

ปัญหาการฝึกอาชีพในสถานประกอบการของนักศึกษาระบบทวิภาคี
สถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร ๑ วิทยาเขตคลองสามวา

สารนิพนธ์
ของ
นายตำรวจ สีลา

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกธุรกิจศึกษา
พฤษภาคม 2547
ลิขสิทธิ์เป็นของ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

343.246

๑๔๑๒

๑.3

ปัญหาการฝึกอาชีพในสถานประกอบการของนักศึกษาระบบทวิภาคี
สถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร ๑ วิทยาเขตคลองสามวา

บทคัดย่อ

ของ

นายดำรง สีลา

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกธุรกิจศึกษา
พฤษภาคม 2547

h 250450

10 ก.ย. 2547

ดำรง สีลา. (2547). *ปัญหาการฝึกอาชีพในสถานประกอบการของนักศึกษาระบบทวิภาคี*
สถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร ๑ วิทยาเขตคลองสามวา. สารนิพนธ์
กศ.ม. (ธุรกิจศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ : รองศาสตราจารย์ ดร. ชำรงค์ อุดมไพจิตรกุล.

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาปัญหาการฝึกอาชีพในสถานประกอบการของนักศึกษาระบบทวิภาคี สถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร ๑ ใน 3 ด้าน คือ ด้านคุณภาพของนักศึกษา ด้านการแบ่งสรรงานในสถานประกอบการ และด้านการนิเทศการฝึกอาชีพ และเปรียบเทียบปัญหาการฝึกอาชีพในสถานประกอบการของนักศึกษาระบบทวิภาคี จำแนกตามตัวแปร เพศ อายุ ระดับชั้น ประเภทวิชา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และสถานประกอบการ ตลอดจนรวบรวมปัญหาและอุปสรรคในการฝึกอาชีพของนักศึกษาระบบทวิภาคี สถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร ๑ วิทยาเขตคลองสามวา

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ นักศึกษาระบบทวิภาคี ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ทุกชั้นปี ของสถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร ๑ วิทยาเขตคลองสามวา จำนวน 291 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า และแบบสอบถามปลายเปิด สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว

ผลการวิจัย พบว่า

1. นักศึกษามีปัญหาการฝึกอาชีพโดยรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า นักศึกษามีปัญหาด้านการแบ่งสรรงานในสถานประกอบการอยู่ในระดับ มาก ส่วนปัญหาด้านคุณภาพของนักศึกษาและด้านการนิเทศการฝึกอาชีพนักศึกษามีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ส่วน
2. นักศึกษาชายและนักศึกษาหญิง มีปัญหาการฝึกอาชีพในสถานประกอบการ ด้านคุณภาพของนักศึกษาด้านการแบ่งสรรงานในสถานประกอบการ และด้านการนิเทศการฝึกอาชีพโดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ
3. นักศึกษาที่มีอายุต่างกัน มีปัญหาการฝึกอาชีพในสถานประกอบการโดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01
4. นักศึกษาระดับ ปวช. และนักศึกษาระดับ ปวส. มีปัญหาการฝึกอาชีพในสถานประกอบการ ด้านคุณภาพของนักศึกษา ด้านการแบ่งสรรงานในสถานประกอบการ และด้านการนิเทศการฝึกอาชีพโดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

5. นักศึกษาวิชาเอกการจัดการธุรกิจค้าปลีกและนักศึกษาวิชาเอกอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว มีปัญหาการฝึกอาชีพในสถานประกอบการ ด้านวุฒิภาวะของนักศึกษาด้านการแบ่งสรรงานในสถานประกอบการ และด้านการนิเทศก์การฝึกอาชีพโดยรวม และรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

6. นักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน มีปัญหาการฝึกอาชีพในสถานประกอบการ โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

7. นักศึกษาที่ฝึกอาชีพกับสถานประกอบการกลุ่มธุรกิจค้าปลีกและนักศึกษาที่ฝึกอาชีพกับสถานประกอบการกลุ่มอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมีปัญหาการฝึกอาชีพในสถานประกอบการ โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

THE STUDENT TRAINING PROBLEMS OF DUAL VOCATIONAL SYSTEM (DVT.)
AT BANGKOK VOCATIONAL INSTITUTE : KLONG SAM WA CAMPUS.

AN ABSTRACT
BY
MR. DAMRONG SILA

Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Education degree in Business Education
at Srinakharinwirot University
May 2004

Damrong Sila. (2004). *The Student Training Problems of Dual Vocational System (DVT.) at Bangkok Vocational Institute : Klong Sam Wa Campus*. Master thesis M.Ed. (Business Education) Bangkok : Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor : Assoc. Prof. Tumrong Udompijitkul

The purposes of this research were to study The Student Training Problems of Dual Vocational System (DVT.) at Bangkok Vocational Institute: Klong Sam Wa Campus for 3 aspects; they were student maturity, dividing the duty and teacher supervisor survey , and also to compare the student training problem of dual vocational system (DVT.) variated by sexes, age, classes level, major, academic level and training places, included the problems and obstacles of students in dual vocational system (DVT.)

The samples used in this research were 291 students in dual vocational system (DVT.) at Bangkok Vocational Institute: Klong Sam Wa Campus, in semester of 2003 academic year. The research tool was questionnaire constructed in the forms of rating scaled checking, and open – ended form. Statistical methods used for data analyzing were mean, standard deviation, t-test and one-way analysis of variance and compare between the groups difference by the Scheffe method.

The findings of the research were as follows:

1. The student of dual vocational system had Training Problems of student maturity, teacher supervisor survey were at medium level. But the problem of dividing the duty was at the high level.
2. Both male and female students had training problems, which was no statically significant difference in each and all aspects.
3. The vocational student which age different had no statistically difference significant in training problems in each and all aspects.
4. The lower vocational student which had different class level had no statically significant difference in training problems both in each aspect and all aspects.
5. A student of retailing management major and the student of tourism major had statistically difference significant at .01 level in training problems.
6. The students which had different in achievement had no statically significant difference in training problems both in each aspect and all aspects.

7. Student trainee in retailing group and trainee in tourism group had statistically difference significant at .01 level in training problems both in each aspect and all aspects.

อาจารย์ที่ปรึกษา ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและคณะกรรมการสอบ ได้พิจารณา
สารนิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
วิชาเอกธุรกิจศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

(รองศาสตราจารย์ ดร.ฉำรงค์ อุดมไพจิตรกุล)

ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร

(อาจารย์ สิตฐากร ชุทรัพย์)

คณะกรรมการสอบ

ประธาน
(รองศาสตราจารย์ ดร.ฉำรงค์ อุดมไพจิตรกุล)

กรรมการ
(อาจารย์ สิตฐากร ชุทรัพย์)

กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุวิชา โคมลทัต)

อนุมัติให้รับสารนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกธุรกิจศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คณบดีคณะสังคมศาสตร์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กิตติมา สังข์เกษม)

วันที่ 28 เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2547

ประกาศคุณูปการ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงลงได้ด้วยความเรียบร้อย จากความกรุณาของ รองศาสตราจารย์ ดร. ชำรงค์ อุดมไพจิตรกุล ประธานควบคุมสารนิพนธ์ ในการให้คำปรึกษาแนะนำและตรวจสอบความถูกต้องทั้งหมดตลอดจนให้ข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งแก่ผู้วิจัยสำหรับนำไปปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ของสารนิพนธ์จนเสร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณท่านเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุวิชา โกมลทัต และอาจารย์สิฏฐากร ชูทรัพย์ เป็นอย่างสูงที่ได้ให้ความกรุณาร่วมเป็นกรรมการสอบปากเปล่าสารนิพนธ์

ขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์สุภาพรณ สิริแพทย์พิสุทธิ อาจารย์สิฏฐากร ชูทรัพย์ และอาจารย์นวลพิศ ลีนกนกรัตน์ ที่กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ภาควิชาบริหารธุรกิจ และคณาจารย์จากภาควิชาอื่น ๆ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่เมตตาประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ คำแนะนำสั่งสอนต่าง ๆ อันมีคุณค่ายิ่ง แก่ผู้วิจัย

ขอขอบคุณนักศึกษาระบบทวิภาคีทุกชั้นปี ของสถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร ๑ วิทยาเขตคลองสามวา ที่เสียสละเวลาให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลของผู้วิจัย

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอาจารย์นิสา สายสังข์ และเพื่อน ๆ ร่วมรุ่นทุกท่านที่ให้การช่วยเหลือในทุกด้านจนสารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

ผู้วิจัยขอน้อมรำลึกถึงพระคุณของบิดา มารดา ครู-อาจารย์ทุกท่าน ที่อบรมสั่งสอนให้ความรู้ให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยอย่างสม่ำเสมอ ตลอดมา

คุณค่าและคุณประโยชน์อันใดที่พึงมีจากงานวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเกียรติให้แก่คุณตนัย สาตรพันธ์ ตลอดจนสมาชิกทุกท่านในครอบครัวของผู้วิจัยที่ช่วยสนับสนุนและเป็นกำลังใจแก่ผู้วิจัยตลอดมาจนประสบความสำเร็จ

ดำรง สีลา

งานวิจัยฉบับนี้ได้รับทุนสนับสนุนการจัดทำสารนิพนธ์ระดับบัณฑิตศึกษา
จากงบประมาณ เงินรายได้ ปีการศึกษา 2546
ภาควิชาบริหารธุรกิจ คณะสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
จำนวน 10,000 บาท (หนึ่งหมื่นบาทถ้วน)

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
จุดมุ่งหมายของการวิจัย.....	3
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า.....	3
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
กรอบความคิดในการศึกษา.....	7
สมมุติฐานของการวิจัย.....	8
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี.....	9
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับสถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร ๑	
วิทยาเขตคลองสามวา.....	28
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรที่จะศึกษา.....	31
3 วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	49
การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	49
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	50
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	52
การจัดกระทำข้อมูล.....	52
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	53
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	56
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	56
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	56
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	74
จุดมุ่งหมาย สมมุติฐาน และวิธีการศึกษาค้นคว้า.....	74
สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	77
การอภิปรายผล.....	80
ข้อเสนอแนะ.....	84

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
บรรณานุกรม.....	87
ภาคผนวก.....	90
ภาคผนวก ก แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย.....	91
ภาคผนวก ข รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย.....	92
ภาคผนวก ค หนังสือเชิญผู้เชี่ยวชาญ.....	93
ภาคผนวก ง หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย.....	94
ภาคผนวก จ เอกสารประกอบการปฐมนิเทศนักศึกษา ก่อนออกฝึกอาชีพ.....	95
ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์.....	96

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1	เปรียบเทียบสาระสำคัญของการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษาระบบปกติและระบบทวิภาคี	24
2	การพัฒนาทางวุฒิภาวะตามหลักการของ พอล และเคนเนท.....	34
3	ขั้นตอนการส่งนักศึกษาเข้าฝึกอาชีพในสถานประกอบการ.....	46
4	จำนวนและคำร้อยละของกลุ่มประชากรตัวอย่าง จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับชั้น ประเภทวิชา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และสถานประกอบการ.....	57
5	ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของปัญหาการฝึกอาชีพของนักศึกษาระบบทวิภาคี โดยรวมและรายด้าน.....	58
6	ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของปัญหาการฝึกอาชีพของนักศึกษาระบบทวิภาคี ด้านวุฒิภาวะของนักศึกษาโดยรวม และรายข้อ.....	59
7	ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของปัญหาการฝึกอาชีพของนักศึกษาระบบทวิภาคี ด้านการแบ่งสรรงานในสถานประกอบการโดยรวมและรายข้อ.....	60
8	ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของปัญหาการฝึกอาชีพของนักศึกษาระบบทวิภาคี ด้านการนิเทศการฝึกอาชีพโดยรวมและรายข้อ.....	62
9	ผลการเปรียบเทียบปัญหาการฝึกอาชีพในสถานประกอบการของนักศึกษาระบบทวิภาคี สถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร ๑ โดยรวมและรายด้านจำแนกตามเพศ.....	64
10	ผลการเปรียบเทียบปัญหาการฝึกอาชีพในสถานประกอบการของนักศึกษาระบบทวิภาคี สถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร ๑ โดยรวมและรายด้านจำแนกตามอายุ.....	65
11	ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ ด้านวุฒิภาวะของนักศึกษา ด้วยวิธีการของ เชฟเฟ้ จำแนกตามอายุ.....	66
12	ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ ด้านการแบ่งสรรงานในสถานประกอบการ ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้ จำแนกตามอายุ.....	66
13	ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ ด้านการนิเทศการฝึกอาชีพ ด้วยวิธีการของ เชฟเฟ้ จำแนกตามอายุ.....	67
14	ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ รวมทุกด้าน ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้ จำแนกตามอายุ.....	67
15	ผลการเปรียบเทียบปัญหาการฝึกอาชีพในสถานประกอบการของนักศึกษาระบบทวิภาคี สถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร ๑ โดยรวมและรายด้านจำแนกตามระดับ การศึกษา.....	68

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง		หน้า
16	ผลการเปรียบเทียบปัญหาการฝึกอาชีพในสถานประกอบการของนักศึกษาระบบทวิภาคี สถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร ๑ โดยรวมและรายด้านจำแนกตามประเภทวิชา	69
17	ผลการเปรียบเทียบปัญหาการฝึกอาชีพในสถานประกอบการของนักศึกษาระบบทวิภาคี สถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร ๑ โดยรวมและรายด้านจำแนกตามผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียน.....	70
18	ผลการเปรียบเทียบปัญหาการฝึกอาชีพในสถานประกอบการของนักศึกษาระบบทวิภาคี สถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร ๑ โดยรวมและรายด้านจำแนกตามประเภทของ สถานประกอบการที่นักศึกษาเข้าฝึกอาชีพ.....	71
19	ข้อคิดเห็นเพิ่มเติมของนักศึกษาระบบทวิภาคี สถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร ๑ วิทยาเขตคลองสามวา ใน 3 ด้าน คือด้านวุฒิภาวะของนักศึกษา ด้านการแบ่งสรรงานในสถานประกอบการ และด้านการนิเทศก์การฝึกอาชีพ.....	72

บทที่ 1

ภูมิหลัง

แผนการพัฒนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 8 นั้นได้มุ่งเน้นให้ใช้คนเป็นศูนย์กลางของการจัดการศึกษาในทุกระดับควบคู่ไปกับการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ของประเทศ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2540 : 2) โดยส่งเสริมให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างจริงจัง เพราะการศึกษาจัดว่าเป็นกระบวนการเริ่มต้นของการสร้างสรรค์ความก้าวหน้าและปรับปรุงแก้ไขปัญหาดัง ๆ ในสังคมได้ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 20 และ มาตรา 29 ได้บัญญัติในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนการศึกษาแบบร่วมมือไว้ว่าสถานศึกษาจะต้องร่วมกับบุคคล องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตลอดจนเอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถานประกอบการและสถาบันสังคมอื่น จัดการศึกษาเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการของประเทศ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2542 : 32) ความต้องการดังกล่าวนี้จะเปลี่ยนแปลงไปตามภาวะทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของประเทศซึ่งในปัจจุบันได้มีการขยายตัวอย่างรวดเร็ว และเปลี่ยนแปลงไปสู่ความเป็นเทคโนโลยีสมัยใหม่มากยิ่งขึ้น ทั้งด้านอุตสาหกรรมและบริการ ทำให้ตลาดแรงงานมีความต้องการแรงงานระดับพื้นฐานที่มีทักษะวิชาชีพในอัตราที่สูงขึ้น เพื่อเพิ่มคุณภาพในการผลิตและการแข่งขันกับตลาดต่างประเทศ (สำนักงานโครงการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี. 2538 : 3) หน่วยงานของรัฐจึงส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาทุกระดับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดการอาชีวศึกษา โดยกรมอาชีวศึกษาที่เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาสายอาชีพได้พัฒนาหลักสูตรต่างๆ ทั้งหลักสูตรระยะสั้น ระยะยาว ในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) และรูปแบบการจัดการศึกษาที่หลากหลายรวมไปถึงการจัดการศึกษาในลักษณะของการร่วมมือกับสถานประกอบการ จัดการเรียนการสอนหรือการศึกษาระบบทวิภาคีด้วย การเรียนการสอนอาชีวศึกษาในปัจจุบันสามารถแบ่งตามลักษณะของรูปแบบการเรียนการสอนได้ 3 รูปแบบ คือ

รูปแบบที่ 1 จัดในสถานศึกษาและฝึกอาชีพแต่เพียงอย่างเดียวทั้งทฤษฎีและปฏิบัติ

รูปแบบที่ 2 จัดในสถานศึกษาทั้งทฤษฎีและปฏิบัติ โดยส่วนหนึ่งของการฝึกปฏิบัตินั้นจะส่งนักศึกษาไปฝึกอาชีพในสถานประกอบการ

รูปแบบที่ 3 จัดในลักษณะของนักศึกษาฝึกหัด โดยเรียนทฤษฎีในสถานศึกษาและฝึกปฏิบัติส่วนใหญ่ในสถานประกอบการ โดยที่นักศึกษาจะฝึกปฏิบัติงานจริงในสถานประกอบการรูปแบบนี้เป็นที่รู้จักกันว่าเป็นการฝึกในระบบทวิภาคี (Dual System)

ปัจจุบันสภาพเศรษฐกิจและสังคมได้พัฒนาไปอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาคอุตสาหกรรม การค้า และการบริการ ดังจะเห็นได้จากมีโรงงานและสถานประกอบการประเภทต่าง ๆ เกิดขึ้นมากมาย มีโครงการขนาดใหญ่ที่ต้องการแรงงานฝีมือจำนวนมาก ระบบการศึกษาจึงมีความจำเป็นต้องปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ดังนั้นการจัดการศึกษาระบบ

ทวิภาคี (Dual System) จึงเป็นการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงดังกล่าวที่เกิดขึ้นและมีแนวโน้มที่จะได้รับความนิยมเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีเป็นรูปแบบของการศึกษาที่เกิดจากความร่วมมือระหว่าง 2 องค์กรขนาดใหญ่ คือ สถานศึกษา ซึ่งจะเป็นผู้ถ่ายทอดหลักความรู้ทางทฤษฎี ส่วนอีกองค์กรหนึ่งคือ สถานประกอบการ ซึ่งจะทำหน้าที่ในการให้ความรู้และทักษะทางด้านการปฏิบัติ ทั้งสององค์กรนี้จะทำหน้าที่ที่ตนถนัดในลักษณะที่สัมพันธ์ซึ่งกันและกัน

กรมอาชีวศึกษาได้เริ่มจัดครั้งแรกเมื่อปีพุทธศักราช 2531 ที่วิทยาลัยเทคนิคท่าหลวง ศึกษานิคมไทยอนุสรณ์ จังหวัดสระบุรี โดยได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมันและเรียกการจัดการศึกษาแบบนี้ว่า การจัดการอาชีวศึกษาระบบโรงเรียนโรงงาน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2537 : 2) การให้ภาคเอกชนหรือสถานประกอบการ มีส่วนร่วมในการจัดอาชีวศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการร่วมมือในการฝึกอาชีพ เป็นแนวทางในการแก้ปัญหา ในด้านคุณภาพของแรงงานระดับช่างฝีมือที่จำเป็นต้องมุ่งเน้นทักษะและประสบการณ์ตรง เพื่อให้มีคุณภาพได้มาตรฐานของตลาดแรงงาน เป็นการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี (Dual Vocational Training หรือ DVT) ซึ่งก็คือรูปแบบของการจัดการศึกษาในลักษณะของความร่วมมือ (Cooperative Education and Training) โดยกำหนดให้นักศึกษาเรียน ภาคทฤษฎีที่สถานศึกษา สัปดาห์ละ 1 – 2 วัน และฝึกอาชีพที่สถานประกอบการไปพร้อม ๆ กัน สัปดาห์ละ 3 – 4 วัน

สถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร ๑ วิทยาเขตคลองสามวา เป็นสถานศึกษาสายอาชีพในสังกัดกองวิทยาลัยอาชีวศึกษา กรมอาชีวศึกษา ก่อจัดตั้งขึ้นเมื่อปีพุทธศักราช 2539 และเปิดทำการสอนในปีการศึกษา 2540 เป็นปีแรกโดยรับสมัครนักศึกษาในหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) สาขาวิชาพาณิชยการ เป็นจำนวนทั้งสิ้น 278 คน แบ่งเป็น 7 ห้องเรียน และในปีการศึกษา 2541 ได้เปิดรับนักศึกษาเพิ่มในหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) เข้าเรียนเป็นปีแรกโดยเปิดสอนในสาขาวิชาการบัญชี คอมพิวเตอร์ธุรกิจ การจัดการธุรกิจท่องเที่ยว และการโรงแรมและบริการ และตั้งแต่ปีการศึกษา 2542 เป็นต้นมาสถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร ๑ วิทยาเขตคลองสามวาได้ขยายการจัดการศึกษาตามนโยบายของกรมอาชีวศึกษาที่ให้ขยายโอกาสการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีเพิ่มขึ้นจากหลักสูตรปกติ โดยได้เปิดรับสมัครนักศึกษาในระบบทวิภาคีระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ใน 2 สาขาวิชา คือ สาขาวิชาธุรกิจค้าปลีก และสาขาวิชาธุรกิจโรงแรม ในปีการศึกษา 2544 วิทยาลัยฯได้เปิดรับสมัครนักศึกษาระบบทวิภาคีในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) เป็นปีแรกในสาขาวิชาการจัดการธุรกิจค้าปลีก และต่อมาในปีการศึกษา 2545 จึงได้เปิดทำการเรียนการสอนในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) อีก 2 สาขาวิชาคือ สาขาวิชาการโรงแรมและบริการ และการจัดการธุรกิจท่องเที่ยว โดยได้รับความร่วมมือจากสถานประกอบการร่วมจัดการเรียนการสอนทั้งสิ้น 17 แห่ง แบ่งเป็นกิจการกลุ่มธุรกิจค้าปลีก 7 แห่ง กิจการกลุ่มธุรกิจโรงแรม 7 แห่ง และกิจการกลุ่มธุรกิจนำเที่ยว 3 แห่ง นับตั้งแต่วิทยาลัย

บริหารธุรกิจและการท่องเที่ยวได้จัดการเรียนการสอนในระบบทวิภาคีขึ้นนั้น วิทยาลัยฯ ได้จัดให้มีการติดตามผลการฝึกอาชีพในสถานประกอบการของนักศึกษาอย่างต่อเนื่องโดยงานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี หน่วยสถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร ๑ วิทยาเขตคลองสามวา ได้จัดทำแบบสำรวจผลการดำเนินการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีทุกภาคเรียนในทุกปีการศึกษา และจัดการประชุมระหว่างวิทยาลัยฯ และสถานประกอบการที่ให้ความร่วมมือในทุกปีการศึกษาอย่างต่อเนื่องเช่นเดียวกัน จากการติดตามผลการฝึกอาชีพดังกล่าวทำให้วิทยาลัยฯ ได้รับทราบข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการฝึกอาชีพของนักศึกษาตลอดมา โดยในภาพรวมนั้นสรุปได้ว่าปัญหาจากการฝึกอาชีพของนักศึกษาของสถาบันฯ นั้นมีทั้งปัญหาที่เกี่ยวข้องกับความสามารถและทักษะในการปฏิบัติงาน รวมไปถึงความสามารถที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะส่วนตัวของนักศึกษาเองภายใต้สังคมขององค์กรที่นักศึกษาฝึกอาชีพอยู่ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำการศึกษาปัญหาที่เกิดจากการฝึกอาชีพในสถานประกอบการของนักศึกษา ดังกล่าวในด้านต่าง ๆ ว่ามีอะไรบ้าง เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้มาเป็นข้อมูลประกอบการจัดการฝึกอาชีพในสถานประกอบการและการเรียนการสอนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีให้สัมฤทธิ์ผลยิ่ง ๆ ขึ้นไป

จุดมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาการฝึกอาชีพในสถานประกอบการของนักศึกษาระบบทวิภาคี สถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร ๑ วิทยาเขตคลองสามวา ด้านวุฒิภาวะของนักศึกษา ด้านการนิเทศก์การฝึกอาชีพ ด้านการแบ่งสรรงานในสถานประกอบการ
2. เพื่อเปรียบเทียบปัญหาการฝึกอาชีพในสถานประกอบการ ของนักศึกษาระบบทวิภาคี สถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร ๑ วิทยาเขตคลองสามวา โดยจำแนกตาม เพศ อายุ ระดับชั้น ประเภทวิชา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และสถานประกอบการ

ความสำคัญของการวิจัย

ผลของการวิจัยในครั้งนี้จะทำให้ทราบถึงสภาพปัญหาการฝึกอาชีพในสถานประกอบการของนักศึกษาระบบทวิภาคี สถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร ๑ วิทยาเขตคลองสามวา ด้านวุฒิภาวะของนักศึกษา ด้านการแบ่งสรรงานในสถานประกอบการ ด้านการนิเทศก์การฝึกอาชีพ และสามารถนำเอาผลที่ได้นี้มาประกอบการพิจารณาการจัดการฝึกปฏิบัติงานในสถานประกอบการต่าง ๆ ตลอดจนการจัดหลักสูตร รูปแบบการเรียนการสอนให้เหมาะสมและสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของวิทยาลัยฯ และกรมอาชีวศึกษาต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาถึงปัญหาในการฝึกอาชีพในสถานประกอบการของนักศึกษา ระบบทวิภาคี สถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร ๑ วิทยาเขตคลองสามวา ประจำปี การศึกษา 2545 หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพและประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง จำแนกตาม รูปแบบของปัญหา 3 ด้าน คือ ปัญหาด้านวุฒิภาวะของนักศึกษา ปัญหาด้านการนิเทศก์การฝึก อาชีพ และปัญหาด้านการแบ่งสรรงานในสถานประกอบการ โดยมีขอบเขตการศึกษาดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

1. ประชากร

ประชากรของการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ นักศึกษาระบบทวิภาคี ระดับประกาศนียบัตร วิชาชีพ (ปวช.) และนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ทุกชั้นปี ของสถาบัน การอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร ๑ วิทยาเขตคลองสามวา จำนวน 291 คน โดยแยกเป็นดังนี้

1.1 ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) จำนวน 161 คน แบ่งตาม

2 ประเภทวิชาคือ

ประเภทวิชาธุรกิจค้าปลีก จำนวน 103 คน

ประเภทวิชาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว จำนวน 58 คน

ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) จำนวน 130 คน แบ่งตาม

1.2 ประเภทวิชาคือ

ประเภทวิชาการจัดการธุรกิจค้าปลีก จำนวน 74 คน

ประเภทวิชาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว จำนวน 56 คน

2. ประชากรเป้าหมาย

ประชากรเป้าหมายของการวิจัยในครั้งนี้ได้แก่ นักศึกษาระบบทวิภาคีระดับ ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ระบบทวิภาคีทุกชั้นปี ของสถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร ๑ วิทยาเขตคลองสามวา จำนวน 291 คน ซึ่งเป็นประชากรทั้งหมด

ตัวแปรที่จะศึกษา

1. ตัวแปรต้น ได้แก่ สถานภาพของประชากรที่จะวิจัย ประกอบด้วย

1.1 เพศ แบ่งเป็น

เพศชาย

เพศหญิง

1.2 อายุ แบ่งเป็น

15 - 18 ปี

19 - 21 ปี

22 - 24 ปี

25 ปี ขึ้นไป

1.3 ประเภทวิชา แบ่งเป็น

ประเภทวิชาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว

ประเภทวิชาการจัดการธุรกิจค้าปลีก

1.4. ระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบ่งเป็น

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.00 – 2.00

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 2.01 – 3.00

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 3.01 – 4.00

2. ตัวแปรตาม ได้แก่ ปัญหาการฝึกอาชีพในสถานประกอบการซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ด้านได้แก่

ด้านคุณลักษณะของนักศึกษา

ด้านการนิเทศก์การฝึกอาชีพ

ด้านการแบ่งสรรงานในสถานประกอบการ

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. หลักสูตรอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี (Dual Vocational Training : DVT) หมายถึง ระบบการจัดการเรียนการสอนร่วมกันระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ โดยมีบทบาทหน้าที่เสริมกันคือ สถานศึกษาจัดการเรียนการสอนด้านทฤษฎีในสาขาวิชาชีพและวิชาพื้นฐาน โดยมีหัวหน้างานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีทำหน้าที่ประสานงานกับสถานประกอบการ ส่วนสถานประกอบการ จัดสอนด้านทักษะปฏิบัติงาน โดยมีผู้ควบคุมการฝึกทำหน้าที่ดูแลการฝึกอาชีพของนักศึกษาและประสานงานกับสถานศึกษา (สำนักงานโครงการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี. 2538 : 2) ซึ่งสถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร ๑ วิทยาเขตคลองสามวา ได้จัดการเรียนการสอนร่วมกับ สถานประกอบการที่ให้ความร่วมมือ

2. ปัญหาการฝึกอาชีพในสถานประกอบการ หมายถึงอุปสรรค ข้อขัดข้อง สิ่งกีดขวาง สิ่งขวางกั้น ความไม่สะดวก ข้อสงสัยหรือข้อบกพร่องจากการปฏิบัติงาน ที่เกิดขึ้นกับนักศึกษาระบบทวิภาคีของสถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร ๑ วิทยาเขตคลองสามวา ระหว่างที่ นักศึกษาฝึกอาชีพงานในสถานประกอบการ โดยศึกษาปัญหาในด้านต่อไปนี้

2.1 ปัญหาด้านคุณลักษณะของนักศึกษา หมายถึง ปัญหาและอุปสรรคของการฝึกอาชีพในสถานประกอบการตามความคิดเห็นของนักศึกษาระบบทวิภาคี อันเกิดขึ้นจากความไม่พร้อมทางด้านร่างกาย พฤติกรรม อารมณ์ สังคม ความรับผิดชอบ และสติปัญญาของนักศึกษาระบบทวิภาคี สถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร ๑ วิทยาเขตคลองสามวา

2.2 ปัญหาด้านการนิเทศก์การฝึกอาชีพ หมายถึงถึงปัญหาที่เกี่ยวกับการตรวจสอบการติดตามความก้าวหน้าในการฝึกอาชีพ การติดตามดูแลและการรับทราบปัญหาอุปสรรคการให้คำปรึกษาแก่ผู้ฝึกอาชีพเพื่อประกอบการประเมินผลการฝึกอาชีพของนักศึกษาระบบทวิภาคี โดยอาจารย์นิเทศก์จากสถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร ๑ วิทยาเขตคลองสามวา ที่ได้รับมอบหมาย

2.3 ปัญหาด้านการแบ่งสรรงานในสถานประกอบการ หมายถึง ปัญหาที่เกี่ยวกับวิธีและกระบวนการมอบหมายงานให้นักศึกษา การจัดแบ่งความรับผิดชอบและหน้าที่ต่าง ๆ ในการปฏิบัติงานที่สถานประกอบการดำเนินการให้นักศึกษาระบบทวิภาคีสถาบัน การอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร ๑ วิทยาเขตคลองสามวาในระหว่างการฝึกอาชีพในอยู่ใน องค์การของสถานประกอบการนั้น

3. สถานประกอบการ หมายถึง บริษัท ห้างร้าน และหน่วยงานเอกชนต่าง ๆ ที่มีข้อตกลงว่าจะจัดการเรียนการสอนระบบทวิภาคี ร่วมกับสถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร ๑ วิทยาเขตคลองสามวา โดยการรับนักศึกษาระบบทวิภาคีของสถาบันฯ เข้าฝึกอาชีพในหน่วยงาน แบ่งตามประเภทของการดำเนินธุรกิจได้ 2 กลุ่ม ได้แก่

3.1 กลุ่มธุรกิจค้าปลีก หมายถึง สถานประกอบการที่ดำเนินธุรกิจเกี่ยวกับการขายสินค้าสะดวกซื้อ(Convenience Store) สินค้าเฉพาะอย่าง(The specialty Shop) ร้านสรรพสินค้า (Department Store) ร้านสรรพการ (Supermarket) ให้กับผู้บริโภคคนสุดท้าย และร่วมจัดการศึกษาระบบทวิภาคี หลักสูตรธุรกิจค้าปลีกร่วมกับสถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร ๑ วิทยาเขตคลองสามวา

3.2 กลุ่มอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว หมายถึง สถานประกอบการที่ดำเนินธุรกิจการให้บริการที่พักอาศัยและบริการที่เกี่ยวข้องกับการพักอาศัย บริการจัดทัศนอาจร จัดการประสานงานในการเดินทาง การจัดหาแหล่งเยี่ยมชมชมจุดต่าง ๆ ของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างประเทศตลอดจนบริการที่เกี่ยวข้องกับที่พักอาศัย อาหาร และบริการอื่น ๆ ที่นักท่องเที่ยวต้องการ และจัดการศึกษาระบบทวิภาคี หลักสูตรอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ร่วมกับสถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร ๑ วิทยาเขตคลองสามวา

4. นักศึกษา หมายถึง ผู้เข้ารับการศึกษาในหลักสูตรอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพวิชาและระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงประเภทวิชาการจัดการธุรกิจค้าปลีกและอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ของสถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร ๑ วิทยาเขตคลองสามวา

5. อาจารย์ผู้สอน หมายถึง ครู-อาจารย์ผู้สอนภาคทฤษฎีแก่นักศึกษาระบบทวิภาคีของสถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร ๑ วิทยาเขตคลองสามวา

5.1 อาจารย์นิเทศก์ หมายถึง ครู-อาจารย์ ของสถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร ๑ วิทยาเขตคลองสามวาที่ปฏิบัติหน้าที่ในการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผลและ

ให้คำปรึกษา ด้านต่าง ๆ แก่นักศึกษาระบบทวิภาคี สถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร ๑
วิทยาเขตคลองสามวา

5.2 ครูฝึก หมายถึง บุคคลในสถานประกอบการที่ทำหน้าที่สอน ฝึก อบรมภาคปฏิบัติ
ให้นักศึกษาตลอดจนประเมินผลการฝึกอาชีพของนักศึกษาของสถาบันการอาชีวศึกษา
กรุงเทพมหานคร ๑ วิทยาเขตคลองสามวาระหว่างที่ฝึกอาชีพในสถานประกอบการ

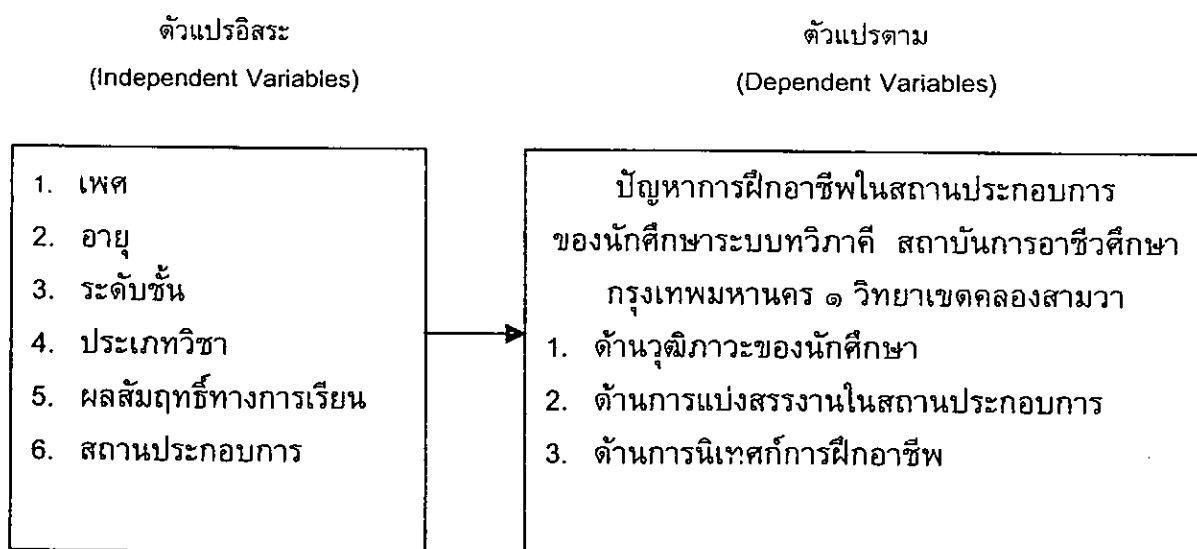
6. ระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ระดับคะแนนเฉลี่ยของนักศึกษาระบบทวิ
ภาคีที่ได้จากการสอบประจำภาคเรียนที่ 1 ของปีการศึกษา 2547 โดยนำคะแนนที่ได้ทั้งภาค
ทฤษฎีและภาคปฏิบัติมาคำนวณรวมกันแล้วเฉลี่ยออกเป็นระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามรูป
แบบและข้อกำหนดของกรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งผู้วิจัยจัดแบ่งผลสัมฤทธิ์ทาง
การเรียนของนักศึกษาออกเป็น 4 ระดับ ได้แก่

6.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในพอใช้ หมายถึง นักศึกษาที่ได้คะแนนเฉลี่ย
น้อยกว่า 1.00 – 2.00

6.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระดับดี หมายถึง นักศึกษาที่ได้คะแนนเฉลี่ย
ระหว่าง 2.01 – 3.00

6.3 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระดับดีมาก หมายถึง นักศึกษาที่ได้คะแนนเฉลี่ย
ระหว่าง 3.01 – 4.00

กรอบความคิดในการศึกษา

สมมติฐานของการวิจัย

1. นักศึกษาที่มีเพศต่างกันมีปัญหาในการฝึกอาชีพในสถานประกอบการโดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน
2. นักศึกษาที่มีอายุต่างกัน มีปัญหาในการฝึกอาชีพในสถานประกอบการโดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน
3. นักศึกษาที่ศึกษาอยู่ระดับชั้นต่างกันมีปัญหาในการฝึกอาชีพในสถานประกอบการโดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน
4. นักศึกษาที่ศึกษาอยู่ในประเภทวิชาต่างกัน มีปัญหาในการฝึกอาชีพในสถานประกอบการโดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน
5. นักศึกษาที่มีระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน มีปัญหาในการฝึกอาชีพในสถานประกอบการโดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน
6. นักศึกษาที่เข้าฝึกงานในสถานประกอบการต่างกัน มีปัญหาในการฝึกอาชีพในสถานประกอบการโดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี
 - 1.1 เอกสารเกี่ยวกับการอาชีวศึกษา
 - 1.2 ความเป็นมาของการเรียนการสอนระบบทวิภาคี
 - 1.3 โครงสร้างหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพและหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง
 - 1.4 รูปแบบการจัดการเรียนการสอน
 - 1.5 บุคลากรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน
 - 1.6 ความร่วมมือของสถานประกอบการในการจัดการเรียนการสอน
 - 1.7 การวัดผลและประเมินผล
2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับสถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร ๑

วิทยาเขตคลองสามวา

 - 2.1 ความเป็นมาของวิทยาลัย
 - 2.2 โครงสร้างการบริหารจัดการของวิทยาลัย
 - 2.3 การจัดการเรียนการสอน
 - 2.4 การจัดส่งนักเรียนระบบทวิภาคีออกฝึกอาชีพในสถานประกอบการ
3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรที่จะศึกษา
 - 3.1 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัญหาของนักศึกษา
 - 3.2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพในการทำงาน
 - 3.3 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการแบ่งสรรงาน
 - 3.4 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการฝึกอาชีพและการนิเทศก์การฝึกอาชีพ

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี

1.1 เอกสารเกี่ยวกับการอาชีวศึกษา

ความหมายของการอาชีวศึกษา

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2525 ได้ให้ความหมายของ “อาชีวศึกษา” ว่าหมายถึงการศึกษาที่มุ่งไปในทางช่างฝีมือ (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน. 2528 : 899) สำหรับภาษาอังกฤษนั้นมีความหมายคล้ายคลึงกับคำว่าอาชีวศึกษา หลายคำ เช่น

Career Education, Vocational Education, Technical Education และ Technical and Vocational Education ซึ่งแต่ละคำมีความหมายดังนี้

ราล์ฟ และวิลเลียม (Ralph and William. 1974 : 7) กล่าวว่าการศึกษาอาชีพ คือ การศึกษาในรูปแบบ Career Education คือ กระบวนการศึกษาที่ช่วยให้เด็ก เยาวชน และผู้ใหญ่ได้ค้นพบและพัฒนาศักยภาพของตนเองเพื่อการทำงาน เป็นการจัดการศึกษาวิชาชีพให้แก่ผู้เรียนตั้งแต่ระดับประถมศึกษา จนถึงระดับอุดมศึกษา และ การศึกษาผู้ใหญ่ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนได้เข้าใจ ได้ฝึกฝน และได้ประสบความสำเร็จในโลกแห่งการทำงาน กระบวนการนี้แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนการพัฒนาอาชีพและส่วนการฝึกอาชีพ ได้แก่ การให้ผู้เรียนได้รับรู้ถึงโลกแห่งการทำงาน และสามารถตัดสินใจเลือกอาชีพ ส่วนการฝึกอาชีพเป็นการศึกษาให้เชี่ยวชาญเฉพาะอาชีพ หรือเฉพาะกลุ่ม ให้แก่ผู้เรียน

กูด (Good. 1973 : 603) ได้อธิบายเกี่ยวกับการอาชีวศึกษา (Vocational Education) ว่าหมายถึง โปรแกรมการศึกษา ซึ่งมีระดับวิทยาลัย มีจุดมุ่งหมายเพื่อฝึกอบรมบุคคลออกไปประกอบอาชีพ หรือเพื่อพัฒนาแรงงานฝีมือที่มีงานทำอยู่แล้วให้มีแรงงานฝีมือระดับสูงขึ้น การศึกษาดังกล่าวรวมแขนงวิชาชีพต่างๆ เหล่านี้ คือ การอุตสาหกรรม ช่างเทคนิค การเกษตร การพาณิชย์ และคหกรรม

ฟิน และ ดรัมคิตัน (Finch and Drumkiton. 1979 : 112) กล่าวถึงการศึกษาอาชีวศึกษาว่า หมายถึง การจัดการศึกษาวิชาชีพเฉพาะอย่าง ในระดับโรงเรียนมัธยมศึกษา หรือระดับวิทยาลัย ชุมชน และระดับสถาบันเทคนิค

ภิญโญ สาธร (2523 : 331) ได้ให้ทัศนะว่า การอาชีวศึกษาหมายถึง การศึกษาวิชาชีพที่จะนำไปประกอบอาชีพทุกชนิดเพื่อดำรงชีวิต โดยมีโรงเรียนหรือสถานศึกษา และครู เป็นผู้สอน มีผู้สนับสนุนและควบคุมให้ตรงกับความต้องการของสังคมและตลาดแรงงาน

วิเวก ปางพุมพิงศ์ (2523 : 1) กล่าวว่า การอาชีวศึกษาเป็น การศึกษาวิชาชีพที่มุ่งให้การศึกษาและการฝึกอบรมกำลังคนในระดับต่างๆ ตามความต้องการของท้องถิ่นและสังคม การศึกษาวิชาชีพนี้อาจดำเนินการได้ทั้งระบบโรงเรียน กล่าวคือ มีหลักสูตร มีการกำหนดเวลา ศึกษาอบรมแน่นอน และการดำเนินการนอกโรงเรียน เช่น จากพ่อแม่จากการอบรม จากการทำงาน จากโรงงาน และจากการอบรมส่งเสริมของหน่วยงานของเอกชนหรือราชการ เป็นต้น

วิรัช กุมุทมาศ (2528 : 49) กล่าวว่า การอาชีวศึกษาเป็นการจัดการศึกษาเพื่อเตรียมบุคคลให้มีอาชีพเป็นหลักฐานในอนาคต และเพื่อช่วยเหลือผู้ที่มีอาชีพอยู่แล้วให้มีความเจริญก้าวหน้าในอาชีพของตน หรือเปลี่ยนอาชีพใหม่ที่ดีกว่าเดิม

หลักสูตรอาชีวศึกษามีลักษณะพิเศษ ดังนี้

1. ปรัชญา โดยปกติแล้วหลักสูตรอาชีวศึกษาเป็นแบบฉบับเน้นผลผลิตหรือผู้สำเร็จการศึกษา การจัดทำอาชีวศึกษาส่วนใหญ่จะเกี่ยวข้องกับการจัดให้นักศึกษาได้บรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ผลผลิตสุดท้าย (Outcome) นั้นยิ่งใหญ่มากว่ากระบวนการศึกษา (Process)

ความสำเร็จสุดยอดของหลักสูตรอาชีวศึกษาไม่เพียงแต่วัดผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษาเท่านั้น แต่วัดจากผลของผลสัมฤทธิ์ นั่นคือ วัดการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จในโลกของงาน ดังนั้นหลักสูตรอาชีวศึกษา จึงเอนเข้าสู่ประสบการณ์และกิจกรรมภายในสถาบัน และผลิตผลคือผลของประสบการณ์และกิจกรรมที่เกิดขึ้นภายหลังจากสำเร็จการศึกษา

2. จุดเน้น จุดเน้นของหลักสูตรอาชีวศึกษา จะไม่จำกัดแต่เพียงการพัฒนาความรู้ในสาขาเฉพาะสาขาใดสาขาหนึ่งเท่านั้น จะต้องพัฒนานักศึกษาโดยตรง โดยครอบคลุมทั้งความรู้ ทักษะ เจตคติ และค่านิยม ซึ่งในที่สุดจะมีส่วนช่วยให้นักศึกษามีความสามารถในการทำงาน (Employability) สิ่งแวดล้อมของการเรียนอาชีวศึกษา จะทำให้นักศึกษาพัฒนาในสิ่งที่กล่าวมาแล้ว รวมทั้งประสมประสานกัน เพื่อให้ประยุกต์ทำงานจริงได้

3. มาตรฐานความสำเร็จภายใน แม้ว่าการศึกษาจะต้องมีความรู้ในหลายๆ ด้าน เกี่ยวกับอาชีพที่จะไปทำเป็นสิ่งสำคัญอันหนึ่งก็ตาม แต่การวัดความสำเร็จของนักศึกษาที่แท้จริง จะอยู่ที่ความสามารถที่จะปฏิบัติงานประยุกต์ได้ มาตรฐานของความสำเร็จของสถานศึกษา เกี่ยวข้องโดยตรงกับการปฏิบัติงานที่คาดหวังในอาชีพ ดังนั้นนักศึกษาอาจจะต้องปฏิบัติงานหรือฝึกบางอย่างภายใต้การใช้วิธีการที่กำหนดไว้ในเวลาอันจำกัด เช่นเดียวกับการปฏิบัติงานจริง ในสถานประกอบการ

4. มาตรฐานความสำเร็จภายนอก การหาค่าของความสำเร็จไม่จำกัดอยู่เพียงภายใน สถานการศึกษาเท่านั้นการวิเคราะห์หลักสูตรอาชีวศึกษาจะต้องพิจารณาความสำเร็จของผู้สำเร็จ การศึกษาการศึกษาไปแล้วอีกด้วยนั่นคือ ผู้ที่สำเร็จการศึกษาแบบอาชีวศึกษาจะต้องปฏิบัติงานจริงได้ รวมทั้งอัตราการมีงานทำจะต้องสูงอีกด้วย ผู้จ้างจะต้องมีความพึงพอใจต่อทักษะของผู้สำเร็จการศึกษา นักศึกษาได้งานทำในสาขาที่สำเร็จการศึกษามา ผู้สำเร็จการศึกษาพอใจในงานและมีความก้าวหน้าในงาน และอาจมีมาตรฐานอื่นๆ เพิ่มเติมไปจากนี้อีกก็ได้

5. การตอบสนองอย่างทันเหตุการณ์ คุณลักษณะพื้นฐานอีกอันหนึ่งคือหลักสูตรต้องตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีในสังคมปัจจุบัน นั่นคือทันต่อเหตุการณ์ เมื่อสองร้อยปีมาแล้วโปรแกรมการฝึกช่างจะไม่เปลี่ยนแปลงมากนัก นั่นคือทักษะความรู้ ที่ช่างฝึกหัดได้รับจะใช้ได้ตลอดชีวิตการทำงานในปัจจุบันสถานการณ์ไม่เหมือนเดิมอีกแล้ว การปฏิวัติอุตสาหกรรมและการประสมประสานเทคโนโลยีในชีวิตประจำวันมีผลกระทบต่อหลักสูตรอาชีวศึกษาอย่างมาก หลักสูตรปัจจุบันจึงมีความจำเป็นที่จะต้องสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในโลกของงานที่มีอยู่ตลอดเวลา การพัฒนาที่เกิดขึ้นใหม่ๆ จะต้องนำไปเสริมหลักสูตรเพื่อให้ผู้สำเร็จมีโอกาสหางานทำได้ และจะต้องทำงานเต็มสมรรถภาพ (วีระพันธ์ สิทธิพงษ์, 2541 : 43-44)

จากการศึกษาวิจัยโครงการวางแผนกำลังคนเพื่อพัฒนาภาคอุตสาหกรรม และบริการ ของสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทยเมื่อปี พ.ศ. 2536 โดยการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการ หรือเจ้าของกิจการถึงประเด็นทางคุณภาพของบุคลากรทางอ้อมด้วยการให้ระบุปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในตัวแทนงานอย่างละเอียดโดยได้จัดเรียงลำดับความสำคัญจากมากไปหาน้อย ปรากฏ

ว่าคุณภาพของตลาดแรงงานโดยเฉพาะระดับอาชีวศึกษาของภาคอุตสาหกรรมและบริการยังมีสิ่งบกพร่องอยู่หลายประการซึ่งจะสามารถจำแนกเป็น 3 กลุ่มคือ

ด้านความรู้ แรงงานที่มีการศึกษาระดับ ปวช. ปวส. และ ปวท. ยังขาดทักษะด้านการเขียนการจัดทำรายงาน รวมทั้งด้านคอมพิวเตอร์ และภาษาต่างประเทศ โดยเฉพาะระดับ ปวส. และ ปวท. ขาดความรู้ด้านภาษาต่างประเทศมากเป็นอันดับหนึ่ง ทั้งนี้เนื่องจากภาคอุตสาหกรรมในปัจจุบันได้พัฒนาก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว จึงมีการนำเครื่องจักรอุปกรณ์ทันสมัยมาใช้ ช่างเทคนิคจึงจำเป็นที่จะต้องอ่านคู่มือการใช้ซึ่งส่วนใหญ่เป็นภาษาอังกฤษ รวมทั้งการศึกษาจากตำรา นิตยสารต่างประเทศ ส่วนภาคบริการโดยเฉพาะกิจการโรงแรมขนาดใหญ่ พนักงานจำเป็นที่จะต้องพูดภาษาอังกฤษได้ กรณีที่ผู้เข้าพักเป็นชาวต่างประเทศ เป็นต้น

ด้านความชำนาญงานที่ได้จากสถานประกอบการ แรงงานที่มีการศึกษาระดับ ปวช. มักขาดทักษะและความชำนาญด้านช่างหรือวิชาชีพในอันดับสูงสุด จำเป็นต้องเพิ่มทักษะหรือการเรียนรู้ภาคปฏิบัติอย่างเข้มข้นในสถานศึกษา เมื่อเข้าปฏิบัติงานจึงจะพัฒนาทักษะและความชำนาญได้เร็วขึ้น

ด้านคุณลักษณะนิสัย คุณธรรมและจริยธรรม ปัญหาที่เจ้าของสถานประกอบการพบมากที่สุดสำหรับแรงงานที่มีการศึกษาระดับ ปวช. คือขาดระเบียบวินัย ปัญหาในการปฏิบัติงานคล้ายกับระดับ ปวช. คือ ไม่ตรงต่อเวลา ทำงานช้า ขาดความรักต่อหน่วยงานและขาดความรับผิดชอบ ฝึกอาชีพยาก

นอกจากนี้แล้ว ผลการวิจัยของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติซึ่งได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการจัดฝึกภาคปฏิบัติให้นักศึกษาของสำนักงานกฤษฎีกา ในปี พ. ศ. 2535 นั้น ยังพบว่า คุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาช่างอุตสาหกรรมซึ่งเป็นที่ต้องการของสถานประกอบการแบ่งได้เป็น 3 ด้าน ดังต่อไปนี้

ด้านพุทธิพิสัย สถานประกอบการต้องการผู้ที่มีความสามารถด้านสมองอยู่ในขั้นที่ 3 ขึ้นไป คือ ขั้นการนำไปใช้ (Application) และความรู้พื้นฐานที่จะสามารถเรียนรู้เทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ

ด้านทักษะพิสัย ต้องการผู้ที่มีความสามารถในขั้นที่ 2 ขึ้นไป คือ ขั้นทำตามแบบ (Manipulation) และต้องสามารถทำงานเองได้อย่างถูกต้องโดยอัตโนมัติ จากการศึกษาสังเกตด้วยตนเอง

ด้านจิตพิสัย เป็นด้านที่สถานประกอบการเน้นมาก และมีความต้องการให้ผู้สำเร็จการศึกษามีคุณลักษณะถึงขั้นที่ 5 ซึ่งเป็นขั้นสูงสุด คือ ขั้นการสร้างลักษณะนิสัย (Characterization) สิ่งที่สถานประกอบการมีความต้องการมากที่สุดคือ บุคลากรที่มีลักษณะนิสัยที่ดี ซื่อสัตย์ มีความรับผิดชอบต่องาน ขยันหมั่นเพียร อดทนแผละสู้งานโดยไม่ท้อถอย สามารถทำงานเป็นกลุ่มได้ดี (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2535 : 43-44)

นอกเหนือจากความต้องการทางด้าน พุทธิพิสัย ทักษะพิสัย และจิตพิสัย ดังกล่าวข้างต้นแล้ว ผลของการวิจัยยังระบุถึงความคิดเห็นและระดับการประเมินการปฏิบัติงานของผู้ที่

สำเร็จการศึกษาในรูปแบบอาชีวศึกษาในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับความสามารถและทักษะของ การปฏิบัติงานดังต่อไปนี้

ด้านบุคลิกภาพและเจตคติ ได้แก่

1) การแต่งกาย พนักงานทั้งของหน่วยงานของรัฐและเอกชนต่างมีการแต่งกายอยู่ใน ระดับน่าพึงพอใจ จะมีผิดระเบียบก็เพียงเล็กน้อย โดยส่วนใหญ่ผู้สำเร็จการศึกษาประเภทวิชา พาณิชยกรรมจะแต่งตัวอยู่ในระเบียบมากกว่าผู้สำเร็จการศึกษาประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม อันเนื่องมาจากธรรมชาติและลักษณะงานเป็นสำคัญ กล่าวคือผู้สำเร็จการศึกษาประเภทวิชา พาณิชยกรรมเป็นผู้ทำงานในสำนักงาน จึงมีการแต่งตัวดีกว่าผู้สำเร็จการศึกษาประเภทวิชา ช่างอุตสาหกรรมที่มักทำงานในโรงงานหรือนอกสำนักงาน ในด้านมารยาทและการใช้วาจา นั้น ปรากฏว่าผู้สำเร็จการศึกษาในระดับ ปวส. ประเภทวิชาพาณิชยกรรมได้รับการประเมินอยู่ใน ระดับที่เหนือกว่าผู้จบ ปวช. และช่างอุตสาหกรรม ทั้งนี้เนื่องมาจากวัยและธรรมชาติของงานเป็น สำคัญ นอกจากนี้ความแตกต่างดังกล่าวเป็นผลเนื่องจากการอบรมเลี้ยงดูมากกว่าการศึกษาด้าน อาชีวศึกษา และหน่วยงานของเอกชนเห็นความสำคัญของปัญหาดังกล่าวมากจึงได้มีโครงการ ฝึกอบรมเพื่อให้มีการปรับตัวของพนักงานที่รับเข้ามาใหม่

2) การทำงานร่วมกับผู้อื่น ในหน่วยงานของรัฐ ปรากฏว่าผู้จบช่างอุตสาหกรรมได้รับ การประเมินสูงกว่าผู้จบพาณิชยกรรม เพราะพนักงานที่เป็นช่างมีการทำงานเป็นทีมมากกว่า พนักงานทางสาขาพาณิชยกรรม หากเปรียบเทียบระหว่างระดับ ผู้สำเร็จการศึกษาระดับ ปวส. ได้ค่าการประเมินสูงกว่าผู้สำเร็จการศึกษาระดับ ปวช. สำหรับหน่วยงานเอกชนผู้สำเร็จการ ศึกษาในระดับ ปวช. ช่างอุตสาหกรรมมีค่าการประเมินสูงกว่าสาขาพาณิชยกรรม แต่ผู้สำเร็จการ ศึกษาในระดับ ปวส. สาขาพาณิชยกรรมมีค่าการประเมินสูงกว่าช่างอุตสาหกรรม อย่างไรก็ตาม หัวหน้าหน่วยงานต่างก็ให้ข้อสังเกตเพิ่มเติมคือ จุดอ่อนของผู้สำเร็จการศึกษาระดับ ปวส. และ ปวช. ยังขาดลักษณะการเป็นผู้นำ ชอบเป็นผู้ตามมากกว่า ไม่ชอบแสดงความคิดเห็นและขาด ความคิดสร้างสรรค์

3) มนุษย์สัมพันธ์ พบว่า พนักงานระดับนี้ได้รับการประเมินอยู่ในระดับดีอย่างไรก็ตาม จุดอ่อนที่พบ คือ การขาดความสำนึกในการให้บริการ โดยเฉพาะแก่ลูกค้า นอกจากนี้ด้านการ ควบคุมอารมณ์ ผู้ทำงานสายช่างมีอารมณ์แรงและเล็ดร้อนกว่าผู้สำเร็จการศึกษาสาขา พาณิชยกรรม ทั้งนี้เพราะธรรมชาติของงาน เพศ และลักษณะการทำงานมีส่วนเอื้อเป็นอย่างมาก

4) ความรับผิดชอบ ปรากฏว่า พนักงานที่สำเร็จการศึกษาทางด้านพาณิชยกรรมได้รับ การประเมินด้านตรงต่อเวลาสูงมากกว่าผู้สำเร็จการศึกษาประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม แต่ ด้านการอุทิศตนต่อการทำงาน พนักงานที่เป็นช่างได้รับการประเมินค่าสูงกว่า ทั้งนี้เพราะ ธรรมชาติและลักษณะการทำงาน พนักงานที่สำเร็จการศึกษาประเภทวิชาพาณิชยกรรมทำงาน ในสำนักงานซึ่งมีการทำงานและเลิกงานตรงต่อเวลา แต่งานช่างจะกำหนดช่วงเวลาแล้วเสร็จให้ แน่นนอนเหมือนงานในสำนักงานได้ยาก นอกจากนั้นงานช่างเมื่อลงมือแก้ไขเครื่องจักรกลจะต้อง ทำจนแล้วเสร็จ มิฉะนั้นจะเกิดความเสียหายแก่หน่วยงานการอุทิศตนในการทำงานจึงดีกว่า

ผู้สำเร็จการศึกษาสาขาพาณิชยกรรม อย่างไรก็ตาม ผู้สำเร็จการศึกษาระดับ ปวช. ช่างอุตสาหกรรมได้รับการประเมินด้านความรับผิดชอบอยู่ในระดับที่ยังไม่น่าพอใจ ทั้งนี้เป็นเพราะวัยและวุฒิยังด้อยในการเอาใจใส่ต่อการทำงาน นอกจากนี้พนักงานทั้ง 2 หน่วยงานได้รับค่าประเมินด้านการรักษาผลประโยชน์ส่วนร่วมอยู่ในระดับต่ำ

5) ความซื่อสัตย์ ผู้สำเร็จการศึกษาสาขาพาณิชยกรรมที่ทำงานอยู่ในหน่วยงานของรัฐได้รับการประเมินสูงกว่าผู้สำเร็จการศึกษาสาขาช่างอุตสาหกรรม โดยค่าการประเมินของช่างอุตสาหกรรมยังอยู่ในระดับที่ยังไม่น่าพึงพอใจ อย่างไรก็ตาม หัวหน้าหน่วยงานระบุว่าพนักงานของตนมิได้เกี่ยวพันกับการเก็บรักษาเงินและทำงานเกี่ยวกับความลับสำหรับหน่วยงานเอกชน ความซื่อสัตย์เป็นจุดเน้นของหน่วยงานมีการอบรมพนักงานเป็นอย่างมากโดยเฉพาะด้านการเงิน ฉะนั้นค่าการประเมินจึงอยู่ในระดับดีทุกระดับและสาขาวิชา

6) ปฏิญาณใจพิริบ พันความรู้มีส่วนสำคัญในการก่อให้เกิดการรับรู้และปฏิญาณใจพิริบ ดังนั้นผู้สำเร็จการศึกษาระดับ ปวส. จึงได้รับค่าการประเมินสูงกว่าผู้สำเร็จการศึกษาระดับ ปวช. อย่างไรก็ตามระบบและลักษณะงานที่จัดวางไว้เป็นอย่างดี มีคู่มือการทำงานชัดเจน ด้วยเหตุนี้จึงไม่เปิดโอกาสให้พนักงานแก้ปัญหาด้วยตนเองหรือใช้ความคิดสร้างสรรค์เพื่อพัฒนางานมากนัก

กล่าวโดยรวมจุดอ่อนสำคัญของพนักงานที่ทำการศึกษายู่ที่ความสำนึกในการให้บริการ การรักษาผลประโยชน์ของส่วนรวม การมีความคิดสร้างสรรค์ และการเป็นผู้นำ สำหรับผู้สำเร็จการศึกษาสาขาช่างอุตสาหกรรมอาจมีปัญหาด้านการควบคุมอารมณ์ ส่วนคุณสมบัติอื่น ๆ นั้นได้รับการประเมินอยู่ในระดับที่ดี และเป็นที่น่าพอใจ

ด้านความสามารถทางวิชาการและทักษะของวิชาชีพ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. การมีความรู้ในงาน หน่วยงานภาครัฐมีความเห็นว่าผู้สำเร็จการศึกษาสาขาพาณิชยกรรมมีความรู้ในงานดีถึงดีมาก ส่วนช่างอุตสาหกรรมมีปัญหาเฉพาะผู้สำเร็จการศึกษาระดับ ปวช. ที่ยังเห็นว่ายังมีความรู้ในระดับที่ยังไม่น่าพึงพอใจนัก เพราะเครื่องมือเครื่องใช้ในการเรียนไม่ตรงกับงานที่ทำ หน่วยงานต้องทำการฝึกเพิ่มเติมจึงจะทำงานได้ส่วนหน่วยงานเอกชนประเมินผู้สำเร็จการศึกษาระดับ ปวช. อยู่ในระดับดี แต่ผู้สำเร็จการศึกษาระดับ ปวส. ซึ่งต้องรับภาระงานหลายอย่าง แต่ความรู้ที่เรียนมามีลักษณะเฉพาะทางทำให้มีความรู้ไม่เพียงพอกับภาระงาน โดยเฉพาะงานช่างที่หัวหน้าเห็นว่าควรจะมีความรู้เบ็ดเสร็จ ทำงานได้หลายแขนง

2. การเฝ้าหาความรู้เพิ่มเติม ในหน่วยงานของรัฐ พนักงานที่ไม่มีวุฒิปริญญาและมีอายุไม่มากนักจะเฝ้าหาความรู้เพิ่มเติมเพื่อวิทยฐานะเพื่อความก้าวหน้าในงาน เนื่องจากตำแหน่งในระดับสูงมีเงื่อนไขการบรรจุว่าต้องเป็นผู้ได้ปริญญา แต่ในหน่วยงานเอกชน ปรากฏว่าผู้สำเร็จการศึกษาระดับ ปวช. แสดงความกระตือรือร้นที่จะหาความรู้เพิ่มเติมเพื่อพัฒนางานให้ดียิ่งขึ้น

แต่ผู้สำเร็จการศึกษาระดับ ปวส. ซึ่งรับผิดชอบงานหลายอย่างไม่แสดงคุณลักษณะนี้ให้ปรากฏเด่นชัดนัก

3. การประยุกต์ความรู้ใหม่กับงาน การจัดวางระบบและวางแผนการทำงานโอกาสที่พนักงานจะนำความรู้ใหม่มาใช้กับงานก็ต่อเมื่อได้รับการฝึกอบรมเพิ่มเติมหรือมีการนำเครื่องจักรกลใหม่มาใช้แต่โดยทั่วไปลักษณะงานของหน่วยงานมีการจัดวางระบบงาน และระเบียบปฏิบัติไว้อย่างแน่นอน รวมทั้งเป็นการปฏิบัติงานตามคำสั่ง ด้วยเหตุนี้โอกาสที่จะประยุกต์ความรู้ใหม่เข้ากับงานนั้นรวมทั้งการจัดวางระบบและวางแผนการทำงานเป็นการเฉพาะของตนจึงมีน้อย

4. ความคิดสร้างสรรค์โดยลักษณะงานและระบบงานพนักงานที่สำเร็จการศึกษาระดับ ปวช. ปวส. มีโอกาสใช้ความคิดสร้างสรรค์น้อย เป็นการปฏิบัติงานตามระเบียบและคำสั่งเป็นสำคัญ นอกจากนี้พนักงานทั้งของรัฐและเอกชนในระดับนี้มีจุดอ่อนด้านการแสดงความคิดเห็น ชอบปฏิบัติงานเป็นผู้ตามมากกว่าผู้นำ ชอบปฏิบัติงานตามคำสั่งมากกว่าการคิดระบบและวางแผนด้วยตนเอง

5. การเรียนรู้งานได้รวดเร็ว พบว่าพื้นฐานความรู้มีส่วนสำคัญเป็นอย่างมากต่อการเรียนรู้งาน ฉะนั้นผู้สำเร็จการศึกษาระดับ ปวส. จึงเรียนรู้งานได้ดีกว่าผู้สำเร็จการศึกษาระดับ ปวช. และผู้สำเร็จการศึกษาสาขาพาณิชยกรรมได้รับค่าการประเมินสูงกว่าช่างอุตสาหกรรม อย่างไรก็ตามหัวหน้าหน่วยงานของเอกชน มีความเห็นเพิ่มเติมว่าความรู้ของผู้สำเร็จ การศึกษาในระบบอาชีวศึกษายังแคบ ควรมีความรู้เพิ่มเติมด้านการตลาดและเศรษฐศาสตร์ อันจะทำให้การปฏิบัติหน้าที่ดีขึ้น

6. การใช้เครื่องมือและสิ่งอำนวยความสะดวก ผู้สำเร็จการศึกษาระดับ ปวส. มีความสามารถสูงกว่า ปวช. โดยทั่วไปหน่วยงานมีกฎระเบียบ และคู่มือเกี่ยวกับการใช้เครื่องมือ และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ไว้อย่างชัดเจน ประกอบกับการมีการฝึกอบรมเพิ่มเติมให้อีกด้วย ทั้งเครื่องมือที่ใช้ส่วนใหญ่มีความยุ่งยากซับซ้อนน้อย ฉะนั้นพนักงานจึงมีทักษะการใช้อยู่ในเกณฑ์ดี แต่ผู้สำเร็จการศึกษาระดับ ปวช. ยังมีความคล่องและทักษะการใช้ไม่ดีเท่าที่ควร รวมไปถึงการดูแลรักษาเครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ ด้วย

7. ความละเอียดรอบคอบในการปฏิบัติงาน มีความเห็นแตกต่างกันระหว่างหัวหน้างานของรัฐกับภาคเอกชน โดยในภาครัฐหัวหน้าหน่วยงานเห็นว่าผู้สำเร็จการศึกษาสาขาช่างอุตสาหกรรมได้รับค่าการประเมินสูงกว่าผู้สำเร็จการศึกษาสาขาพาณิชยกรรม แต่หัวหน้างานภาคเอกชนกลับให้ค่าการประเมินตรงกันข้ามคือ ประเมินผู้สำเร็จการศึกษาสาขาพาณิชยกรรมว่ามีความละเอียดรอบคอบในการทำงานมากกว่าผู้สำเร็จการศึกษาสาขาช่างอุตสาหกรรม

กล่าวโดยภาพรวมจะเห็นว่าความรู้ในงานของพนักงานที่สำเร็จการศึกษาระดับ ปวช. ยังไม่เพียงพอ โดยเฉพาะการฝึกอาชีพไม่ตรงกับงานที่ทำ ส่วนระดับ ปวส. ควรมีความรู้เบ็ดเสร็จ โดยเฉพาะอย่างยิ่งควรเพิ่มความรู้เกี่ยวกับการตลาดและเศรษฐศาสตร์ด้วยเพราะภาระงานต้องรับผิดชอบหลายด้าน ด้านการใฝ่ความรู้เพิ่มเติมหน่วยงานภาครัฐอยู่ในเกณฑ์ดีเพราะต้องศึกษาหาความรู้เพื่อความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่ ส่วนภาคเอกชนผู้สำเร็จการศึกษา

ระดับ ปวช. แสดงความกระตือรือร้นเพื่อหาความรู้ แต่ผู้สำเร็จการศึกษาระดับ ปวส. ไม่แสดงให้เห็น ปรากฏชัดเจน นอกจากนี้ลักษณะงานที่ทำเปิดโอกาสให้พนักงานพัฒนางานจัดวางแผนและ การใช้ความคิดสร้างสรรค์ได้ค่อนข้างน้อย รวมทั้งการประยุกต์ความรู้ใหม่ในงานอย่างไรก็ตาม พนักงานดังกล่าวยังมีจุดด้อยในด้านความคิดริเริ่ม การเป็นผู้นำ และการแสดงความคิดเห็น รวมทั้งทักษะการใช้และดูแลรักษาเครื่องมือเครื่องใช้ ตลอดจนสิ่งอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานด้วย

ด้านผลการทำงาน

1. ความตรงตามกำหนดของผลงานและการทำงานเสร็จทันเวลา ผลการประเมิน ปรากฏว่า พนักงานสายพณิชยกรรมได้รับค่าการประเมินสูงกว่าพนักงานสายช่างอุตสาหกรรม เพราะงานช่างมักจะทำไม่แล้วเสร็จตามช่วงเวลาที่กำหนด แต่เมื่อทำงานเสร็จผลงานมักตรงตาม กำหนด เนื่องจากมีเป้าหมายของงานไว้เด่นชัด นอกจากนี้การปฏิบัติงานต่าง ๆ ก็มีระเบียบและ คู่มือไว้ชัดเจน

2. ความถูกต้องของผลงาน คุณภาพของผลงานและความประณีตเรียบร้อยในผลงาน ปรากฏว่าหัวหน้าหน่วยงานต่างประเทศประเมินผู้อยู่ได้บังคับบัญชาของตนในเกณฑ์ดี โดยสาขา พณิชยกรรมดีกว่าช่างอุตสาหกรรม เพราะเป็นงานประจำที่พนักงานปฏิบัติตามระเบียบและคู่มือปฏิบัติที่แน่นอนชัดเจน ผลงานที่ออกมาจึงบรรลุผลสำเร็จตรงกับความต้องการ ยกเว้นผู้ สำเร็จการศึกษาสาขาช่างอุตสาหกรรมที่ผลการประเมินที่ได้รับต่ำมากในด้าน ความประณีต เรียบร้อยของผลงาน เนื่องมาจากการไม่ปฏิบัติตามระเบียบและคู่มือปฏิบัติอย่างเคร่งครัดและ พบว่าลักษณะดังกล่าวนี้เป็นคุณสมบัติเฉพาะตัว มากกว่าการได้รับการศึกษาอบรม

3. การประหยัดทรัพยากรในการทำงาน หัวหน้าหน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ให้ความเห็นว่าหน่วยงานของตนเข้มงวดในการประหยัดการใช้ทรัพยากรมาก ซึ่งในภาครัฐมีการส่งเสริมการประหยัดด้วยการให้รางวัลแก่ผู้ไม่ทำของเสียหายจึงมีผลทำให้พนักงานบางส่วน ที่มีการใช้วัสดุและทรัพยากรสิ้นเปลืองและไม่ถูกวิธี โดยเฉพาะตัวมากกว่าผลจากการศึกษา อบรมและหากพิจารณาดูระดับสาขา พบว่าพนักงานที่สำเร็จการศึกษาประเภทวิชาพณิชยกรรม จะได้รับค่าประเมินสูงกว่าพนักงานสาขาช่างอุตสาหกรรม

กล่าวโดยภาพรวม หัวหน้างานทั้งภาครัฐและเอกชนต่างพึงพอใจผลการปฏิบัติงานของ บุคคลสำเร็จการศึกษาระดับ ปวช. และ ปวส. ยกเว้นผู้สำเร็จการศึกษาในประเภทช่างอุตสาหกรรม ที่ได้รับการประเมินอยู่ในระดับต่ำ ด้านการมีผลงานตรงตามกำหนด ความประณีต เรียบร้อยของผลงาน การทำงานเสร็จทันเวลา และการประหยัดทรัพยากรและวัสดุอุปกรณ์ ซึ่งถึง แม้จะเป็นคุณลักษณะส่วนตัวแต่การศึกษาอบรมก็มีส่วนที่จะช่วยสนับสนุนให้จัดทำได้ดียิ่งขึ้นได้

ด้านทัศนคติของหัวหน้างานที่มีต่อความก้าวหน้าในการประกอบอาชีพของผู้สำเร็จ อาชีวศึกษานั้น สามารถสรุปได้ดังนี้คือ

ในหน่วยงานภาครัฐโอกาสเลื่อนตำแหน่งหน้าที่อยู่ที่สามารถสอบได้ ฉะนั้นความรู้พื้นฐานและคุณวุฒิที่เหมาะสมกับตำแหน่งจึงเป็นสิ่งสำคัญสำหรับความก้าวหน้า ด้วยเหตุนี้การมีคุณวุฒิเพิ่มขึ้นจะช่วยเปิดโอกาสให้ก้าวหน้าเร็วขึ้น ข้อกำหนดดังกล่าวจึงมีส่วนสำคัญทำให้พนักงานที่ยังไม่มีวุฒิปริญญาตรีชวนหาความรู้ด้วยการศึกษาต่อเพิ่มเติมนอกเวลาราชการ โดยเข้าศึกษาในวิทยาลัยครู วิทยาลัยอาชีวศึกษา วิทยาลัยเทคนิค สถาบันเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเอกชน และมหาวิทยาลัยเปิด ทั้งนี้แล้วแต่จะมีหน่วยงานตั้งอยู่ใกล้สถานการศึกษาได้นอกจากนี้โอกาสก้าวหน้าของพนักงานในหน่วยงานภาครัฐก็ยังขึ้นอยู่กับความกระตือรือร้นของแต่ละคนที่จะเตรียมตัวให้พร้อมสำหรับการสอบเลื่อนตำแหน่งที่มีอยู่เป็นระยะๆ และตำแหน่งที่สอบเลื่อนนั้นก็มีทั้งตำแหน่งที่มีหน้าที่คล้ายคลึงกับตำแหน่งเดิมของพนักงานที่สำเร็จการศึกษาในรูปแบบอาชีวศึกษาและตำแหน่งที่แตกต่างไปซึ่งหากผู้ใดสอบได้ก็จะต้องเปลี่ยนหน้าที่งานซึ่งทำให้หัวหน้างานบางคนเห็นว่าตนต้องสูญเสียพนักงานที่มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ไป และต้องเสียเวลาในการฝึกอบรมเพิ่มเติมให้พนักงานที่มาแทนอีกชั่วระยะเวลาหนึ่งจึงจะสามารถปฏิบัติงานได้ดีเหมือนคนเดิม

เนื่องจากตำแหน่งระดับสูงที่จะเปิดให้สอบเลื่อน มีอัตราว่างอยู่ไม่เพียงพอกับจำนวนบุคลากรที่มีวุฒิเพิ่ม ฉะนั้นจึงมีพนักงานที่วุฒิการศึกษาเดิมในระดับ ปวช. ปวส. และสามารถศึกษาต่อได้วุฒิเพิ่มสูงขึ้นถึงระดับปริญญาตรีแต่ก็ไม่สามารถสอบเลื่อนตำแหน่งได้ จึงยังคงอยู่ทำงานในตำแหน่งเดิม ซึ่งเป็นตำแหน่งของผู้สำเร็จการศึกษาระดับ ปวช. หรือ ปวส. ต่อไป และพนักงานเหล่านี้จะยังคงพยายามหาโอกาสสอบเลื่อนระดับตำแหน่งในระดับที่สูงขึ้นต่อไป อย่างไรก็ตามแม้พนักงานที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีจำนวนมากไม่สามารถสอบเลื่อนตำแหน่งได้แต่อัตราเงินเดือนของพนักงานเหล่านี้ยังคงเพิ่มขึ้นในแต่ละปี และความมั่นคงในอาชีพมาก จึงมีพนักงานที่มีวุฒิ ปวช. ปวส. หรือสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีเป็นจำนวนน้อยที่ลาออกไปปฏิบัติงานที่อื่น หัวหน้าบางคนให้ความเห็นเพิ่มเติมว่า หากเปรียบเทียบโอกาสก้าวหน้าของพนักงานที่สำเร็จการศึกษาประเภทวิชาพาณิชยกรรมกับประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรมแล้ว ปรากฏว่าพนักงานสายช่างอุตสาหกรรมมีโอกาสก้าวหน้าน้อยกว่า เพราะตำแหน่งระดับสูงทางช่างมีน้อย ทั้งการสอบเลื่อนตำแหน่งก็ใช้ความรู้พื้นฐานทั่วๆ ไปเป็นหลัก อันมีผลทำให้ผู้สำเร็จการศึกษาประเภทวิชาพาณิชยกรรมได้เปรียบและมีโอกาสสอบได้มากกว่า

ส่วนหน่วยงานภาคเอกชนนั้นโอกาสก้าวหน้าขึ้นอยู่กับคุณสมบัติ และผลงานของพนักงานแต่ละคน โอกาสก้าวหน้าพิจารณาโดยการคัดเลือกแทนการสอบเหมือนหน่วยงานภาครัฐ ฉะนั้นพนักงานที่มีคุณสมบัติส่วนตัวดี มีความรับผิดชอบ มีความตั้งใจในการทำงาน ขยันมีมนุษยสัมพันธ์ และผลงานดี ก็จะมีโอกาสก้าวหน้าในตำแหน่งมากกว่าพนักงานที่มีคุณสมบัติดังกล่าวด้อยกว่า และเมื่อหน่วยงานมีการขยายตัวอย่างรวดเร็ว ตำแหน่งว่างในระดับสูงก็จะขยายตัวเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ซึ่งเป็นการเปิดโอกาสให้พนักงานที่มีคุณสมบัติดังกล่าวก้าวหน้ามาก และเร็วขึ้น

จากโอกาสก้าวหน้าของพนักงานที่มีวุฒิการศึกษาระดับ ปวช. ปวส. ดังกล่าวข้างต้น จะเห็นว่าขึ้นอยู่กับคุณสมบัติส่วนตัวบวกด้วยคุณสมบัติด้านอื่น กล่าวคือ พนักงานภาครัฐจะต้อง

กระตือรือร้นที่จะสมัครสอบเลื่อนตำแหน่งและต้องศึกษาเพิ่มเติมให้ได้วุฒิเพิ่มขึ้น ส่วนพนักงาน
หน่วยงานเอกชนต้องมีผลงานดี จึงจะมีโอกาสเลื่อนตำแหน่งโอกาสและลักษณะก้าวหน้าดังกล่าว
สะท้อนให้เห็นถึงความสนใจและความพึงพอใจของหัวหน้างานว่าอยู่ที่คุณสมบัติส่วนตัวด้าน
บุคลิกภาพและเจตคติ กับผลงานที่ปฏิบัติเป็นประการสำคัญ แต่โอกาสก้าวหน้าต่อไปขึ้นอยู่กับ
ความสามารถเฉพาะบุคคลมากกว่า และหัวหน้างานก็พึงเล็งคุณสมบัติดังกล่าวมากกว่าระดับ
การศึกษา

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของหัวหน้างานเพื่อการปรับปรุงหลักสูตรอาชีวศึกษา
ในการจัดการเรียนการสอนให้สามารถสนองตอบต่อความต้องการของสังคมและสถานประกอบ
การภายนอกได้อย่างตรงตรงมวัตถุประสงค์

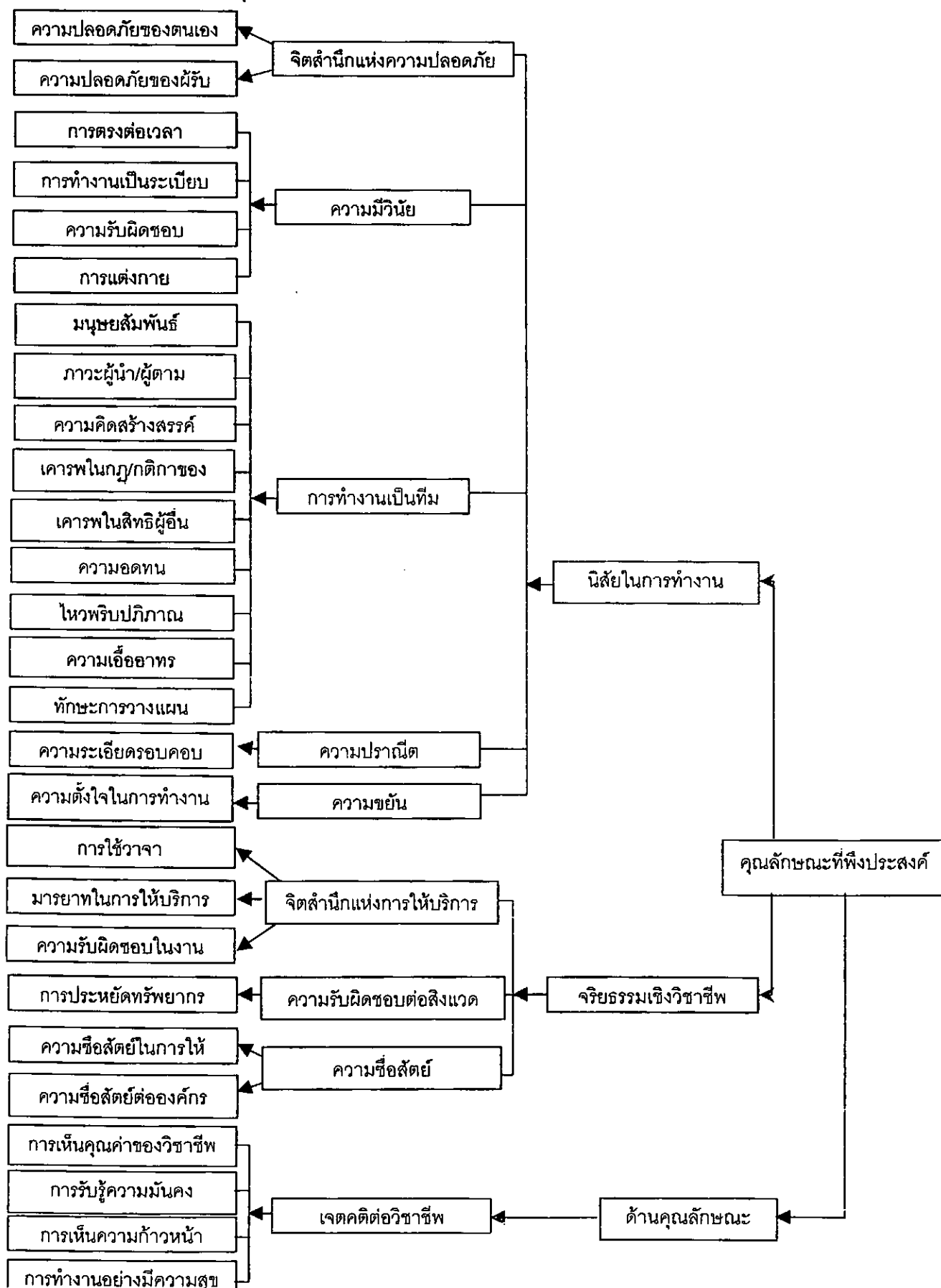
การพิจารณาตามวัตถุประสงค์นี้ได้แยกย่อยออกเป็น 2 ประเด็น คือ จุดเด่น-จุดด้อย
ของผู้สำเร็จการศึกษาในรูปแบบอาชีวศึกษา ความคิดเห็นต่อหลักสูตรอาชีวศึกษา โดยหัวหน้า
งานในสถานประกอบการที่รับผู้สำเร็จการศึกษาแบบอาชีวศึกษาทั้งจากสถาบันของรัฐและ
เอกชนเข้าปฏิบัติงานในองค์กร โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. จุดเด่นจุดด้อยของผู้สำเร็จการศึกษาแบบอาชีวศึกษา หัวหน้างานให้ความเห็นว่า
ความรู้พื้นฐานของผู้สำเร็จการศึกษาทั้งระดับ ปวช. และระดับ ปวส. ทั้งประเภทวิชาพาณิชย
กรรมและประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม มีอย่างเหมาะสมต่อการปฏิบัติงานจุดเด่นเป็นพิเศษคือ
ความรับผิดชอบต่องาน ความขยัน อดทน สำหรับหัวหน้าหน่วยงานภาครัฐประเมินจุดเด่นด้าน
การมีไหวพริบแก้ปัญหาเฉพาะ ความฉับไวในการเรียนรู้การมีผลงานดีและการมีมารยาทดี ส่วน
จุดด้อยสำคัญคือ การใช้วาจา การฝ่าฝืนระเบียบ การขาดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การขาดการ
แสดงความคิดเห็น การขาดความกระตือรือร้นในการทำงาน และหัวหน้าหน่วยงานภาคเอกชน
ให้ความเห็นเกี่ยวกับจุดด้อยเพิ่มเติม คือ การขาดความละเอียดรอบคอบในการปฏิบัติงาน การ
ควบคุมอารมณ์ และปฏิภาณไหวพริบ ซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะตัวบุคคลที่การศึกษาอาจมีส่วน
สร้างเสริมได้

2. ความคิดเห็นต่อหลักสูตรอาชีวศึกษา ผู้สำเร็จการศึกษาในระดับ ปวช. ความรู้พื้น
ฐานและความรู้ในวิชาชีพยังอยู่ในระดับที่ไม่น่าพึงพอใจ และต้องการการฝึกหัดเพิ่มเติม นอกจากนี้
ยังควรมีความรู้ที่หลากหลายสาขา โดยผู้สำเร็จการศึกษาสาขาพาณิชยกรรมควรมีความรู้
ด้านการใช้เครื่องมือในสำนักงานที่ทันสมัยเช่น คอมพิวเตอร์ และการมีความรู้ในภาษาต่าง
ประเทศ การตลาด และเศรษฐศาสตร์ ส่วนผู้สำเร็จการศึกษาสาขาทางด้านช่างอุตสาหกรรมคว
เน้นความรู้เกี่ยวกับงานสารบรรณ และการเขียนรายงานเพิ่มเติมด้วย เพราะภารกิจงานจะ
ต้องเกี่ยวข้องอยู่เสมอๆ และการอาชีวศึกษาทั้งระดับ ปวช. ปวส. ควรเน้นเรื่องมนุษยสัมพันธ์
การใช้วาจา การจัดระบบ การวางแผน ความมั่นใจในการทำงานการแสดงความคิดเห็น ทักษะ
การเป็นผู้นำ และมีความสำนึกในการให้บริการด้วย

นวลละอ อทองกระจ่าง (2544 : 72) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของคุณลักษณะที่พึงประสงค์สำหรับผู้สำเร็จการศึกษาในรูปแบบอาชีวศึกษาอันเป็นที่ต้องการของสถานประกอบการภายนอก ว่าประกอบด้วยองค์ประกอบอภิปรัชญาต่อไปนี้

องค์ประกอบของคุณลักษณะที่พึงประสงค์

ความเป็นมาของการเรียนการสอนระบบทวิภาคี

การศึกษาแบบทวิภาคีมีจุดกำเนิดมาจากประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน ซึ่งเป็นมหาอำนาจทางเศรษฐกิจประเทศหนึ่งของโลก ระบบการศึกษาในประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน การศึกษาทุกระดับเป็นบริการของรัฐที่ให้แก่ประชาชนโดยทั่วไป การจัดการศึกษาระดับการศึกษาภาคบังคับในประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมันนั้นใช้เวลา 13 ปี เริ่มตั้งแต่อายุ 6 ปี จนถึงอายุ 18 ปี การศึกษาสายสามัญเป็นการศึกษาในระดับประถมและมัธยมจนจบชั้นมัธยมบริบูรณ์ (ชั้น 13) เพื่อมุ่งเข้าเรียนต่อในระดับอุดมศึกษาต่อไป หรือนักศึกษาคนใดที่ไม่ประสงค์จะเข้าศึกษาต่อในระดับสูง จะต้องเข้าศึกษาในโรงเรียนฝึกหัดอาชีพแห่งใดแห่งหนึ่ง การศึกษานอกเวลา (Part Time) อีกอย่างน้อย 3 ปี จึงถือว่าพ้นจากการศึกษาภาคบังคับและออกไปประกอบอาชีพได้ (กรมอาชีวศึกษา, 2538 : 1)

ประมาณร้อยละ 90 ของเยาวชนในประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน เมื่อจบจากโรงเรียนมัธยมต้นสายอาชีวศึกษา (Hauptschule) หรือจบจากโรงเรียนมัธยมอาชีวศึกษาระดับกลาง (Realschule) ชั้นที่ 10 หรือแม้กระทั่งนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาจากหลักสูตรโรงเรียนมัธยมที่มีจุดหมายเข้าเรียนต่อในมหาวิทยาลัยจะเข้าฝึกอาชีพในสายอาชีวศึกษาที่ตนเลือก ซึ่งมีหลายประเภทในประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน การเรียนและการฝึกอาชีพดังกล่าว เรียกว่า ระบบทวิภาคี (Dual System) และในปี พ.ศ. 2521 รัฐบาลสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมันได้ร่างกฎหมายฉบับหนึ่งว่าด้วยการฝึกอาชีพของเยาวชน มีสาระสำคัญเกี่ยวกับความร่วมมือระหว่างโรงงานกับบริษัท ในการฝึกอาชีพภาคปฏิบัติของนักศึกษา กับโรงเรียนอาชีวศึกษา โดยให้โรงเรียนจัดการเรียนการสอนภาคทฤษฎีแก่นักศึกษา ให้บริษัทและโรงงานรับผิดชอบในการฝึกอาชีพให้กับนักศึกษา และนักศึกษาจะทำสัญญากับโรงงานหรือบริษัทเพื่อฝึกอาชีพตามสายอาชีพที่ตนเลือกในระหว่างการฝึกอาชีพจะได้รับเงินเดือนแทนด้วย นักศึกษาที่ฝึกอาชีพนี้เรียกว่า Lehrling หรือ Auszubildende ขณะเดียวกันผู้ฝึกอาชีพต้องเข้าเรียนในโรงเรียนสัปดาห์ละ 10-12 ชั่วโมง ในวิชาเฉพาะและวิชาทั่วไปในโรงเรียนอาชีวศึกษาดังกล่าว โดยจะแบ่งชั้นเรียนตามสายอาชีพ เช่น ช่างยนต์ ช่างไฟฟ้า และพนักงานขาย พนักงานธนาคาร ฯลฯ การจบการศึกษาของนักศึกษาเหล่านี้ต้องสอบผ่านการทดสอบของรัฐแต่ละรัฐ ซึ่งมีคณะกรรมการสอบประกอบด้วย ฝ่ายนายจ้าง ฝ่ายลูกจ้าง และฝ่ายครู-อาจารย์จากโรงเรียนอาชีวศึกษาในรัฐนั้น ๆ ซึ่งได้รับมอบหมายให้จัดการสอบจากสมาคมวิชาชีพแต่ละสาขาโดยที่มีกรรมการทั้ง 3 ฝ่ายร่วมอยู่ในสมาคมวิชาชีพนั้น ๆ (สำนักงานโครงการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี, 2538 : 1-5)

การสอบเพื่อขอรับประกาศนียบัตรของสมาคมวิชาชีพของแต่ละสาขานั้น แบ่งได้เป็น 2 ระดับ คือ ระดับแรกเป็นการสอบเพื่อเป็น Geselle เรียกการสอบนี้ว่า Gesellenprüfung เมื่อจบหลักสูตร 3 ปีของการเป็น Lehrling ระดับที่สองคือการสอบเพื่อเป็น Meister เรียกว่า Meisterprüfung เป็นการสอบเฉพาะสำหรับงานอาชีพแต่ละสาขา ผู้ที่เข้าสอบ Meisterprüfung จะต้องสอบผ่าน Gesellenprüfung ก่อน และสาระสำคัญที่สุดคือ จะต้องเป็นผู้มีประสบการณ์ในงานสาขาอาชีพนั้น ๆ มากพอสมควร การฝึกหัดวิชาชีพของระดับมัธยมปลายในประเทศเยอรมัน มีความเป็นเอกลักษณ์ของตัวเองเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศตะวันตกอื่น ๆ เนื่องจากการศึกษาระบบทวิภาคีก่อให้เกิด

การประสานงานกันระหว่างภาคเอกชน และการอาชีวศึกษาของภาครัฐบาล อีกทั้งระบบการศึกษา
ทวิภาคีนั้นก็มีผลมากในการลดช่องว่างระหว่างการศึกษาสายสามัญ กับงานที่จะทำ

สำหรับประเทศไทยนั้น กรมอาชีวศึกษาได้เริ่มจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีครั้งแรกเมื่อปี
พุทธศักราช 2527 ที่วิทยาลัยเทคนิคท่าหลวง ซี่เมนต์ไทยอนุสรณ์ จังหวัดสระบุรี โดยได้รับการ
สนับสนุนจากรัฐบาลสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมันและเรียกการจัดการศึกษาแบบนี้ว่า การจัดการอาชีว
ศึกษาระบบโรงเรียนโรงงาน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2537: 2) การให้ภาคเอก
ชนหรือสถานประกอบการมีส่วนร่วมในการจัดอาชีวศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการร่วมมือในการฝึก
อาชีพ เป็นแนวทางในการแก้ปัญหาในด้านคุณภาพของแรงงานระดับช่างฝีมือที่จำเป็นต้องมุ่งเน้น
ทักษะ และประสบการณ์ตรง เพื่อให้มีคุณภาพได้มาตรฐานของตลาดแรงงาน การจัด อาชีวศึกษา
ระบบทวิภาคี (Dual Vocational Training หรือ DVT) โดยกำหนดให้นักศึกษาเรียนภาคทฤษฎีที่
สถานศึกษา สัปดาห์ละ 1-2 วัน และฝึกอาชีพที่สถานประกอบการสัปดาห์ละ 3-4 วัน เป็นการจัดการ
เรียนการสอน ภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติควบคู่กัน ซึ่งเป็นการเน้นภาคปฏิบัติ ตลอดระยะเวลา 3 ปี
เมื่อสำเร็จการศึกษาแล้ว นักศึกษาจะได้รับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) วุฒิบัตร และใบรับรอง
การทำงาน ซึ่งสามารถทำงานในสถานประกอบการหรือประกอบอาชีพอิสระได้อย่างมีประสิทธิภาพ
(สำนักงานโครงการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี. 2538: 3) กรมอาชีวศึกษา โดยสำนักงานโครงการอาชีว
ศึกษาระบบทวิภาคี ได้ดำเนินการจัดการศึกษาใน ระบบทวิภาคี นี้ นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2531 โดยในระยะ
แรกเป็นการจัดการเรียนการสอนในเฉพาะสาขาวิชาช่างอุตสาหกรรม จนกระทั่งถึงปี พ.ศ. 2538
กรมอาชีวศึกษาได้เปิดโอกาสให้สถานศึกษาในสังกัด พิจารณาเปิดสอนในประเภทวิชาต่าง ๆ ดัง
ต่อไปนี้

1. ประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม
2. ประเภทวิชาพาณิชยกรรม
3. ประเภทวิชาคหกรรม
4. ประเภทวิชาศิลปกรรม
5. ประเภทวิชาเกษตรกรรม

1.3 โครงสร้างหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพและหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง

โครงสร้างหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2545

โครงสร้างหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ระบุให้ผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2545 ประเภทวิชาพาณิชยกรรม จะต้องศึกษารายวิชาจากหมวดวิชาต่าง ๆ และเข้าร่วมกิจกรรม รวมไม่น้อยกว่า 102 หน่วยกิต ดังโครงสร้างต่อไปนี้

1. หมวดวิชาสามัญ	ไม่น้อยกว่า	26	หน่วยกิต
2. หมวดวิชาชีพ	ไม่น้อยกว่า	66	หน่วยกิต
2.1 วิชาชีพพื้นฐาน	ไม่น้อยกว่า	26	หน่วยกิต
2.2 วิชาชีพเฉพาะ	ไม่น้อยกว่า	36	หน่วยกิต
2.3 ฝึกอาชีพ /โครงการงาน /โครงการวิชาชีพ		4	หน่วยกิต
3. หมวดวิชาเลือกเสรี	ไม่น้อยกว่า	10	หน่วยกิต
4. กิจกรรมเสริมหลักสูตร		200	ชั่วโมง
รวมไม่น้อยกว่า		102	หน่วยกิต

จำนวนหน่วยกิตและรายวิชาของแต่ละหมวดวิชาตลอดหลักสูตรให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในโครงสร้างของแต่ละประเภทวิชา

โครงสร้างหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) พุทธศักราช 2540

โครงสร้างหลักสูตรได้ระบุให้ผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พุทธศักราช 2540 ระบบทวิภาคี ต้องศึกษารายวิชาในหมวดต่าง ๆ ไม่น้อยกว่า 85 หน่วยกิต ดังโครงสร้างต่อไปนี้

1. หมวดวิชาสามัญ	ไม่น้อยกว่า	21	หน่วยกิต
2. หมวดวิชาชีพ	ไม่น้อยกว่า	58	หน่วยกิต
วิชาชีพพื้นฐาน	ไม่น้อยกว่า	15	หน่วยกิต
วิชาชีพเฉพาะ	ไม่น้อยกว่า	24	หน่วยกิต
วิชาชีพสาขางาน	ไม่น้อยกว่า	15	หน่วยกิต
ฝึกอาชีพ /โครงการงาน /โครงการวิชาชีพ		4	หน่วยกิต
3. หมวดวิชาเลือกเสรี	ไม่น้อยกว่า	6	หน่วยกิต
รวมไม่น้อยกว่า		85	หน่วยกิต

อนึ่ง เนื่องจากการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี เป็นการจัดการศึกษาเพื่อสนองตอบต่อความต้องการของสถานประกอบการที่เข้าร่วมจัดการเรียนการสอน ในบางหลักสูตรจึงต้องกำหนดจำนวนหน่วยกิตร่วมกันระหว่างสถานประกอบการและสถานศึกษา (สำนักงานโครงการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี , 2539 : 4)

1.4 รูปแบบการจัดการเรียนการสอน

การจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีจะจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาควบคู่ไปกับการฝึกอาชีพในสถานประกอบการ โดยผู้เรียนจะต้องศึกษาหลักสูตรในสถานศึกษาสัปดาห์ละ 2 วัน และฝึกปฏิบัติงานในสถานประกอบการสัปดาห์ละ 4 วัน จนกระทั่งจบหลักสูตร การจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีมีกลุ่มเป้าหมาย ดังนี้

1. สถานศึกษาสังกัดกรมอาชีวศึกษา
2. สถานประกอบการซึ่งอยู่ไม่ห่างไกลกับสถานศึกษา
3. เยาวชนอายุระหว่าง 15-25 ปี สำเร็จการศึกษาชั้นต่ำมัธยมศึกษาตอนต้นซึ่งสถานประกอบการที่ร่วมโครงการเป็นผู้คัดเลือก

การจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีนี้นั้นมีความแตกต่างกับการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษาระบบปกติโดยสามารถเปรียบเทียบสาระสำคัญของการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษาระบบปกติและระบบทวิภาคีได้ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงการเปรียบเทียบสาระสำคัญของการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษาระบบปกติ และระบบทวิภาคี

อาชีวศึกษาระบบปกติ	อาชีวศึกษาระบบทวิภาคี
1. การรับนักเรียน สถานศึกษาเป็นผู้ดำเนินการ	1. การรับนักเรียน สถานประกอบการเป็นผู้ดำเนินการร่วมกับสถานศึกษา
2. คุณสมบัติ เป็นผู้ที่สำเร็จการศึกษาการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่าขึ้นไป มีคุณสมบัติตรงตามประกาศและข้อบังคับของกระทรวงศึกษาธิการ	2. มีอายุไม่ต่ำกว่า 15 ปีบริบูรณ์ ในวันทำสัญญาการฝึกอาชีพและมีความตั้งใจที่จะรับการฝึกอาชีพในสาขาวิชาที่สมัคร
3. ขึ้นทะเบียนเป็นนักศึกษา กับสถานศึกษา	3. ทำสัญญาการฝึกอาชีพกับสถานประกอบการ โดยการรับรู้ของสถานศึกษา
4. ลงทะเบียนรายวิชาที่สถานศึกษาและแจ้งความประสงค์ว่าจะเลือกเรียนสาขาประเภทวิชาใด	4. ลงทะเบียนรายวิชา ที่สถานศึกษา ในรายวิชาที่ต้องเรียนกับสถานศึกษาจะต้องกำหนดวันเรียนอย่างน้อย 2 วันใน 1 สัปดาห์
5. วิธีการเรียน เรียนทฤษฎีและปฏิบัติกับสถานศึกษาตลอดภาคเรียนที่ไม่มีการฝึกอาชีพ และจัดให้มีการฝึกอาชีพในสถานประกอบการ หรือ การทำโครงการวิชาชีพ (ภายใต้การควบคุมดูแลของอาจารย์ที่ปรึกษา)	5. วิธีการเรียน เรียนทฤษฎีในหมวดวิชาพื้นฐานและวิชาชีพพื้นฐานกับสถานศึกษา หมวดวิชาเลือกเสรี แล้วแต่ข้อตกลงระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการว่าใครจะเป็นผู้สอน พร้อม ๆ กับฝึกอาชีพภาคปฏิบัติกับสถานประกอบการที่ตรงกับประเภทวิชาที่เลือกเรียน
6. กำหนดเวลาเรียนต่อสัปดาห์ ต้องเข้าเรียนในชั้นเรียนที่สถานศึกษาอย่างครบถ้วนรวมทั้งต้องเข้าร่วมกิจกรรมที่ได้หน่วยกิตตามที่สถานศึกษากำหนดให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาด้วย	6. กำหนดเวลาเรียนต่อสัปดาห์ 6.1 เรียนในสถานศึกษา (ในความดูแลของสถานศึกษา) 1-2 วัน 6.2 ฝึกปฏิบัติงานในสถานประกอบการ 3-4 วัน
7. วิธีเรียน เรียนแบบชั้นเรียน (เรียน + ขอเทียบความรู้และ/หรือ ประสบการณ์ + ถ่ายโอนผลการเรียน) ทั้งภาคในเวลาราชการ ภาคนอกเวลาราชการ ภาคสนาม	7. วิธีเรียน รายวิชาที่เรียนกับสถานศึกษา 7.1 เรียนแบบชั้นเรียน 7.2 เรียนทางไกล 7.3 เรียนด้วยตนเอง 7.4 เรียนแบบผสมผสาน รายวิชาที่เรียนและฝึกอาชีพกับสถานประกอบการ สถานประกอบการจะมอบหมายให้ผู้ควบคุมการฝึกและครูฝึกทำหน้าที่ควบคุมดูแลสอนและฝึกอาชีพ

1.5 บุคลากรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน สถานศึกษา

การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในสถานศึกษาถือว่าการจัดการศึกษาตาม
ระเบียบกรมอาชีวศึกษา ว่าด้วยการบริหารสถานศึกษา พ.ศ. 2529 เพิ่มเติม พ.ศ. 2537 กำหนด
ให้บุคลากรทุกฝ่ายในองค์กรมีส่วนร่วมรับผิดชอบ ดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้อง

1. หัวหน้างานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการจัดการอาชีวศึกษาระบบ
ทวิภาคี ดังนี้

- 1.1 วางแผนสำรวจความต้องการ และพิจารณาความเหมาะสมของสถานประกอบการ
- 1.2 ประชาสัมพันธ์การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี
- 1.3 ประสานงานการฝึกอาชีพของนักศึกษาทั้งในสถานศึกษาและในสถานประกอบการ
- 1.4 ประสานงานกับสถานประกอบการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดทำแผนการ
เรียนการสอนระบบทวิภาคี

1.5 จัดปฐมนิเทศแก่นักศึกษา ผู้ปกครอง

1.6 วางแผนจัดการนิเทศก์ ติดตาม ประเมินผลการฝึกอาชีพในสถานประกอบการ

1.7 จัดประชุมสัมมนาผู้ควบคุมการฝึกให้กับครูฝึก และอาจารย์นิเทศก์

1.8 ประสานงานจัดการทดสอบมาตรฐานฝีมือ

1.9 เสนอ โครงการปฏิบัติงานตามลำดับขั้นตอน

2. เจ้าหน้าที่งานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการจัดการอาชีวศึกษา
ระบบทวิภาคี ดังนี้

2.1 ช่วยติดต่อประสานงานกับสถานประกอบการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2.2 เก็บรวบรวมข้อมูลของนักศึกษาและของสถานประกอบการ

2.3 ช่วยประสานงานและดำเนินการจัดปฐมนิเทศแก่นักศึกษาจัดประชุมผู้ปกครอง

2.4 จัดประชุมสัมมนาผู้ควบคุมการฝึก ครูฝึก อาจารย์นิเทศก์ ปฏิบัติและจัดการ

ทดสอบมาตรฐานฝีมือ

2.5 รายงานการปฏิบัติงานในหน้าที่ตามลำดับขั้นและปฏิบัติงานตามโครงการติดตาม
การประเมินผลของนักศึกษาในสถานประกอบการ

3. อาจารย์นิเทศก์ มีหน้าที่ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ดังนี้

3.1 จัดทำแผนการฝึกอาชีพร่วมกับครูฝึก

3.2 ให้คำแนะนำ ปรีกษา และแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในสถานประกอบการ

3.3 ให้คำปรึกษาในการสอนงาน และการประเมินผลแก่ครูฝึก

3.4 ติดตามความก้าวหน้าของนักศึกษาในสถานประกอบการ

3.5 ดูแล ติดตามการฝึกอาชีพให้เป็นไปตามเนื้อหาในรายวิชา

รายงานผลการนิเทศก์ตามลำดับขั้น

สถานประกอบการ

สถานประกอบการที่ร่วมจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี จะต้องตระหนักว่าเป็นเสมือนสถานศึกษาแห่งที่ 2 ของนักศึกษาและมีความพร้อมดังต่อไปนี้

1. มีความพร้อมในการฝึกอาชีพตามสาขาวิชาชีพนั้น
2. สามารถจัดให้มีผู้ควบคุมการฝึกและครูฝึก ทำหน้าที่ประสานงานดูแลการฝึกและการสอนอาชีพให้แก่นักศึกษาได้
3. สามารถจัดสิ่งแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการฝึกอาชีพได้
4. สามารถจัดการฝึกอาชีพได้ตลอดระยะเวลา 3 ปี หรือจนจบหลักสูตร ปวช.
5. สามารถจัดส่งบุคลากรเข้าร่วมประชุมสัมมนากับสถานศึกษาได้
6. สามารถจัดสวัสดิการ ตลอดจนมาตรการเกี่ยวกับสวัสดิภาพให้แก่นักศึกษาที่เข้ารับการฝึกอาชีพในสถานประกอบการของตนได้
7. อยู่ในทำเลที่สามารถติดต่อได้สะดวก

ความร่วมมือของสถานประกอบการในการจัดการเรียนการสอน

ความร่วมมือของสถานประกอบการในการฝึกอาชีพของนักศึกษานักศึกษามีดังนี้

1. สถานประกอบการต้องส่งผู้ควบคุมการฝึกและครูฝึกเข้าร่วมสัมมนากับสถานศึกษาเพื่อแลกเปลี่ยนแนวคิดวิธีการฝึกกับสถานศึกษา
2. ให้ความช่วยเหลือและความร่วมมือแก่สถานประกอบการอื่น ในการรับนักศึกษาเข้าฝึกหัวข้อเรื่องที่สถานประกอบการอื่นไม่พร้อม
3. เปิดโอกาสให้ผู้ควบคุมการฝึก ครูฝึกและนักศึกษาของสถานประกอบการอื่นเข้าไปศึกษาดูงานการฝึกอาชีพในสถานประกอบการ
4. สถานประกอบการอาจจะแลกเปลี่ยนให้ความช่วยเหลือในด้านอุปกรณ์เครื่องมือและเครื่องใช้แก่สถานประกอบการอื่น ๆ ที่ร่วมจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี เพื่อฝึกอาชีพนักศึกษาให้ครบถ้วนตามหลักสูตร และทันต่อความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี
5. ให้ความร่วมมือกับสถานศึกษาอันในการจัดผู้ชำนาญการพิเศษในสาขาวิชาชีพเฉพาะมาให้ความรู้แก่ครูอาจารย์และนักศึกษาของสถานศึกษาตามที่สถานศึกษาขอความอนุเคราะห์

1.7 การวัดผลและประเมินผล

สถานประกอบการจะต้องจัดการทดสอบของนักศึกษา ในรายวิชาที่กำหนดให้ฝึกอาชีพที่ สถานประกอบการจัดสอบมาตรฐานฝีมือ สำหรับนักศึกษาในระบบทวิภาคีโดยให้ปฏิบัติดังนี้

การประเมินผลครึ่งหลักสูตร (Interim)

การประเมินผลครึ่งหลักสูตรนั้นสามารถทำได้โดยวิธีการดังต่อไปนี้

- ประเมินความรู้ทางทฤษฎี
- ประเมินความสามารถในการปฏิบัติงานโดยการสอบสัมภาษณ์ตามบันทึก

จากสมุดรายงานของนักศึกษา

การประเมินผลสิ้นสุดหลักสูตร (Final)

การประเมินผลสิ้นสุดหลักสูตรนั้นสามารถทำได้โดยวิธีการดังต่อไปนี้

- ประเมินความรู้ทางทฤษฎี โดยการสอบข้อเขียน และการสัมภาษณ์ตาม

บันทึกจากสมุดรายงานของนักศึกษา

- ประเมินความสามารถในการปฏิบัติงาน โดยการทำโครงงานหรือการทำโครงการ วิชาชีพ หรือผลิตชิ้นงานหรือการวิเคราะห์งาน

อัตราส่วนของการประเมินผลครึ่งหลักสูตร (Interim) รวมกับการประเมินสิ้นสุดหลักสูตร (Final) ตามอัตราส่วน 3 : 7

วิธีการคำนวณหน่วยกิตจากการฝึกปฏิบัติงานในสถานประกอบการ จะต้องนำจำนวน วันที่ออกฝึกปฏิบัติงานในสถานประกอบการของแต่ละภาคเรียนมาคำนวณหาจำนวนหน่วยกิต โดยใช้หลักต่อไปนี้

$$\text{สูตร} \quad \text{หน่วยกิต} = \frac{ว \times 8 \times 18}{72}$$

เมื่อ $ว$ = จำนวนวันที่ฝึกปฏิบัติงานในแต่ละสัปดาห์

8 = เวลาฝึกปฏิบัติงานวันละ 8 ชั่วโมง

18 = เวลาฝึกปฏิบัติงานภาคเรียนละ 18 สัปดาห์

72 = เวลาฝึกปฏิบัติงาน 72 ชั่วโมง เท่ากับ 1 หน่วยกิต

ทั้งนี้ จำนวนหน่วยกิตที่ได้จากการเรียนในสถานศึกษาและฝึกปฏิบัติงานในสถานประกอบการมารวมกันจะต้องไม่น้อยกว่าหน่วยกิตตลอดหลักสูตรที่กำหนดไว้ในโครงสร้างของแต่ละสาขาวิชาในกรณีที่จำนวนวันที่จัดให้เรียนในสถานศึกษามากเกินไป หรือเหลือเศษคาบที่จะต้องจัดเพิ่มเติมอาจใช้เวลาในช่วงปิดภาคเรียนจัดให้เรียนเสริมก็ได้

การสำเร็จการศึกษาตามหลักสูตร

1. สอบได้รายวิชาในหมวดวิชาพื้นฐาน หมวดวิชาชีพ และหมวดวิชาเลือกเสรีตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแต่ละประเภทวิชาและสาขาวิชา
2. ได้จำนวนหน่วยกิตสะสมครบตามโครงสร้าง
3. ได้ค่าระดับคะแนนเฉลี่ยสะสม ไม่ต่ำกว่า 2.00
4. เข้าร่วมกิจกรรมและผ่านการประเมินทุกภาคเรียน
5. ต้องสอบผ่านมาตรฐานฝีมือ

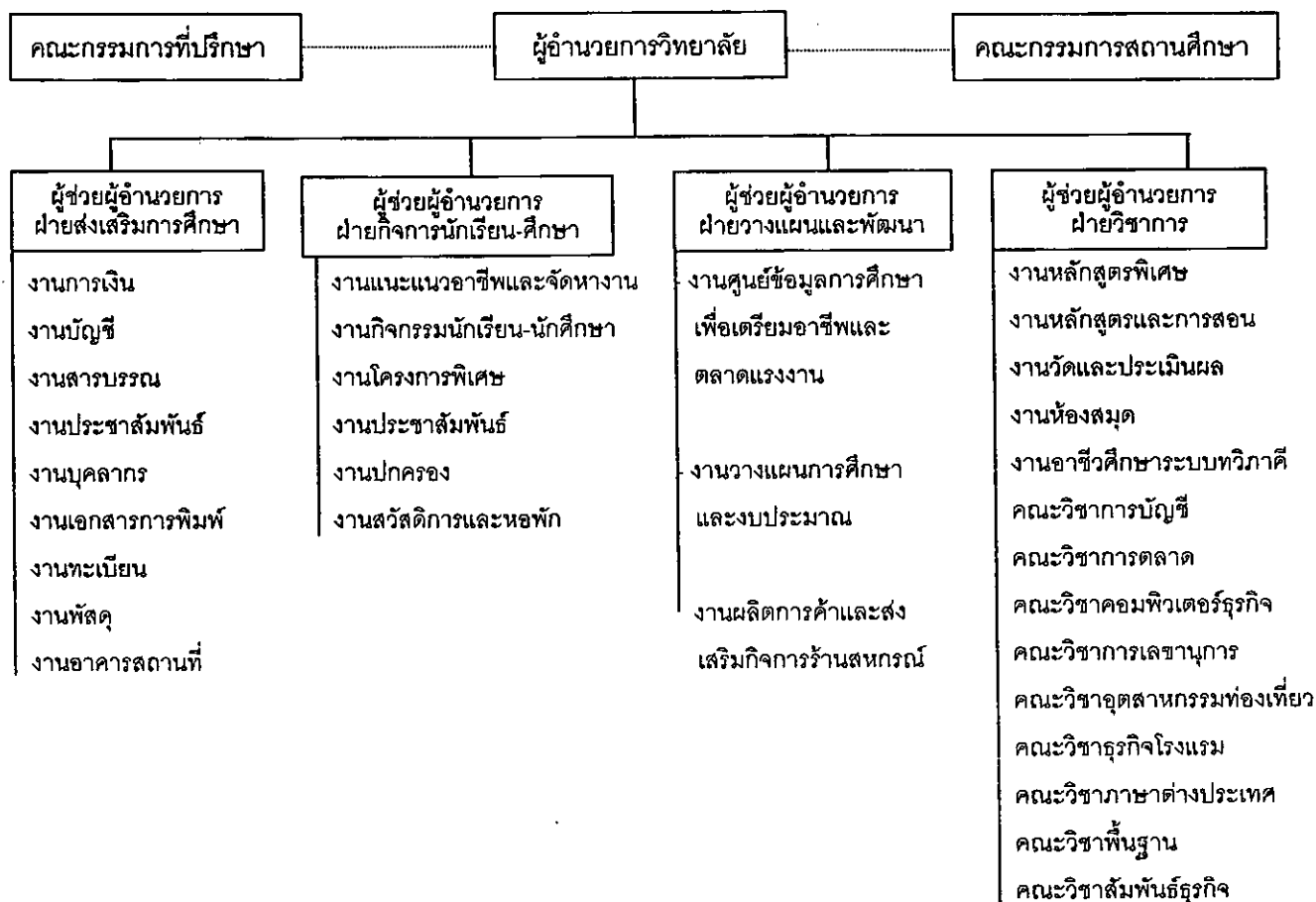
2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับวิทยาลัยบริการธุรกิจและการท่องเที่ยวกรุงเทพ

2.1 ความเป็นมาของวิทยาลัย

สถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร ๑ วิทยาเขตคลองสามวา เป็นสถานศึกษาของส่วนราชการ สังกัดกองวิทยาลัยอาชีวศึกษา กรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ โดยได้รับประกาศจัดตั้งจากกระทรวงศึกษาธิการในวันที่ 11 สิงหาคม 2536 บนที่ดินโฉนดเลขที่ 928 แขวงสามวาตะวันตก เขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร มีจำนวนเนื้อที่ 56 ไร่ 2 งาน 96 ตารางวา ภายในบริเวณที่ตั้งของสถาบันฯ ประกอบไปด้วย อาคารอำนวยการ 1 หลัง อาคารเรียนและปฏิบัติการ 6 ชั้น 2 หลัง แฟลตครู 1 หลัง และแฟลตคณงานภารโรง 1 หลัง บ้านพักผู้บริหาร 1 หลัง มีบุคลากรทั้งสิ้น 46 คน โดยของสถาบันฯ มีทั้งบุคลากรที่เป็นข้าราชการ และลูกจ้างชั่วคราว โดยมีข้าราชการครู จำนวน 26 คน และลูกจ้างชั่วคราวตำแหน่ง ครูพิเศษสอน 15 คน และลูกจ้างชั่วคราวตำแหน่งเจ้าหน้าที่ธุรการจำนวน 15 คน

2.2 โครงสร้างการบริหารงานของวิทยาลัย

แผนภูมิโครงสร้างการบริหารงานสถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร ๑ วิทยาเขตคลองสามวา

(วิทยาลัยบริหารธุรกิจและการท่องเที่ยว. 2545 : 7)

2.3 การจัดการเรียนการสอน

เริ่มเปิดทำการเรียนการสอนเมื่อปีการศึกษา 2540 เป็นปีแรกโดยเปิดสอนในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) สาขาวิชาพาณิชยการ จำนวน 7 ห้อง มีนักศึกษาทั้งสิ้น 278 คน แบ่งเป็น 7 ห้องเรียน และในปีการศึกษา 2541 ได้เปิดรับนักศึกษาเพิ่มในหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) เข้าเรียนเป็นปีแรกโดยเปิดสอนในสาขาวิชาการบัญชี คอมพิวเตอร์ธุรกิจ การจัดการธุรกิจท่องเที่ยว และการโรงแรมและบริการ และตั้งแต่ปีการศึกษา 2542 เป็นต้นมาสถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร ๑ วิทยาเขตคลองสามวาได้ขยายการจัดการศึกษาตามนโยบายของกรมอาชีวศึกษาที่ให้ขยายโอกาสการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีเพิ่มขึ้นจากหลักสูตรปกติโดยได้เปิดรับสมัครนักศึกษาในระบบทวิภาคีระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ใน 2 สาขาวิชา คือ สาขาวิชาธุรกิจค้าปลีก และสาขาวิชาธุรกิจ

โรงแรม ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) เปิดทำการเรียนการสอนใน 3 สาขาวิชาคือ การจัดการธุรกิจค้าปลีก การจัดการธุรกิจโรงแรมและบริการ และการจัดการธุรกิจท่องเที่ยว นับตั้งแต่ปีการศึกษา 2542 โดยได้รับความร่วมมือจากสถานประกอบการร่วมจัดการเรียนการสอนรวม 17 แห่ง แบ่งเป็นกิจการกลุ่มธุรกิจค้าปลีก 7 แห่ง กิจการกลุ่มธุรกิจโรงแรม 7 แห่ง และกิจการกลุ่มธุรกิจท่องเที่ยว 3 แห่ง ปัจจุบันสถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร ๑ วิทยาเขตคลองสามวา มีจำนวนนักศึกษาทุกชั้นปี จำนวน 1,735 คน แบ่งการจัดการเรียนการสอนเป็น วันละ 2 รอบ คือรอบเช้า ระหว่างเวลา 7.30 -13. 30 น. และรอบบ่ายระหว่างเวลา 11. 30 - 19.00 น. มีผู้บริหาร ข้าราชการ และเจ้าหน้าที่ทั้งสิ้น 62 คน ประกอบไปด้วย ข้าราชการระดับผู้บริหาร 5 คน ข้าราชการครู 19 คน อาจารย์ชั่วคราว 27 คน เจ้าหน้าที่ 16 คน

การจัดส่งนักศึกษาระบบทวิภาคีออกฝึกอาชีพในสถานประกอบการ

จากการศึกษาจากคู่มือการปฐมนิเทศนักศึกษา ก่อนเข้าฝึกอาชีพในสถานประกอบการ ของสถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร ๑ วิทยาเขตคลองสามวา ประจำปีการศึกษา 2546 พบว่า สถาบันฯ ได้มีการเตรียมความพร้อมของนักศึกษา ก่อนส่งออกฝึกอาชีพกับสถานประกอบการด้วยการจัดให้มีงานสัมมนาเชิงปฏิบัติการก่อนการฝึกอาชีพ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ ในการปฏิบัติงานซึ่งสรุปได้ดังต่อไปนี้

1. บุคลิกภาพที่เหมาะสมในการทำงาน ประกอบไปด้วย
 - การแต่งกายที่เหมาะสมกับการปฏิบัติงาน
 - เกร็ดความรู้เกี่ยวกับการสร้างความประทับใจในการให้บริการ
 - การเตรียมความพร้อมทางด้านสุขภาพและร่างกายก่อนการปฏิบัติงาน
2. การปรับทัศนคติที่ถูกต้องในการประกอบอาชีพ ประกอบไปด้วย
 - หลักจิตวิทยาในการทำงานและการทำความเข้าใจผู้อื่น
 - พฤติกรรมและการวางตัวที่เหมาะสมเมื่ออยู่ในองค์กร

นอกจากนี้ จากรายงานผลการประเมินการจัดการสัมมนาเชิงปฏิบัติการ ซึ่งสถาบันฯ จัดทำขึ้นโดยการสำรวจความคิดเห็นของนักศึกษาที่เข้าร่วมการสัมมนาฯ ภายหลังจากการจัดสัมมนาฯ ดังกล่าว พบว่านักศึกษามีความรู้เกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมก่อนออกฝึกอาชีพเพิ่มขึ้นทั้งในด้านที่เกี่ยวกับบุคลิกภาพที่เหมาะสมในการทำงาน และวิธีการปรับทัศนคติที่ถูกต้องในการประกอบอาชีพอยู่ในระดับมาก

3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรที่จะศึกษา

3.1 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัญหาของนักศึกษา

อังสนา เปตะนันท์ (2537 : 41) กล่าวถึงปัญหาของนักเรียน

นักศึกษาที่ส่วนใหญ่ยังอยู่ในช่วงอายุของวัยรุ่นว่า ช่วงวัยรุ่นเป็นช่วงของชีวิตที่ถือได้ว่ายากลำบากมากที่สุด มีปัญหามากกว่าวัยอื่น ปัญหานั้นเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติบ้าง วัยรุ่นก่อให้เกิดแค้นบ้าง บุคคลอื่นและสิ่งแวดล้อมที่วัยรุ่นเข้าไปเกี่ยวข้องกับตัวทำให้เกิดปัญหาบ้าง และปัญหาเหล่านี้ต้องอาศัยการชี้แนะและการแนะแนวที่เหมาะสมเท่านั้นถึงจะจัดปัญหาให้หมดไปอย่างถาวรได้

วิทยา นาควัชร (2537 : 292-296) ได้ศึกษาและวิเคราะห์ปัญหาของวัยรุ่นจากประสบการณ์การทำงานทางด้านจิตแพทย์ของตนเอง พบว่า สามารถแบ่งลักษณะปัญหาของวัยรุ่นออกได้เป็น 3 ประเภท คือ

1. ปัญหาที่เกิดจากตัวของวัยรุ่นเองในขณะนั้น (Self Originated Aspect) ปัญหาเหล่านี้ได้แก่ ปัญหาที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงในช่วงของความเป็นวัยรุ่นที่มีการเปลี่ยนแปลงทั้งทางร่างกาย จิตใจ สังคม เซวณปัญญา อารมณ์และทางเพศ วัยรุ่นจะเกิดความว้าวุ่นใจกับปัญหาการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ หรือแม้แต่ปัญหาทางจิตใจในแง่ที่ไม่สามารถแบ่งความรู้สึกระหว่างเพื่อนกับพ่อแม่ ปัญหาความอยากรู้อยากเห็น อยากมีชื่อเสียง ทำให้อยากแต่งกายแปลก ๆ เรียกร้องความสนใจ จนถึงปัญหาที่ไม่สามารถหาเงินมาจับจ่ายใช้สอยในเรื่องของการแต่งกายหรือการเที่ยวเตร่ ปัญหาที่จะต้องครุ่นคิดหาวิธีที่จะทำอย่างไรจึงจะมีคนสนใจ ปัญหาเรื่องเรียนที่เริ่มยากขึ้น ปัญหาการปรับตัวในกลุ่มเพื่อนและความต้องการที่ซับซ้อน แม้แต่ปัญหาเรื่องเพศที่มีกับทั้งเพื่อนเพศเดียวกันหรือต่างเพศ หรือแม้กระทั่งกับตนเองด้วย

2. ปัญหาที่เกิดจากสังคมมองวัยรุ่นว่ามีปัญหา (Social Response Aspect) ซึ่งอาจจะมาจากการเปลี่ยนแปลงในตัววัยรุ่น ปฏิกริยาที่วัยรุ่นมีต่อการเปลี่ยนแปลงนั้น หรือการไขว่คว้าเพื่อให้ได้มาซึ่งความต้องการตามวัยของวัยรุ่น ซึ่งสังคมไม่เข้าใจและมองดูว่าสิ่งเหล่านั้นเป็นปัญหา

3. ปัญหาที่เกิดจากปฏิกริยาต่อต้านของวัยรุ่นที่มีต่อสังคม (Reaction Aspect) ปัญหานี้เป็นปัญหาที่ร้ายแรง และเป็นปัญหาที่ยากต่อการแก้ไข เป็นปัญหาที่เห็นได้เด่นชัด วัยรุ่นจะเกิดปฏิกริยา (Reaction) เมื่อเขาคิดว่าผู้ใหญ่หรือสังคมไม่เข้าใจเขา สิ่งที่จะกระทำหรือแสดงออกมาจึงเป็นไปในลักษณะของการต่อต้านกฎเกณฑ์หรือผู้ใหญ่เหล่านั้น หรือไม่ก็กระทำลงไปเพื่อเป็นการประชดตัวเอง ลักษณะทำประชดนี้จะพบได้มากและบ่อยในวัยรุ่น เนื่องจากเป็นวัยที่ยังไม่มีความคิดที่ดี ประกอบกับพลังงานความคิดและพลังงานฝ่ายกายอยู่ในสภาวะที่มีมาก ปฏิกริยาหรือการกระทำประชดนี้จึงมีลักษณะค่อนข้างรุนแรงมากกว่าในภาวะที่เด็ก ๆ หรือผู้ใหญ่ที่โตแล้วจะลงมือกระทำ

สำเนา ขจรศิลป์ (2537 : 84-88) ได้กล่าวถึงประเภทของปัญหาของนักศึกษาว่า ประกอบไปด้วยปัญหาด้านต่าง ๆ ต่อไปนี้

1. ปัญหาการเลือกสาขาวิชา เกิดจากการที่มีการแนะแนวอาชีพในโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทยน้อยมาก จึงทำให้นักเรียนในระดับมัธยมศึกษาทั้งระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลายส่วนใหญ่ไม่รู้จักตนเองดีพอ อีกทั้งไม่มีข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับอาชีพ และตลาดแรงงานที่เพียงพอ จึงทำให้ไม่สามารถเลือกสอบเข้าศึกษาในสาขาวิชาที่เหมาะสมกับความสามารถ ความถนัดของตนเอง เมื่อได้ศึกษาเล่าเรียนก็พบว่า ไม่ชอบหรือไม่มีความถนัดในการศึกษาในสาขาวิชานั้น จึงทำให้มีปัญหาในการศึกษาเล่าเรียน นักศึกษาบางคนอาจมีความสามารถในการศึกษาในสาขาวิชาที่เลือก แต่ก็อาจไม่ชอบอาชีพในสาขาวิชานั้น จึงทำให้นักศึกษาขาดแรงจูงใจในการศึกษาเล่าเรียน ทำให้ผลการเรียนตกต่ำ

2. ปัญหาด้านการปรับตัว ระบบการเรียนการสอนของสถาบันอุดมศึกษานั้นแตกต่างกับระบบการเรียนการสอนในระดับมัธยมศึกษา อีกทั้งนักศึกษาเป็นจำนวนมากขาดทักษะในการเรียน เช่น การจดคำบรรยาย การค้นคว้าและศึกษาด้วยตนเอง ตลอดจนการแบ่งเวลาเพื่อการศึกษาเล่าเรียนที่ถูกต้อง จึงทำให้นักศึกษาเกิดปัญหาในการปรับตัวให้เหมาะสมกับสภาพของตนเอง

3. ปัญหาด้านที่พักอาศัย ปัญหานี้มีแทบทุกสถาบันโดยเฉพาะนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา นักศึกษาส่วนมากพักอาศัยอยู่เพียงลำพังกับเพื่อนภายในหอพักนอกสถานศึกษา ซึ่งเป็นบรรยากาศที่ไม่เอื้อต่อการเรียนการสอนของสถาบันการศึกษาและการพัฒนานักศึกษา นอกจากนี้ การที่นักศึกษาต้องพักอาศัยอยู่กับผู้อื่นภายนอกสถานศึกษายังเป็นสาเหตุของการเกิดปัญหาทางด้านสวัสดิภาพของนักศึกษาและปัญหาอื่น ๆ อีกหลายประการ เช่น ต้องเสียเวลาเดินทางมาก ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการเดินทาง ตลอดจนปัญหาที่เกี่ยวกับสุขภาพอันเนื่องมาจากมลภาวะ

4. ปัญหาที่เกี่ยวกับครอบครัว นักศึกษาเป็นจำนวนมากมีความวิตกกังวลใจกับปัญหาของครอบครัวทางบ้านซึ่งมีหลายประการด้วยกัน บางครอบครัวอาจมีปัญหาด้านเศรษฐกิจ ความขัดแย้งระหว่างบุคคลในครอบครัว เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ย่อมมีผลกระทบต่อศักยภาพการเรียนของนักศึกษา

5. ปัญหาด้านสุขภาพ การศึกษาโดยเฉพาะในระดับอุดมศึกษาและการศึกษาสายอาชีพจะต้องใช้ทั้งสติปัญญา ความวิริยะอุตสาหะมาก ย่อมทำให้นักศึกษาเกิดความอ่อนเพลียเมื่อยล้า บางครั้งก็มีความกดดันและความเครียด ซึ่งเมื่อเกิดขึ้นเป็นเวลานานติดต่อกันย่อมทำให้เกิดความเจ็บป่วยกับนักศึกษาได้เช่นกัน

6. ปัญหาที่เกี่ยวกับกิจกรรมของนักศึกษา ในสถาบันการศึกษาทุกสถาบันจะจัดให้มีการทำกิจกรรมต่าง ๆ ของนักศึกษา และเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาด้วย จากการที่นักศึกษากลุ่มที่ทำกิจกรรมมีจำนวนน้อยลง จึงทำให้นักศึกษาที่เป็นกรรมการชมรมกิจกรรมนักศึกษาต้องทำงานมากขึ้น รวมทั้งต้องใช้เวลาในการทำกิจกรรมมากขึ้นด้วย จึงทำให้นักศึกษาที่ทำกิจกรรมหลายคนมีปัญหาด้านการจัดสรรเวลาและปัญหาด้านการเรียนที่ตกต่ำ

สรุปได้ว่า ปัญหาของนักศึกษานั้นเกิดขึ้นจากสาเหตุหลายประการด้วยกัน แต่ละสาเหตุก็มีส่วนประกอบที่แตกต่างกันไปทั้งสาเหตุทางด้านวัยและวุฒิภาวะ สาเหตุทางด้านสภาพแวดล้อม สังคม ครอบครัว ซึ่งล้วนแต่ส่งผลกระทบต่อการศึกษาเล่าเรียนและการพัฒนาทางด้านร่างกาย จิตใจ และ ความรู้ความสามารถของนักศึกษาด้วย

3.2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวุฒิภาวะ

กิเซลล์ (Arnold Gesell. 1966 : 220) นักจิตวิทยาที่มีความสนใจในเรื่องวุฒิภาวะ ได้ทำการศึกษาลักษณะพัฒนาการของทารก และเชื่อว่าวุฒิภาวะเพียงอย่างเดียวที่มีส่วนรับผิดชอบต่อการเจริญเติบโต และความสามารถของบุคคล เขากล่าวว่า การเรียนรู้ไม่ว่าลักษณะใดจะไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนได้หากผู้เรียนยังมิวุฒิภาวะที่ไม่เพียงพอ

อัฟฟินีโต (M. G. Affinito. 1973 : 155) กล่าวว่า วุฒิภาวะนั้นไม่ได้เกิดขึ้นพร้อมกับพัฒนาการทางด้านร่างกายและอายุ ผู้ที่มีวุฒิภาวะจะต้องเป็นผู้ที่เห็นคุณค่าในตนเองและพยายามแก้ไขในส่วนที่บกพร่องของตน รวมทั้งต้องสามารถจัดการกับวิถีชีวิตของตนเองได้ ไม่ว่าจะตกอยู่ในสภาวะการณ์ที่ดีหรือเลวร้ายก็ตาม

เวอนอน (ศรีเรือน แก้วกังวาล 2530 : 28-30 อ้างอิงจาก Vernon. ND.) กล่าวว่า วุฒิภาวะสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประการคือ วุฒิภาวะทางกาย (Physical maturity) และวุฒิภาวะทางจิตใจ (Mental maturity) วุฒิภาวะทางกายนั้นมีอิทธิพลอย่างมากต่อกระบวนการพฤติกรรม และมีประโยชน์สำหรับการเตรียมพร้อมที่จะรับการเรียนรู้ใหม่ ๆ แต่วุฒิภาวะทางจิตใจไม่เกิดโดยวิสัยธรรมชาติ แต่เกิดโดยการเรียนรู้ ฝึกฝน ปรากฏผลเป็นความมั่งคั่งทางด้านการใช้เหตุผล รู้จักรับผิดชอบ รู้จักควบคุมอารมณ์ และภาวะทางร่างกายเจริญถึงขั้นสุด เมื่อสิ้นสุดวัยรุ่น ส่วนวุฒิภาวะทางจิตใจควรมีสูงเมื่อบุคคลพ้นวัยรุ่นเจริญเต็มที่ในวัยกลางคน แต่ก็อยู่ในอิทธิพลของสภาพแวดล้อมและประสบการณ์ในบางสถานการณ์อาจล่าช้ากว่าระดับที่เคยบรรลุมาก่อน แต่ไม่สามารถมีหลักฐานอ้างอิงว่า วุฒิภาวะทางจิตใจบรรลุขั้นสูงสุดเมื่อใด

แมลเคลแลนด์ (David C. McClelland. 1961 : 86) กล่าวถึง วุฒิภาวะว่า วุฒิภาวะจะประกอบด้วยคุณลักษณะ 2 ด้าน คือ วุฒิภาวะต่องาน (Job maturity) หรือ ความสามารถในการกระทำ (Ability) และวุฒิภาวะทางจิตวิทยา (Psychological maturity) หรือความเต็มใจที่จะกระทำ (Willingness) โดย วุฒิภาวะต่องานนั้นจะเกี่ยวข้องกับความสามารถที่จะกระทำ ในการกระทำที่ต้องอาศัยความรู้และทักษะ ส่วนวุฒิภาวะทางจิตวิทยาจะเกี่ยวข้องกับความต้องการที่จะกระทำหรือเรียกอีกอย่างว่าแรงจูงใจ (Motivation) ในการกระทำที่ต้องมีความเชื่อมั่น และความตั้งใจจริง

พอล และ เคนเนท (Paul Hersey and Kenneth H. 1982 : 54) ได้เสนอให้เห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาภาวะของบุคคลโดยกล่าวว่า ลักษณะของบุคลิกภาพของบุคคลจะเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น เมื่อเขาได้รับการพัฒนาภาวะ ดังตารางแผนภูมิต่อไปนี้

ตาราง 2 แสดงการพัฒนาทางภาวะตามหลักการของ พอล และเคนเนท

ภาวะที่ยังไม่ได้รับการพัฒนา		ภาวะที่ได้รับการพัฒนาแล้ว
เฉื่อยชา	➡	คล่องแคล่ว
พึ่งพาไม่เป็นอิสระ	➡	เป็นอิสระ เป็นตัวของตัวเอง
มีความสามารถในการปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตนเองได้น้อย	➡	สามารถที่จะปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตนเองได้ดี
ขาดความกระตือรือร้นและสนใจต่อเหตุการณ์ต่าง ๆ	➡	มีความกระตือรือร้น และสนใจต่อเหตุการณ์อย่างกว้างขวางและลึกซึ้งขึ้น
ระยะเวลาของการรับรู้สั้น	➡	ระยะเวลาของการรับรู้ยาวขึ้น (มีอดีตและอนาคต)
อยู่ในตำแหน่งลูกน้องเสมอ	➡	อยู่ในตำแหน่งที่เท่าเทียมหรือสูงกว่าบุคคลอื่น
ขาดการรับรู้ เข้าใจในตนเอง	➡	สามารถรับรู้และควบคุมตนเองได้

เฮอเซย์ และ เนทเมเยอร์ (Hersey and Natemeyer. Ibid., PP. 181-184) ได้เปรียบเทียบลักษณะของบุคคลที่มีความแตกต่างทางภาวะและพฤติกรรมในการปฏิบัติงานเป็นระดับขึ้น ดังแผนภูมิต่อไปนี้

แผนภูมิแสดงระดับขั้นภาวะ และพฤติกรรมในการปฏิบัติงานของบุคคล

มีภาวะระดับสูง (High maturity)

↑	เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ ทักษะและความเชื่อมั่น	(Expert)
	ต้องการเพียงข่าวสารที่จำเป็นในการปฏิบัติงาน	(Information)
	ต้องการคำแนะนำและการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ	(Referent)
	ต้องการความช่วยเหลือเมื่อจำเป็น	(Legitimate)
	ต้องการอาศัยการกระตุ้นและการให้รางวัล	(Reward)
	ต้องการความช่วยเหลืออย่างมาก	(Coercive)

มีภาวะระดับต่ำ (Low maturity)

จากแผนภูมิข้างต้นนอกจากแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างระดับต่างๆของวุฒิภาวะกับลักษณะพฤติกรรมในการปฏิบัติงานของบุคคลแล้ว ยังเป็นการชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของระดับวุฒิภาวะที่มีต่อผลการปฏิบัติงานของบุคคลอีกนัยหนึ่งด้วย

บัลทัส (Rita K. Baltus. Footnote 14, 162-268) กล่าวว่า ปัจจัยหนึ่งที่จะก่อให้เกิดความสำเร็จในอาชีพการงาน และการดำรงชีวิตในสังคมนั้น บุคคลจะต้องมีวุฒิภาวะทั้ง 4 ประการ ซึ่งแต่ละประการจะมีคุณลักษณะหรือตัวชี้วัดดังต่อไปนี้

1. วุฒิภาวะทางอารมณ์ (Emotional maturity) หมายถึง ผู้ที่สามารถเรียนรู้ที่จะควบคุมและใช้อารมณ์อย่างมีเหตุผล และเพื่อสร้างความสนุกสนานให้แก่ชีวิต อารมณ์จะเป็นตัวก่อให้เกิดความยุ่งยากใจ ความเจ็บปวด ในขณะที่เดียวกันก็สามารถทำให้ชีวิตมีความสุข ความดีนเด่น ผู้ที่มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ จะเรียนรู้ที่จะรัก โกรธ กลัว และอื่น ๆ แต่เขาจะไม่ปล่อยให้อารมณ์เหล่านั้นมาทำลายตัวเขาเอง อย่างไรก็ตาม ผู้ที่มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ไม่ได้หมายถึง ผู้ที่จะสามารถควบคุมอารมณ์ได้ทั้งหมด แต่ในสถานการณ์เดียวกันนั้นเขาสามารถควบคุมอารมณ์ได้ดีกว่าผู้อื่น นอกเหนือจากนั้นยังต้องประกอบไปด้วยสิ่งต่อไปนี้

- 1.1 มีพฤติกรรมที่แสดงออกสอดคล้องกับอายุจริง
- 1.2 มีความพร้อมที่จะรับ และให้ความรัก
- 1.3 มีความสามารถที่จะควบคุมความกลัวและความโกรธได้
- 1.4 มีความสุข รอบคอบในการกระทำ

2. วุฒิภาวะทางสังคม (Social maturity) หมายถึง บุคคลที่สามารถมีความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้ที่มีความแตกต่างกัน เช่น เพศ วัย ภูมิหลัง ศาสนา อาชีพ และอื่น ๆ รวมทั้งมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ทั้งที่บ้านและที่ทำงาน และมีคุณลักษณะดังต่อไปนี้

- 2.1 แสดงความสนใจต่อบุคคลอื่น
- 2.2 มีความอดทน อดกลั้น
- 2.3 มีความสุขที่จะได้พบปะกับผู้อื่น

3. วุฒิภาวะทางสติปัญญา (Intellectual maturity) หมายถึง ความสามารถในการเรียนรู้ การคิด และการผสมผสานสิ่งที่ได้รับมา รวมทั้งความสามารถในการเข้าใจสิ่งต่าง ๆ เช่น ภาษา คณิตศาสตร์ เหตุและผล อีกทั้งยังต้องมีคุณลักษณะต่อไปนี้ประกอบกันไปด้วย

- 3.1 มีการเรียนรู้อยู่ตลอดเวลา และอย่างต่อเนื่อง
- 3.2 มีความต้องการที่จะได้รับการศึกษา และการฝึกอบรม
- 3.3 มีความสามารถในการพัฒนาบุคลิกภาพของตนเอง

4. วุฒิภาวะทางวิชาชีพ (Vocational maturity) โดยบุคคลจะต้องมีคุณลักษณะต่อไปนี้

- 4.1 มีความต้องการที่จะปฏิบัติงาน และมีการเตรียมตัวสำหรับวิชาชีพที่เหมาะสมกับตนเอง

- 4.2 มีความสุขในการทำงาน

4.3 มีความสามารถในการเรียนรู้จากประสบการณ์ และความผิดพลาด

4.4 มีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่การงาน

องค์การแรงงานระหว่างประเทศ (International Labor Organization : ILO) ได้กำหนดคุณลักษณะที่เกี่ยวข้องกับการวุฒิภาวะของผู้ประกอบการที่จะประสบความสำเร็จว่าจะต้องมีคุณสมบัติอย่างน้อย 4 ประการ (ILO 1973 : 136) คือ

1. ความมานะพยายามและแรงจูงใจ
2. ความสมบูรณ์แข็งแรงของร่างกาย
3. ความกล้าเสี่ยง
4. ความรักในอิสระเสรีภาพ

สอดคล้องกับทัศนะของ เคลก และแบร์โรว์ (Clegg and Barrow. 1984 : 3) ซึ่งได้กล่าวถึงองค์ประกอบทางบุคลิกภาพที่เกี่ยวข้องกับวุฒิภาวะที่จะทำให้บุคคลโดยเฉพาะผู้ริเริ่มดำเนินธุรกิจประสบความสำเร็จจะต้องประกอบด้วยสิ่งต่าง ๆ ต่อไปนี้

1. มีความเชื่อมั่นในตนเอง
2. มีความสามารถที่จะถอยหลังเพื่อกลับมาเริ่มต้นใหม่
3. มีความคิดริเริ่ม
4. มีความมุ่งมั่นในผลลัพธ์
5. มีความสามารถในการเสี่ยงมีความผูกพันกับงานที่ทำ ทำงานหนักและมากกว่าปกติ

กฤตินี มณีสุวรรณ (2531 : 16) ได้นิยามความหมายของ วุฒิภาวะไว้ว่า วุฒิภาวะหมายถึงความสามารถในการกระทำและความเต็มใจที่จะกระทำของบุคคล

เดโซ สวานานนท์ (2520 : 155) กล่าวว่า วุฒิภาวะนั้นไม่ได้เกิดขึ้นพร้อมกับการพัฒนาทางด้านร่างกายและอายุ ผู้ที่มีวุฒิภาวะจะต้องเป็นผู้ที่เห็นคุณค่าในตนเอง และพยายามแก้ไขในส่วนที่บกพร่องของตน รวมทั้งต้องสามารถจัดการกับวิถีชีวิตของตนเองได้ ไม่ว่าจะตกอยู่ในสภาวะการณ์ที่ดีหรือเลวร้ายก็ตาม

วัจนีย์ ศรีธรรมยศ กล่าวว่า วุฒิภาวะ (Maturation) หมายถึง กระบวนการของความเจริญเติบโต หรือความเปลี่ยนแปลงในร่างกายของมนุษย์ที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติอย่างมีระเบียบ โดยไม่เกี่ยวข้องกับสิ่งเร้าภายนอก เป็นความเจริญเติบโตเต็มที่ทั้งร่างกายและจิตใจพร้อมที่จะทำงานตามหน้าที่ (วัจนีย์ ศรีธรรมยศ. 2539 : 62)

สุชา จันทรเอม (ม.ป.ป. : 115) กล่าวว่า วุฒิภาวะนั้นส่งผลต่อพัฒนาการทางอารมณ์ (Emotional Development) ด้วย กล่าวคือการแสดงออกทางอารมณ์จะต้องอาศัยวุฒิภาวะ พัฒนาการทางอารมณ์ของมนุษย์ตั้งแต่วัยเด็กจนกระทั่งถึงวัยผู้ใหญ่จะขึ้นอยู่กับวุฒิภาวะเป็นส่วนใหญ่

เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ และคณะ (2535 : 78) ได้ทำการศึกษาการประกอบอาชีพ อีสาระของผู้สำเร็จการศึกษาจากระบบการอาชีวศึกษา พบว่าคุณสมบัติที่เกี่ยวข้องกับวุฒิภาวะ ของบุคคลและจำเป็นในการประกอบอาชีพอีสาระของผู้สำเร็จการศึกษาเหล่านั้นว่า ประกอบไปด้วยคุณสมบัติต่อไปนี้

1. มีความอดทน
2. มีความขยันหมั่นเพียรสม่ำเสมอ
3. การมีสุขภาพดี
4. ฉลาดและมีความคิดริเริ่ม
5. มีมนุษยสัมพันธ์ดี
6. มีความจำดี
7. ตรงต่อเวลา
8. ซื่อสัตย์และจริงใจต่อลูกค้า
9. การมีความช่างสังเกต
10. การมีความละเอียดละออ

น้อยนภา สินธุบดี (2530 : 22) ได้กล่าวถึงวุฒิภาวะของวัยรุ่นว่า วัยรุ่นเป็นวัยที่สำคัญของชีวิตช่วงหนึ่ง ซึ่งควรแก่การให้ความสนใจและเอาใจใส่อย่างใกล้ชิดจากผู้ใหญ่ ทั้งนี้เพราะเป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ด้านร่างกาย ด้านสติปัญญา ด้านอารมณ์และสังคม ซึ่งจะผลสืบเนื่องไปสู่พฤติกรรมในรูปแบบต่าง ๆ พัฒนาการและธรรมชาติของวัยรุ่นนั้น มีการเจริญเติบโตทางร่างกาย ทางเพศ และทางความคิดอย่างรวดเร็ว มีอารมณ์อ่อนไหวง่าย พยายามหาเอกลักษณ์ของตนเอง มีการเลียนแบบเพื่อน หรือบุคคลที่มีชื่อเสียงในสังคม เพื่อน และการเข้ากลุ่มเพื่อนมีความสำคัญต่อวัยรุ่นมาก มีความสนใจเพศตรงข้ามและมีเพื่อนต่างเพศ อีกทั้งยังมียังต้องการความรัก ความผูกพัน ความเข้าใจและการดูแลเอาใจใส่จากพ่อแม่มากขึ้นกว่าวัยเด็กอีกด้วย

สรุปได้ว่า วุฒิภาวะ หมายถึงกระบวนการพัฒนาทางร่างกายและจิตใจของมนุษย์ที่เจริญเติบโตพร้อมกับร่างกาย และส่งผลถึงการเรียนรู้ การแสดงออกทางอารมณ์ พฤติกรรม ความรับผิดชอบทั้งต่อตัวบุคคลเองและสังคม การพิจารณาวุฒิภาวะที่มีผลต่อการกระทำของบุคคลนั้น สามารถจะกำหนดระดับค่าได้ตั้งแต่ไม่มีวุฒิภาวะ ไปจนถึงมีวุฒิภาวะ นอกจากนี้การมี

วุฒิภาวะของบุคคลนั้นก็ยังมีในระดับที่แตกต่างกันออกไปด้วย ซึ่งวุฒิภาวะระดับต่าง ๆ ของบุคคลนี้เองที่ส่งผลต่อความรู้สึกนึกคิด การกระทำหรือพฤติกรรมที่แตกต่างกันออกไป และยิ่งรวมไปถึงความสำเร็จในอาชีพต่าง ๆ ที่แตกต่างกันไป

3.3 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการแบ่งสรรงาน

สมจิต บางโม (นวลละอ อทองกระจ่าง. 2544 : 37 ; อ้างอิงจาก สมจิต บางโม. 2539 : 133-134) ได้กล่าวถึงกิจกรรมการแบ่งสรรงานว่า เป็นการแบ่งงานให้แต่ละคนในองค์การรับผิดชอบตามความเหมาะสมและตามความสามารถ การแบ่งงานเบื้องต้นควรจะเป็นการรวมกลุ่มของงานที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันเป็นแผนงาน แล้วจึงแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบให้แต่ละคนแต่ละแผนก การแบ่งงานควรให้ทุกคนได้ทำงานตามความรู้ความสามารถได้ปฏิบัติงานอย่างเหมาะสมไม่มากหรือน้อยเกินไป และได้รับผลตอบแทนจากงานที่ได้ปฏิบัติตามความชอบธรรม

บรรจง อภิตกุล (2538 : 179) ได้กล่าวถึงความหมายของการแบ่งสรรงานแก่นักเรียนนักศึกษาว่า การแบ่งสรรงานหมายถึงการมอบหมายงานแก่นักเรียน นักศึกษา เป็นการให้ความรู้ในเรื่องเกี่ยวกับเทคนิควิธีในการจัดให้นักเรียนนักศึกษา ได้ฝึกอาชีพได้เหมาะสมกับสาขาวิชาที่เรียนโดยการให้ผู้ควบคุมการฝึกอาชีพได้เรียนรู้เกี่ยวกับการให้เทคนิคในการจัดสรรงานในหน่วยงานของผู้ควบคุมการฝึกอาชีพได้เหมาะสมกับความรู้ ความสามารถของนักเรียนนักศึกษาที่ฝึกอาชีพรวมทั้งมีการใช้เทคนิคต่าง ๆ ของการมอบหมายในหลาย ๆ วิธีมาผสมผสานกันเพื่อให้เหมาะสมกับลักษณะงาน ความเร่งด่วนของงาน ซึ่งการมอบหมายงานที่ดีนั้นจะก่อให้เกิดขวัญและกำลังใจที่ดีแก่นักเรียน นักศึกษา ในการที่จะปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายด้วยความตั้งใจและมีประสิทธิภาพ

วิฑูรย์ สิมะโชคดี (2538 : 235) กล่าวถึงการออกคำสั่งซึ่งเกี่ยวข้องกับการแบ่งสรรงานว่า ผู้บังคับบัญชาจะต้องไม่ทำให้คำสั่งงานคลุมเครือ และจะต้องมีการ สื่อสารที่ดีประกอบด้วย เช่น การใช้คำพูดหรือสัญลักษณ์ที่ถูกต้อง คำสั่งที่ดีจะต้องสอดคล้องกับความต้องการขององค์กรและตัวพนักงาน และจะต้องระบุเวลาที่จะใช้ในการปฏิบัติงานด้วย โดยเวลาที่จะใช้จะต้องแตกต่างกันไปตามความสามารถของพนักงานและลักษณะเฉพาะของงานด้วย

ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ (2539 : 215-235) กล่าวถึงการแบ่งสรรงานว่า การแบ่งสรรและการมอบหมายงานควรจะให้พนักงานในระดับต่าง ๆ ได้ทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ องค์กรจะต้องมีการกำหนดระดับการบังคับบัญชาอย่างชัดเจน นอกจากนี้แล้วการมอบหมายหน้าที่นั้น ผู้บังคับบัญชาควรจะต้องมอบหมายทั้งอำนาจและหน้าที่ไปพร้อมกันด้วย เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติงานของผู้ใต้บังคับบัญชา การมอบหมายงานจะต้องชัดเจนว่าจะให้ใครทำอะไร และใช้เวลาเท่าไรในการปฏิบัติ ส่วนวิธีการปฏิบัติควรจะให้สิทธิผู้ใต้บังคับบัญชาได้คิดและวางแผนเองโดยผู้บังคับบัญชาไม่ควรชี้แนะ แต่จะต้องสามารถให้คำปรึกษาได้ในกรณีที่เกิดปัญหาขึ้นในการปฏิบัติงาน

อุทัย หิรัญโต (2515 : 88-90) กล่าวถึงการมอบหมายงานว่า ต้องอาศัยศิลปะของการจัดการ กล่าวคือ ผู้สั่งงานหรือผู้มอบหมายงานจะต้องอธิบายให้ผู้ปฏิบัติงานเข้าใจอย่างแจ่มแจ้งว่าต้องการให้ทำอะไร และเมื่อไร เพราะการอธิบายหรือทบทวนคำสั่งนั้นช่วยมิให้เกิดข้อผิดพลาดอันเกิดจากความเข้าใจผิดและการคิดเอาเองของผู้ปฏิบัติงาน นอกจากนี้ การสั่งงานจะต้องกำหนดระยะเวลาการแล้วเสร็จและแจ้งให้ผู้ปฏิบัติงานได้รับทราบด้วย

สรุปได้ว่า การแบ่งสรรงาน คือ กระบวนการในการมอบหมายงานให้แก่ผู้ฝึกอาชีพเพื่อให้เกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับงาน ลักษณะเฉพาะตัวของงานต่าง ๆ พร้อม ๆ กับการสร้างสรรค์ประสบการณ์ที่ถูกต้องในการปฏิบัติงานหน้าที่นั้น ๆ ด้วย การแบ่งสรรงานต้องคำนึงถึงความเหมาะสมระหว่างคนกับงาน ความสามารถของผู้ปฏิบัติงานว่าจะทำงานให้ลุล่วงไปได้อย่างถูกต้อง มีคุณภาพหรือไม่ นอกจากนี้การแบ่งสรรงานยังรวมไปถึงการสร้างสัมพันธภาพ มุมมองและเจตคติที่ดีระหว่างผู้ปฏิบัติงานและงานที่เขาทำอยู่ด้วย

3.4 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการฝึกอาชีพและการนิเทศก์การฝึกอาชีพ

การฝึกอาชีพของนักเรียนนั้น ตามหลักสูตรอาชีวศึกษาทุกหลักสูตร หมายถึงการส่งนักศึกษาออกฝึกอาชีพในสถานประกอบการ เป็นการจัดการฝึกภาคปฏิบัติให้นักศึกษาได้ฝึกประสบการณ์วิชาชีพจริงในสถานประกอบการตามสาขาที่ศึกษา เพื่อให้นักศึกษาได้ฝึกปฏิบัติ นอกเหนือจากการฝึกในสถานศึกษา การหาสถานประกอบการในการฝึกอาชีพตามปกติเป็นหน้าที่ของนักศึกษา โดยมีฝ่ายแนะแนวการศึกษาและจัดหางานในสถานศึกษาเป็นผู้ประสานงานในการติดต่อและจัดส่งนักศึกษาเข้าฝึกอาชีพในสถานประกอบการ ในกรณีที่นักศึกษาไม่สามารถหาสถานประกอบการที่จะฝึกอาชีพได้ หรือสถานที่ฝึกอาชีพไม่เหมาะสม ฝ่ายแนะแนวการศึกษาและจัดหางาน หรือแผนกวิชาจะเป็นผู้จัดหาให้ การฝึกอาชีพ การมอบหมายงานให้นักศึกษาปฏิบัติ ตลอดจนการให้คำแนะนำระหว่างการฝึกอาชีพ เป็นหน้าที่ของสถานประกอบการ อาจารย์ในแผนกวิชามีหน้าที่ในการนิเทศก์การฝึกอาชีพของนักศึกษาและประสานงานการฝึกกับสถานประกอบการ ส่วนการประเมินผลการฝึกอาชีพบางสถานศึกษาให้เป็นหน้าที่ของสถานประกอบการเพียงผู้เดียว แต่ในบางสถานศึกษาเป็นความรับผิดชอบร่วมกันของสถานศึกษาและสถานประกอบการ ในระหว่างการฝึกอาชีพบางสถานศึกษาอาจจัดให้นักศึกษาที่ออกฝึกอาชีพกลับมาประชุมสัมมนาในสถานศึกษาเพื่อเป็นการติดตามผลและแก้ปัญหาที่อาจเกิดขึ้น หรือแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างนักศึกษาหรือในบางสถานศึกษาอาจจัดการประชุมสัมมนาหลังจากนักศึกษาฝึกอาชีพครบกำหนดแล้ว การจัดฝึกอาชีพในลักษณะนี้บางหลักสูตรถือว่าเป็นวิชาบังคับที่เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรโดยเฉพาะอย่างยิ่งหลักสูตรการอาชีวศึกษาแบบทวิภาคี (Dual Vocational Training) ซึ่งจะต้องฝึกอาชีพควบคู่กับการศึกษาจนกว่าจะจบการศึกษา แตกต่างกับระบบปกติที่มักจะส่งนักศึกษาออกฝึกอาชีพในภาคเรียนสุดท้ายของหลักสูตรซึ่งถือว่าเป็นการเตรียมความพร้อมของนักศึกษาสู่โลกของการปฏิบัติงานจริงในการประกอบอาชีพวิธีการหนึ่ง

ไฟเบิล (Fibel. 973 : 108) กล่าวถึงการฝึกอาชีพในสถานประกอบการว่า สามารถฝึกฝนให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ และปฏิบัติการฝึกอาชีพด้วยเครื่องมือและวัสดุในการทำงาน เพื่อการเตรียมความพร้อมที่จะออกไปประกอบอาชีพต่อไป โดยปกติแล้วการเรียนการสอนในโรงเรียนนั้นไม่สามารถจัดประสบการณ์จริงด้านการงานแก่ผู้เรียนได้ เพราะโรงเรียนมีข้อจำกัดที่ไม่สามารถจะคงไว้ซึ่งความทันสมัยในด้านวิธีการปฏิบัติ และด้านอุปกรณ์หรือเครื่องมือต่างๆ ได้ ดังที่สถานประกอบการมีอยู่ อีกทั้งโรงเรียนไม่สามารถจะจัดการเรียนการสอน และจัดประมวลประสบการณ์ในการทำงานให้นักเรียนในทุกแง่ทุกมุมได้

เวย์ และคณะ (Way and others. 1982 : 88) ได้กล่าวถึงประโยชน์ที่ผู้เข้ารับการฝึกอาชีพในสถานประกอบการจะได้รับ 3 ด้านคือ

1. ทักษะในการปฏิบัติงานแต่ละอย่าง
2. ทักษะในการปฏิบัติงานโดยส่วนรวม
3. การพัฒนาบุคลิกภาพ

วิชัย ดันศิริ (ม.ป.ป. : 69) ได้ให้ความสำคัญต่อการร่วมมือกันระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการในการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอนวิชาชีพ โดยกล่าวว่าควรจะมีการสร้างความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดระหว่างโลกของการศึกษา และโลกของการทำงาน โดยใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นและชุมชนมาช่วยในการจัดการศึกษาให้มาก ทั้งผู้ที่เป็นครู-อาจารย์ ผู้ปกครอง และผู้ชำนาญการในท้องถิ่น ให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาการเรียนการสอนของสถานศึกษาได้

เมสัน และคณะ (Mason and others. 1981 : 102-104) ได้กล่าวถึงหลักในการจัดฝึกงานร่วมกันระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการว่าควรมีลักษณะ ดังนี้

1. การจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนต้องประกอบด้วยลักษณะสำคัญ 2 ประการ คือ
 - 1.1 ความรู้พื้นฐานด้านแนวความคิด ความรู้ ทักษะ ความเข้าใจ และเจตนาที่ดีต่อวิชาชีพซึ่งเป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับการเตรียมนักเรียนเพื่อประกอบอาชีพ
 - 1.2 ความรู้ แนวความคิด ทักษะ และเจตนาที่ดีของนักเรียนแต่ละคนที่จะมีเป็นพิเศษต่อการฝึกอาชีพและความรับผิดชอบต่อการปฏิบัติงาน และการประกอบอาชีพในอนาคต
2. การเลือกสถานที่ฝึกงานอาชีพ ซึ่งตามปกติแล้วควรมีหน่วยงานต่างๆ ทั้งด้านอุตสาหกรรมและหน่วยงานของรัฐบาลช่วยเหลือและให้คำแนะนำอย่างจริงจังในด้านประสบการณ์ที่จะจัดให้นักเรียนเพื่อความสามารถในการประกอบอาชีพต่อไป

3. มุ่งเน้นให้นักเรียนนักศึกษาหาความรู้และประสบการณ์ด้านวิชาชีพด้วยตนเองตามจุดมุ่งหมายของการศึกษาทางด้านวิชาชีพคือการเตรียมตัวเพื่ออาชีพจริงต่อไป

4. จัดเตรียมรายวิชาต่างๆ ที่จะช่วยพัฒนาความรู้ด้านอาชีพทักษะ แนวคิด ตลอดจนเจตคติที่จำเป็นสำหรับนักเรียนก่อนจะออกไปฝึกงานอาชีพ

5. วางแผนการฝึกอาชีพอย่างเป็นลำดับขั้นตอน โดยการเขียนเป็นโครงการหรือคู่มือเพื่อเป็นการชี้แนะว่านักเรียนควรจะได้เรียนรู้ทักษะอะไร ที่ไหน เมื่อไหร่ กับใคร เป็นต้น การวางแผนดังกล่าวอาจจะได้มาจากการวิเคราะห์ลักษณะงานผู้รับผิดชอบ และหน้าที่ที่ผู้เข้ารับการฝึกที่ต้องปฏิบัติเป็นต้น

6. จัดนิเทศก์การฝึกอาชีพอย่างเพียงพอซึ่งวิธีการดังกล่าวนี้จำเป็นต้องเกี่ยวข้องกับบุคลากรที่มีส่วนรับผิดชอบโครงการฝึกอาชีพ เช่น นายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการ นายช่าง หรือเจ้าหน้าที่เทคนิค ในสถานประกอบการนั้นๆ รวมทั้งอาจารย์นิเทศก์ที่ได้รับมอบหมายจากสถานศึกษา เป็นต้น

7. ควรมีการกำหนดคุณสมบัติผู้ที่ทำหน้าที่ในการประสานงานเพื่อให้ผู้ปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวมีคุณสมบัติอย่างเพียงพอในด้านความรู้ความสามารถในด้านวิชาการอาชีพ ตลอดจนประสบการณ์ในการทำงานตามสาขาวิชาชีพนั้น ๆ

8. จัดเวลาในการประสานงานอย่างเพียงพอโดยคำนึงถึงจำนวนผู้เข้ารับการฝึกและบริเวณที่ตั้งของสถานที่ฝึกงานอาชีพเพื่อที่จะทำให้ผู้ประสานงานสามารถดำเนินการบริหารการจัดการและปรับปรุงการฝึกอาชีพได้อย่างเต็มที่

9. จัดหาเครื่องอำนวยความสะดวกในห้องเรียนตลอดจนวัสดุอุปกรณ์ในการเรียนการสอนอย่างเพียงพอและเหมาะสม เพราะในการเรียนการสอนนั้นต้องมีการเปลี่ยนแปลงในกิจกรรมต่างๆ ให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ของการเรียน

10. กำหนดนโยบายและดำเนินนโยบายด้านวิชาชีพของโรงเรียนให้สอดคล้องกับโครงการฝึกอาชีพที่กำหนดไว้เพราะการดำเนินการดังกล่าวมีความจำเป็นต่อสถานประกอบการ ความรับผิดชอบ และหน้าที่ของผู้ประสานงาน

11. มีการจัดบันทึกหรือมีทะเบียนบันทึกเกี่ยวกับการฝึกอาชีพ มีระบบระเบียบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งควรมีข้อมูลเป็นระเบียบสะสมเพื่อติดตามผลความก้าวหน้าในการปฏิบัติงานของผู้เข้ารับการฝึก

12. ควรรับฟังความคิดเห็นและปฏิบัติตามคำแนะนำของคณะกรรมการที่ปรึกษาโครงการซึ่งอาจจะได้แก่ เจ้าของสถานประกอบการ ผู้ปกครองนักเรียน และตัวแทนของสถานศึกษาในการบริหารและการประสานงาน

ในการพิจารณาความเหมาะสมของการจัดส่งนักเรียนฝึกงานในสถานประกอบการอาจจะพิจารณาจากเกณฑ์ดังต่อไปนี้

1. สถานประกอบการไม่ควรอยู่ห่างไกลจากสถานศึกษามากนัก
2. งานที่ฝึกควรสอดคล้องกับหลักสูตรของวิชาชีพนั้นๆ

3. ระยะเวลาในการฝึกอาชีพไม่ควรจำกัดแน่นอน ควรยืดหยุ่นตามลักษณะงานที่ฝึก
4. มีความปลอดภัยสูงและควรให้ผู้ชำนาญงานควบคุมและตรวจสอบงานอย่างใกล้ชิด

นิสิต ศรีสัมพันธ์ (2529:18) ได้กล่าวถึงข้อจำกัดบางประการของสถานศึกษาในการส่งนักศึกษาฝึกงานในสถานประกอบการว่า

1. การพิจารณาหาสถานที่ฝึกงานที่ได้มาตรฐานและเหมาะสมตรงตามวัตถุประสงค์กระทำได้ไม่มากนัก
2. ระยะเวลาที่ฝึกงานมีจำกัดไม่เพียงพอที่จะสามารถวางแผนการฝึกได้อย่างละเอียด นักศึกษาที่กำลังเรียนไม่สามารถปฏิบัติงานได้อย่างจริงจังตามความต้องการของสถานประกอบการบางแห่ง

วิรัช กุญฑมทศ (2529 : 47-49) ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับอุปสรรคของการฝึกอาชีพในสถานประกอบการว่าการส่งนักเรียนนักศึกษาออกฝึกงานในสถานประกอบการเป็นปัญหาเกือบทุกประเทศ ซึ่งเกิดจากหน่วยงานหลายฝ่ายที่มีส่วนร่วมทั้งหมดคือสถานประกอบการ สถาบันการศึกษา และรัฐบาลดังนี้

อุปสรรคจากสถานประกอบการ

1. ขาดแคลนสถานที่ส่งนักศึกษา
2. ความต้องการฝึกอาชีพไม่เหมาะสมกับสถานประกอบการที่มีอยู่
3. สถานประกอบการอยู่ห่างไกลจากสถาบันศึกษามาก
4. ขาดแคลนเจ้าหน้าที่ฝึกงานให้กับนักศึกษาในสถานประกอบการ
5. ขาดแคลนเงินสนับสนุนในการจัดการฝึกอาชีพให้แก่นักศึกษา
6. ไม่ให้ความร่วมมือกับสถานศึกษาเท่าที่ควร

อุปสรรคจากสถานศึกษา

1. ครูขาดประสบการณ์ตรงในสถานประกอบการ
2. ไม่เห็นความสำคัญของการฝึกอาชีพในสถานประกอบการ
3. ขาดการสร้าง ความสนใจ ชักจูงใจให้นักศึกษาฝึกงาน
4. ขาดการจัดระบบบริหารในการส่งนักศึกษาออกฝึกงาน
5. ขาดการติดต่อและขอความร่วมมือจากสถานประกอบการ

อุปสรรคจากรัฐบาล

1. ขอบกพร่องในการวางแผน กำลังคน
2. ไม่มีกฎหมายส่งเสริมการฝึกอาชีพ
3. ระบบเงินกู้ หรือการช่วยเหลือทางการเงินไม่เพียงพอ
4. รัฐบาลไม่สามารถผลิตช่างที่มีความชำนาญ เพื่อฝึกหัดนักศึกษาในสถานประกอบการได้เพียงพอ

5. รัฐบาลขาดความสนใจ หรือไม่มีการส่งเสริมเท่าที่ควร

สรุปได้ว่าการฝึกอาชีพนั้นเป็นการจัดประสบการณ์วิชาชีพให้แก่นักศึกษาด้วยการส่งเสริมให้นักศึกษาได้เรียนรู้จากการปฏิบัติงานจริงในสถานประกอบการ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งที่หลักสูตรกำหนดให้ผู้เรียนและสถานศึกษาต้องดำเนินการ โดยเฉพาะในหลักสูตรการศึกษาแบบทวิภาคี (Dual Vocational Training) ซึ่งมีการระบุให้นักศึกษาออกฝึกอาชีพจริงในสถานประกอบการไปพร้อม ๆ กับการศึกษาในสถานศึกษา การฝึกอาชีพของนักศึกษานั้นต้องอาศัยการติดตามและประเมินผลอย่างใกล้ชิด เนื่องจากการฝึกอาชีพของนักศึกษาในสถานประกอบการต่าง ๆ นั้น มักจะเกิดปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ จากการฝึกปฏิบัติทั้งปัญหาที่เกิดขึ้นจากตัวนักศึกษาเองและปัญหาที่เกิดจากองค์กรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มากกว่าการที่นักศึกษาฝึกปฏิบัติในสถานศึกษา

การนิเทศก์ ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานได้ให้ความหมายไว้ว่า หมายถึง การชี้แจง การแสดง การจำแนก ส่วนอบรม สันนิบาต (ราชบัณฑิตยสถาน. 2530 : 448)

สมศักดิ์ ศรีมานะ (2521: 1) กล่าวว่า การนิเทศก์จะมีอยู่ทุกหนทุกแห่ง เมื่อมีการทำงานเพื่อให้ทราบว่ามีการทำงานกันอย่างไร นอกจากนี้การนิเทศก์จะมีตั้งแต่ในระดับครอบครัว องค์กรและโรงงาน แต่ในการนิเทศก์มักดำเนินการในเรื่องของการศึกษาเป็นส่วนใหญ่ นักการศึกษาได้ให้ความหมายของการนิเทศก์ไว้หลายท่านดังนี้

สเปียร์ (นวลละอ อทองกระจ่าง. 2544 : 33 ; อ้างอิงจาก Spear 1967 : 16) ได้ให้ความหมายของการนิเทศก์การศึกษาว่าหมายถึงกระบวนการติดตามผลร่วมกันระหว่างบุคลากรที่เกี่ยวข้องในเรื่องนั้น ๆ

อรรถจันทร์ วิวัฒน์ สุนทรพจน์ และคณะ (2516 : 2) ได้ให้ความหมายของการนิเทศก์การศึกษาว่าหมายถึงการเพิ่มพูนประสิทธิภาพในการเรียน การสอน

สัจด์ อุทรานนท์ (2529 : 7) กล่าวว่า การนิเทศก์การศึกษา คือ กระบวนการทำงานร่วมกับครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อให้ได้มาซึ่งสัมฤทธิ์ผลสูงสุดในการเรียนของนักเรียน

สรุปได้ว่า การนิเทศก์หมายถึง กระบวนการในการปรับปรุงเพิ่มพูนประสิทธิภาพการเรียนการสอนและการฝึกภาคปฏิบัติด้วยการติดตามผลการเรียนและการฝึกภาคปฏิบัติเป็นระยะ ๆ ด้วยกระบวนการที่เป็นระบบและสามารถบ่งชี้ถึงความสำเร็จในการเรียนการสอนและ

การฝึกภาคปฏิบัติได้เป็นอย่างดี โดยอาศัยบุคลากรหลายฝ่ายประสานงานกันทั้งครูอาจารย์ สถานศึกษา หน่วยงานรัฐบาล และสถานฝึกอาชีพ เป็นต้น

การฝึกอาชีพ ตามคู่มือการฝึกอาชีพของกรมอาชีวศึกษาได้ให้ความหมายของการฝึกอาชีพว่า หมายถึง การสร้างเสริมประสิทธิภาพในการประกอบอาชีพก่อให้เกิดการเพิ่มพูนทักษะ และประสบการณ์ ช่วยให้นักเรียน นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงานจริง มีความสามารถในการทำงานสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน ทั้งในสถานประกอบการและการประกอบอาชีพอิสระ การฝึกอาชีพ ทำให้นักเรียนนักศึกษาได้เรียนรู้เทคนิคการทำงาน ขั้นตอนการทำงานที่แตกต่างจากการเรียนการสอนในสถานศึกษา ทั้งยังเป็นการฝึกการทำงานร่วมกับผู้อื่น สร้างความเชื่อมั่น มีเจตคติที่ดีในการประกอบอาชีพตามสภาพความเป็นจริง และในการฝึกอาชีพในสถานประกอบการนั้น หัวหน้าสถานประกอบการจะจัดเจ้าหน้าที่ให้ทำหน้าที่เป็นผู้ควบคุมการฝึกอาชีพของนักเรียนนักศึกษา ซึ่งเปรียบกับเป็นครูผู้ฝึกสอนในสถานประกอบการ (กรมอาชีวศึกษา. 2541 : 12)

สุโข มีอินทร์เกิด (2530 : 31) กล่าวว่า การฝึกอาชีพหมายถึง ลักษณะการปฏิบัติงานจริงในการจัดการให้ ผู้เรียนมาความรู้ ความชำนาญ มีประสบการณ์วิชาชีพ และสามารถนำความรู้ ความชำนาญและประสบการณ์ที่ได้รับไปประกอบอาชีพได้

สบันต์ อุดกฤษฎ์ และคณะ (2538 : 15) ได้จำแนกรูปแบบการจัดอาชีวศึกษาและการฝึกอาชีพเป็น 3 รูปแบบคือ

รูปแบบที่ 1 จัดฝึกอาชีพในสถานศึกษา และฝึกอาชีพแต่เพียงอย่างเดียวทั้งทฤษฎีและปฏิบัติ

รูปแบบที่ 2 จัดฝึกอาชีพในสถานศึกษาทั้งทฤษฎีและปฏิบัติ โดยส่วนหนึ่งของการฝึกปฏิบัตินั้นจะส่งนักศึกษาไปฝึกงานในสถานประกอบการ

รูปแบบที่ 3 จัดในลักษณะของนักศึกษาฝึกหัด โดยเรียนทฤษฎีในสถานศึกษาและฝึกปฏิบัติส่วนใหญ่ในสถานประกอบการ โดยที่บุคลากรนั้นเป็นบุคลากรของสถานประกอบการ รูปแบบนี้เป็นที่รู้จักกันว่าเป็นการฝึกอาชีพในระบบทวิภาคี

ระเบียบว่าด้วยการฝึกอาชีพของนักเรียน นักศึกษา ของกรมอาชีวศึกษาว่าด้วยการฝึกอาชีพ ได้กำหนดระเบียบว่าด้วยการฝึกอาชีพ (กรมอาชีวศึกษา 2541 : 31) โดยให้นักเรียน นักศึกษาระดับ ปวช. และ ปวส. ทุกคนจะต้องผ่านการฝึกอาชีพ โดยปฏิบัติตามระเบียบดังต่อไปนี้

เข้ารับการฝึกอาชีพในสถานฝึกอาชีพอาชีวศึกษาที่สถานศึกษาเห็นชอบ

ได้รับอนุญาตจากผู้ปกครอง

ต้องแต่งเครื่องแบบนักเรียน นักศึกษา หรือ ชุดฝึกอาชีพของวิทยาลัย หรือชุดที่สถานฝึกอาชีพอาชีวศึกษากำหนด

ปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับของสถานฝึกอาชีพอาชีพ

รับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการฝึกอาชีพ

นักเรียน นักศึกษา ต้องดูแลรักษาทรัพย์สินของสถานฝึกอาชีพด้วยความระมัดระวัง

นักเรียน นักศึกษาต้องรักษาความลับของสถานฝึกอาชีพอาชีพอย่างเคร่งครัด

นักเรียน นักศึกษาต้องประพฤติปฏิบัติต่อเพื่อนร่วมงาน และผู้มาติดต่อด้วย

ความสุภาพ ไม่หยวนคาย ก้าวร้าว ไม่ก่อการทะเลาะวิวาท ไม่กระทำความผิดอันธพาล

นักเรียน นักศึกษาที่ลาป่วย ลากิจ ให้ส่งใบลาโดยตรงต่อผู้บังคับบัญชาหรือผู้

ควบคุมการฝึกอาชีพ ตามระเบียบการลาของสถานฝึกอาชีพอาชีพ

นักเรียน นักศึกษาต้องจดบันทึกการฝึกอาชีพประจำวัน เพื่อเสนอให้ผู้ควบคุม

การฝึกอาชีพตรวจสอบ และลงนาม สัปดาห์ละ 1 ครั้ง

ต้องการประเมินผลของอาจารย์นิเทศก์ และผู้ควบคุมการฝึกอาชีพของสถานฝึกอาชีพอาชีพ

นักเรียน นักศึกษาต้องเขียนรายงานฉบับสมบูรณ์ เกี่ยวกับงานที่ปฏิบัติ 1 ฉบับ และนำส่งอาจารย์นิเทศก์เมื่อสิ้นสุดการฝึกอาชีพ เพื่อนำไปประกอบการประเมินผลการฝึกอาชีพ

สรุปได้ว่า การฝึกอาชีพคือข้อกำหนดที่เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาในหลักสูตรอาชีวศึกษา ที่กำหนดไว้ว่าผู้เรียนจะต้องออกฝึกอาชีพในสถานประกอบการที่สถานศึกษาเห็นชอบ และต้องได้รับอนุญาตจากผู้ปกครอง ในการฝึกอาชีพนักเรียน นักศึกษาจะต้องปฏิบัติตามระเบียบของสถานประกอบการทั้งในเรื่องการแต่งกาย การลา การรักษาความลับของสถานประกอบการ นักเรียน นักศึกษา จะต้องบันทึกการฝึกอาชีพประจำวันเพื่อเสนอผู้ควบคุมการฝึกอาชีพและลงนามสัปดาห์ละ 1 ครั้ง ในการฝึกอาชีพอาจารย์นิเทศก์และควบคุมการฝึกอาชีพจะเป็นผู้ประเมินผลการฝึกอาชีพของนักเรียน นักศึกษา ฝึกอาชีพของนักเรียน นักศึกษา

ขั้นตอนการส่งนักศึกษา ฝึกอาชีพ

ในการส่งนักเรียน นักศึกษา ฝึกอาชีพ ตามคู่มือการฝึกอาชีพของกรมอาชีวศึกษาได้กำหนด วิธีการในการส่งนักเรียน นักศึกษาฝึกอาชีพ แบ่งขั้นตอนดังตารางที่ 1 ต่อไปนี้ ตารางที่ 1 แสดงขั้นตอนในการส่งนักเรียน นักศึกษาฝึกอาชีพ

ตาราง 3 ขั้นตอนการส่งนักศึกษาเข้าฝึกอาชีพในสถานประกอบการ

ขั้นตอน	วิธีการ	ผู้รับผิดชอบ
1. ขั้นเตรียมการ	- แต่งตั้งคณะกรรมการอำนวยการและคณะกรรมการดำเนินการ	- คณะผู้อำนวยการและคณะกรรมการดำเนินการฝึกอาชีพ
1.1 จัดทำโครงการ ฝึกอาชีพ และแผนปฏิบัติงาน	- ประชุมกรรมการอำนวยการและกรรมการดำเนินงานเพื่อจัดทำโครงการและแผนปฏิบัติงานเสนอโครงการเพื่อขออนุมัติ	- คณะผู้อำนวยการและคณะกรรมการดำเนินการฝึกอาชีพ
1.2 จัดทำปฏิทินงานประจำปี	- จัดทำปฏิทินฝึกอาชีพให้สอดคล้องกับปฏิทินของสถานศึกษา	- คณะกรรมการฝึกอาชีพ
1.3 จัดเตรียมเอกสารประกอบการฝึกอาชีพ	- จัดทำเอกสารประกอบการฝึกอาชีพ (ผง.01 – ผง.16)	- หัวหน้างานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี(งานฝึกอาชีพ)
1.4 สำนักรวจความต้องการรับนักศึกษาฝึกอาชีพ	- ทำการสำรวจความต้องการโดยวิธี : ทางไปรษณีย์ : ทางโทรศัพท์ : อาจารย์ ,นักเรียน,นักศึกษา ไปสำรวจด้วยตนเอง	- งานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี
1.5 แต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาสถานประกอบการ แต่งตั้งอาจารย์นิเทศก์	- คำสั่งวิทยาลัยแต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาสถานฝึกอาชีพอาชีว อาจารย์นิเทศก์	ผช. ฝ่ายวิชาการ
1.6 พิจารณาสถานฝึกอาชีพ	- คณะกรรมการพิจารณาสถานประกอบการเพื่อความเหมาะสมกับนักเรียน นักศึกษา เกี่ยวกับสถานที่ การเดินทาง และความถนัด	- หัวหน้างานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี - หัวหน้าคณะวิชา - หัวหน้าแผนกวิชา

ตาราง 3 (ต่อ) ขั้นตอนการส่งนักศึกษาเข้าฝึกอาชีพในสถานประกอบการ

2. ขั้นตอนการ	คณะกรรมการอำนวยการและ คณะกรรมการดำเนินการ	ผู้อำนวยการและคณะ กรรมการดำเนินการฝึกอา
2.1 ส่งหนังสือขอความ อนุเคราะห์พร้อมแบบตอบรับ	- ส่งหนังสือราชการ ขอความ อนุเคราะห์	- งานอาชีวศึกษาระบบทวิ ภาคี
2.2 แจ้งผู้ปกครองเพื่อขอ อนุญาตให้นักเรียน นักศึกษา ฝึกอาชีพ	- หนังสือราชการ ขออนุญาต ผู้ปกครอง	- งานอาชีวศึกษาระบบทวิ ภาคี(งานฝึกอาชีพ)
2.3 ประชุมนิเทศก์และกรอก แบบคำขออนุญาตนักเรียน นักศึกษา ฝึกอาชีพ	- ประชุม นักเรียน นักศึกษา ชี้แจง ระเบียบว่าด้วยการฝึกอาชีพ การปฏิบัติระหว่างการฝึกอาชีพ - มอบเอกสาร	- ผช. ฝ่ายวิชาการ - ผช. ฝ่ายกิจการฯ - งานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี - คณะกรรมการฝึกอาชีพ, อาจารย์นิเทศก์
2.4 ส่งตัวนักเรียน นักศึกษา เข้าฝึกอาชีพ	- ดำเนินการส่งตัวนักเรียน นักศึกษาเข้าฝึกอาชีพ	- หัวหน้างานอาชีวศึกษา ระบบทวิภาคี(งานฝึกอาชีพ)
2.5 ประชุมอาจารย์นิเทศก์	ประชุมชี้แจงข้อปฏิบัติของ อาจารย์ นิเทศ	- ผช.วิชาการ
2.6 นิเทศก์นักเรียน นัก ศึกษาฝึกอาชีพ	- นิเทศก์การฝึกอาชีพโดย : อาจารย์นิเทศก์ด้วยตนเอง : นิเทศก์ทางโทรศัพท์ : ขอความร่วมมือสถานศึกษา ใกล้เคียง	- ผช. ฝ่ายวิชาการ - หัวหน้างานอาชีวศึกษา ระบบทวิภาคี(งานฝึกอาชีพ)
2.7 สัมมนานักเรียน นัก ศึกษาฝึกอาชีพ	- นักเรียน นักศึกษา กลับเข้า วิทยาลัย ร่วมสัมมนา ระหว่าง การฝึกอาชีพและหลังการฝึก อาชีพ	คณะกรรมการดำเนิน งานการฝึกอาชีพอาจารย์นิ เทศก์
2.8 ปัจฉิมนิเทศก์นักเรียน นักศึกษาฝึกอาชีพ	- ประชุมนักเรียน นักศึกษา พร้อมเอกสารประกอบการฝึก อาชีพ	- หัวหน้างานอาชีวศึกษาระบบทวิ ภาคี - คณะกรรมการอาจารย์นิ เทศก์ - หัวหน้างานอาชีวศึกษา ระบบทวิภาคี
2.9 ขอบุณสถานประกอบ การ	- หนังสือราชการ	

ตาราง 3 (ต่อ) ขั้นตอนการส่งนักศึกษาเข้าฝึกอาชีพในสถานประกอบการ

2.10 จัดทำทะเบียนฝึกอาชีพอาชีพ	รวบรวมรายชื่อและรายละเอียดของสถานฝึกอาชีพอาชีพ	- คณะกรรมการดำเนินงาน - หัวหน้างานอาชีพศึกษา
3.ขั้นประเมินผล	คณะกรรมการอำนวยการและคณะกรรมการดำเนินการ	ผู้อำนวยการและคณะกรรมการดำเนินการฝึกอาชีพ
3.1 ประเมินผลสัมฤทธิ์ในการฝึกอาชีพ	- ตัดเกรด ตามกฎเกณฑ์ของกรมอาชีวศึกษา	- อาจารย์นิเทศก์ - หัวหน้างานอาชีพศึกษา ระบบทวิภาคี(งานฝึกอาชีพ)
3.2 สรุปผลการฝึกอาชีพและประเมินผลโครงการ	- รวบรวมปัญหา อุปสรรค โดยการสังเกตสัมภาษณ์และประเมินผลต่าง ๆ จาก : นักเรียน นักศึกษา : อาจารย์นิเทศก์ : สถานฝึกอาชีพอาชีพ	- งานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี (งานฝึกอาชีพ) - งานวิจัย
3.3 เสนอรายงานสรุปผลการฝึกอาชีพต่อวิทยาลัย	- เสนอรายงานสรุปผลการฝึกอาชีพต่อวิทยาลัย	- หัวหน้างานอาชีพศึกษา ระบบทวิภาคี (งานฝึกอาชีพ)

ดังนั้นสรุปได้ว่า การนิเทศก์การฝึกอาชีพ หมายถึง กระบวนการในการทำงานของผู้ควบคุมการฝึกอาชีพซึ่งเปรียบได้กับครูผู้ฝึกสอนในสถานประกอบการที่จะทำหน้าที่ในการชี้แจงแนะนำให้นักเรียนนักศึกษาได้ปฏิบัติงานในสถานประกอบการ การปรับตัวเข้ากับสังคมการทำงาน ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลตามวัตถุประสงค์ของการฝึกอาชีพ

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาค้นคว้าตามกระบวนการต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดกระทำข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรเป้าหมาย

1. ประชากร

ประชากรของการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ระบบทวิภาคีทุกชั้นปี ของสถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร ๑ วิทยาเขตคลองสามวา ประจำปีการศึกษา 2546 จำนวน 291 คน โดยแยกเป็นดังนี้

1.1 ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) จำนวน 161 คน แบ่งตาม 2 ประเภทวิชาคือ

- ประเภทวิชาธุรกิจค้าปลีก จำนวน 103 คน
- ประเภทวิชาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว จำนวน 58 คน

1.2 ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) จำนวน 130 คน แบ่งตาม 2 ประเภทวิชาคือ

- ประเภทวิชาการจัดการธุรกิจค้าปลีก จำนวน 74 คน
- ประเภทวิชาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว จำนวน 56 คน

2. ประชากรเป้าหมาย

ประชากรเป้าหมายของการวิจัยในครั้งนี้ได้แก่ นักศึกษาระบบทวิภาคีระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ระบบทวิภาคีทุกชั้นปี ของสถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร ๑ วิทยาเขตคลองสามวา ประจำปีการศึกษา 2546 จำนวน 291 คน ซึ่งเป็นประชากรทั้งหมด

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามปัญหาในการฝึกอาชีพในสถานประกอบการแบบมาตราส่วนประเมินค่าชนิด 5 ตัวเลือก ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อศึกษาปัญหาการฝึกอาชีพในสถานประกอบการของนักศึกษาระบบทวิภาคี แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ ระดับชั้น ประเภทวิชา และประเภทของสถานประกอบการ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดจากการฝึกอาชีพในสถานประกอบการของนักศึกษาต่าง ๆ รวม 3 ด้านได้แก่ ปัญหาด้านวุฒิภาวะของนักศึกษา ปัญหาด้านการนิเทศก์การฝึกอาชีพ และปัญหาด้านการแบ่งสรรงานในสถานประกอบการ จำนวนทั้งสิ้น 34 ข้อ มีลักษณะเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยกำหนดเกณฑ์การแปลความหมายค่าระดับคะแนนจากแบบสอบถามที่ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกตอบเป็น 5 ระดับดังนี้

5 คะแนน	หมายถึง	นักศึกษามีปัญหามากที่สุด
4 คะแนน	หมายถึง	นักศึกษามีปัญหามาก
3 คะแนน	หมายถึง	นักศึกษามีปัญหปานกลาง
2 คะแนน	หมายถึง	นักศึกษามีปัญหาน้อย
1 คะแนน	หมายถึง	นักศึกษามีปัญหาน้อยที่สุด

โดยแปลค่าเฉลี่ยของคำตอบที่ได้เป็นดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	4.51 - 5.00	นักศึกษามีปัญหาอยู่ในระดับมากที่สุด
คะแนนเฉลี่ย	3.51 - 4.50	นักศึกษามีปัญหาอยู่ในระดับมาก
คะแนนเฉลี่ย	2.51 - 3.50	นักศึกษามีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย	1.51 - 2.50	นักศึกษามีปัญหาอยู่ในระดับน้อย
คะแนนเฉลี่ย	1.00 - 1.50	นักศึกษามีปัญหาอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด เพื่อทราบปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการฝึกอาชีพในสถานประกอบการของนักศึกษา

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการทำงานทั้งทางด้านส่วนตัวและด้านสถานประกอบการ จากตำราและเอกสารต่าง ๆ ทั้งในและต่างประเทศ
2. ใช้เทคนิค CIT (Critical Incident Technique) โดยผู้วิจัยได้ให้นักศึกษาที่เป็นกลุ่มประชากรตัวอย่างห้องละ 3 คนโดยผู้วิจัยได้คัดเลือกนักศึกษาที่ฝึกอาชีพอยู่ในสถานประกอบการคณะแห่ง และฝึกอาชีพในแผนกที่แตกต่างกันเขียนคำตอบตามความคิดเห็นของตนเองลงใน

คำถามปลายเปิด จำนวน 5 ข้อ โดยผู้วิจัยได้อ่านคำถามแต่ละข้อด้วยตนเอง แล้วเว้นช่วงเวลาให้นักศึกษาได้เขียนคำตอบจนเสร็จทุกคน แล้วจึงอ่านข้อคำถามข้อใหม่ ข้อคำถามที่ผู้วิจัยใช้ถามความคิดเห็นของกลุ่มประชากรตัวอย่างนั้น ได้แก่ข้อคำถามต่อไปนี้

2.1 นักศึกษามีความเห็นเกี่ยวกับ วัย อายุ ความรับผิดชอบ ความพร้อมในการทำงานของตนเองอย่างไร และขณะที่ฝึกอาชีพนักศึกษาได้รับปัญหาเกี่ยวกับ วัย อายุ ความรับผิดชอบ ความพร้อม อย่างไรบ้าง

2.2 ขณะที่นักศึกษาปฏิบัติหน้าที่อยู่ในสถานประกอบการที่นักศึกษาฝึกอาชีพ นักศึกษาประสบปัญหาใดบ้างในการปฏิบัติหน้าที่

2.3 นักศึกษา- นักศึกษาประสบปัญหาในการรับการนิเทศก์การฝึกอาชีพจากคณาจารย์ของวิทยาลัยอย่างไรบ้าง

2.4 ในขณะที่นักศึกษาฝึกอาชีพมีปัญหาเกี่ยวกับการได้รับการแบ่งสรรงานจากสถานประกอบการอย่างไรบ้าง

2.5 นักศึกษาประสบกับปัญหาใดบ้างในการฝึกอาชีพในสถานประกอบการนอกเหนือจากปัญหาข้างต้น

3. หลังจากได้คำตอบจากข้อคำถามครบทุกข้อแล้วผู้วิจัยได้นำคำตอบที่ได้มาจัดกลุ่มโดยการรวมคำตอบที่เหมือนและคล้ายคลึงกันเข้าไว้เป็นข้อเดียวกัน แล้วจึงนำไปขอความคิดเห็นเพิ่มเติมจากหัวหน้างานอาชีพศึกษาระบบทวิภาคี คณาจารย์ที่สอนนักศึกษาระบบทวิภาคี และอาจารย์นิเทศก์ เพื่อช่วยพิจารณาความสอดคล้องของปัญหาที่นักศึกษาพบ กับปัญหาที่ได้จากการรวบรวมในการออกนิเทศก์การฝึกอาชีพของนักศึกษาจากคณาจารย์ของสถาบันฯ

4. สร้างข้อคำถามโดยใช้ข้อมูลในข้อ 2.1 , 2.2, 2.3, 2.4, 2.5 และ ข้อ 3 ประกอบการออกแบบข้อคำถามแต่ละข้อตามกรอบแนวคิดในการวิจัย ให้ครอบคลุมปัญหาทุกด้านและสอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ โดยมีรายละเอียดดังนี้

แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 6 ข้อ

แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) เพื่อใช้สอบถามระดับของปัญหาใน 3 ด้านคือ

- ด้านวุฒิภาวะ
- ด้านการแบ่งสรรงานในสถานประกอบการ
- ด้านการนิเทศก์การฝึกอาชีพ

แบบสอบถามปลายเปิดจำนวน 3 ข้อ

5. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่อประธานและกรรมการควบคุมสารนิพนธ์เพื่อพิจารณาตรวจสอบความถูกต้องและเสนอแนะเพิ่มเติม

6. ปรับปรุงแบบสอบถามโดยการนำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิแล้วมาหาค่า IOC (Index Of Cerquency) เป็นรายข้อ จากนั้นผู้วิจัยได้ทำการคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่ามากกว่า 0.5 มาใช้สร้างเป็นแบบสอบถาม

7. นำเสนอประธานและกรรมการผู้ควบคุมสารนิพนธ์ตรวจสอบอีกครั้งเพื่อปรับปรุงแก้ไขครั้งสุดท้าย ก่อนนำไปทดลองใช้เก็บข้อมูล

8. นำแบบสอบถามที่ผ่านการปรับปรุงแล้วไปทำการทดสอบเก็บข้อมูล (Tryout) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 50 คน แล้วนำผลที่ได้มาหาอำนาจจำแนกรายข้อโดยการทดสอบค่าที (t-test) แล้วคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าอำนาจจำแนกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติตั้งระดับ 0.5 และ 0.1 ขึ้นไปไว้

9. นำแบบสอบถามที่ผ่านการคัดเลือกไปหาค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับโดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (α -Coefficient) ของ Cronbach ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.98

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามจำนวนทั้งสิ้น ฉบับ แบ่งแยกออกเป็นชุดตามจำนวนของผู้เรียนในแต่ละชั้น ต่อจากนั้นผู้วิจัยจึงนำหนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัย ไปขออนุญาตเก็บข้อมูลจากผู้บริหารสถานศึกษาของวิทยาลัยบริหารธุรกิจและการท่องเที่ยวกรุงเทพ เมื่อได้รับการอนุญาตแล้วจึงนำแบบสอบถามที่แยกไว้ไปดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเองคือ แจกจ่ายให้นักศึกษาและทำการชี้แจงทำความเข้าใจกับนักศึกษากลุ่มตัวอย่างถึงวิธีการตอบแบบสอบถามพร้อม ๆ กับการมอบหมายให้หัวหน้าห้องในแต่ละชั้นเป็นผู้เก็บรวบรวมแบบสอบถามส่งคืนให้แก่ผู้วิจัยภายใน 1 สัปดาห์

การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกระทำการประมวลผลข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC+ (Statistical Package for the Social Sciences for Windows) โดยดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

ผู้วิจัยรวบรวมแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาและนำมาตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลทีละฉบับ

บันทึกข้อมูลลงในเครื่องคอมพิวเตอร์เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (Mean) และหาค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : SD)

การให้คะแนนคำตอบของแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้กำหนดค่าคะแนนดังนี้

5 คะแนน	หมายถึง	เห็นด้วยกับคำถามในระดับ มากที่สุด
4 คะแนน	หมายถึง	เห็นด้วยกับคำถามในระดับ มาก
3 คะแนน	หมายถึง	เห็นด้วยกับคำถามในระดับ ปานกลาง
2 คะแนน	หมายถึง	เห็นด้วยกับคำถามในระดับ น้อย
1 คะแนน	หมายถึง	ไม่เห็นด้วย

ทำการแปลผลคะแนนเฉลี่ยของข้อมูล โดยแบ่งเป็น 5 ระดับดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	4.51 - 5.00	นักศึกษามีปัญหาอยู่ในระดับมากที่สุด
คะแนนเฉลี่ย	3.51 - 4.50	นักศึกษามีปัญหาอยู่ในระดับมาก
คะแนนเฉลี่ย	2.51 - 3.50	นักศึกษามีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย	1.51 - 2.50	นักศึกษามีปัญหาอยู่ในระดับน้อย
คะแนนเฉลี่ย	1.00 - 1.50	นักศึกษามีปัญหาอยู่ในระดับน้อยที่สุด

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติพื้นฐาน ได้แก่

ค่าร้อยละ

ค่าเฉลี่ย (Mean) โดยใช้สูตร (ชูศรี วงศ์รัตน์. 2541 : 42541 : 40)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ $\bar{X}$ แทน ค่าเฉลี่ย

$\sum x$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

N แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

1.3 หาค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยใช้สูตร
(ชูศรี วงศ์รัตน์. 2541 : 65)

$$S.D. = \frac{N \sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}$$

เมื่อ S.D. แทน ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

$(\sum x)^2$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมดยกกำลังสอง

$N \sum x^2$ แทน ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง

N แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

2. สถิติสำหรับตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

2.1 สถิติที่ใช้หาค่าความเที่ยงตรงเชิงพินิจของแบบสอบถามโดยใช้สูตร (สำอวงศ์
งามวิชา. 2541 : 62)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถาม

$\sum R$ แทน ผลรวมของความคิดเห็นในแต่ละข้อของ
ผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

2.2 สถิติที่ใช้คำนวณหาค่าอำนาจจำแนก โดยใช้สูตร (สุภาพ วาดเขียน. 2525 : 65)

$$t = \frac{\bar{X}_H - \bar{X}_L}{\sqrt{\frac{S_H^2 + S_L^2}{N}}}, df = 2(n-2)$$

เมื่อ	t	แทน	อำนาจจำแนก
	$\bar{X}_H$	แทน	ค่าเฉลี่ยของกลุ่มสูง
	$\bar{X}_L$	แทน	ค่าเฉลี่ยของกลุ่มต่ำ
	S_H^2	แทน	ค่าความแปรปรวนของกลุ่มสูง
	S_L^2	แทน	ค่าความแปรปรวนของกลุ่มต่ำ
	N	แทน	จำนวนคนในกลุ่มสูงหรือกลุ่มต่ำ

2.3 ความเชื่อมั่น สัมประสิทธิ์แอลฟา (α - coefficient) จากสูตร (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2538 : 200)

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\sum S_i^2}{S^2} \right]$$

เมื่อ	α	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม
	n	แทน	จำนวนข้อของแบบสอบถาม
	$\sum S_i^2$	แทน	ผลรวมของค่าความแปรปรวนของคะแนนเป็นรายข้อ
	S^2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนนของแบบสอบถามทั้งฉบับ

3. สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตรวจสอบสมมติฐาน

3.1 ทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม โดยใช้ t-test จากสูตร (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2538 : 102)

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{S_1^2}{N_1} + \frac{S_2^2}{N_2}}}$$

เมื่อ	t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ในการพิจารณาในการแจกแจงแบบที่
	X_1, X_2	แทน	ค่าเฉลี่ยคะแนนกลุ่มที่ 1, 2
	S_1^2, S_2^2	แทน	ค่าความแปรปรวนของคะแนนกลุ่มที่ 1, 2
	N_1, N_2	แทน	ขนาดของกลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ 1, 2

3.2 ทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างที่มีมากกว่า 2 กลุ่มขึ้นไป โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One Way Analysis of Variance) ใช้สูตร (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2538 : 113)

$$F = \frac{MS_b}{MS_w}$$

เมื่อ F แทน ค่าแจกแจงของ F
 MS_b แทน ค่าความแปรปรวนระหว่างกลุ่ม
 MS_w แทน ค่าความแปรปรวนภายในกลุ่ม

3.3 เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ตรวจสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยใช้วิธี Scheffe's Method โดยใช้สูตร (ชูศรี วงศ์รัตนะ. 2544 : 248)

$$CVd = \sqrt{(K-1)(F^*)(MS_w)\left(\frac{1}{n_i} + \frac{1}{n_j}\right)}$$

เมื่อ K แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
 F^* แทน ค่า F ที่เปิดจากตาราง
 MS_w แทน ค่า Mean Square ภายในกลุ่ม
 n_i, n_j แทน จำนวนหน่วยตัวอย่างในแต่ละกลุ่มตัวอย่าง

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลของงานวิจัยเรื่อง ปัญหาการฝึกอาชีพในสถานประกอบการ ของนักศึกษาระบบทวิภาคี สถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร ๑ วิทยาเขตคลองสามวาในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล และการวิเคราะห์ผล ตามลำดับ ดังนี้

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย มีดังนี้

N	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย
S.D.	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน t – distribution
df	แทน	ระดับชั้นของความเป็นอิสระ (Degree of Freedom)
SS	แทน	ผลรวมของคะแนนเบี่ยงเบนยกกำลังสอง (Sum of Squares)
MS	แทน	ค่าเฉลี่ยผลรวมของคะแนนเบี่ยงเบนยกกำลังสอง (Mean Squares)
F	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน F – distribution
*	แทน	นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05
**	แทน	นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการฝึกอาชีพในสถานประกอบการ ของนักศึกษาระบบทวิภาคี สถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร ๑ วิทยาเขตคลองสามวา ด้านวุฒิภาวะของนักศึกษา ด้านการแบ่งสรรงานในสถานประกอบการ ด้านการนิเทศก์การฝึกอาชีพ จำแนกตามตัวแปรอิสระด้าน เพศ อายุ ระดับชั้น ประเภทวิชา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และสถานประกอบการ

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคของการฝึกอาชีพในสถานประกอบการ ของนักศึกษาระบบทวิภาคี สถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร ๑ วิทยาเขตคลองสามวา

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มประชากรตัวอย่าง ดังแสดงในตาราง

ตาราง 4 จำนวนและค่าร้อยละของกลุ่มประชากรตัวอย่าง จำแนกตามเพศ อายุ ระดับชั้น
ประเภทวิชา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และสถานประกอบการ

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
1.1 ชาย	48	16.50
1.2 หญิง	243	83.50
รวม	291	100
2. อายุ		
2.1 15 – 18 ปี	109	37.50
2.2 19 – 21 ปี	130	44.70
2.3 22 ปีขึ้นไป	52	17.90
รวม	291	100
3. ระดับการศึกษา		
3.1 ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.)	161	55.30
3.2 ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.)	130	44.70
รวม	291	100
4. ประเภทวิชา		
4.1 การจัดการธุรกิจค้าปลีก	155	53.30
4.2 อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว	136	46.70
รวม	291	100
5. ระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน		
5.1 คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.00 – 2.00		
5.2 คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 2.01 – 3.00	67	23
5.3 คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 3.01 – 4.00	128	44
	96	33
รวม	291	100
6. ประเภทของสถานประกอบการที่นักศึกษาเข้าฝึกอาชีพ		
6.1 กลุ่มธุรกิจค้าปลีก	155	53.3
6.2 กลุ่มอุตสาหกรรมบริการท่องเที่ยว	136	46.7
รวม	291	100

จากตาราง 4 แสดงว่า นักศึกษาตอบแบบสอบถามทั้งหมด 291 คน ส่วนใหญ่เป็นนักศึกษาหญิง (83.50%) มีอายุระหว่าง 19-21 ปี (44.70%) กำลังศึกษาในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) (55.30%) ประเภทวิชาการจัดการธุรกิจค้าปลีก (53.30%) มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่าง 2.01-3.00 (44%) และฝึกอาชีพในสถานประกอบการกลุ่มธุรกิจค้าปลีกเป็นส่วนใหญ่ (53.30%)

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการฝึกอาชีพในสถานประกอบการของนักศึกษาระบบทวิภาคี ด้านคุณลักษณะของนักศึกษา ด้านการแบ่งสรรงานในสถานประกอบการ ด้านการนิเทศก์การฝึกอาชีพ ดังแสดงในตารางที่ 5-8

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของปัญหาการฝึกอาชีพของนักศึกษาระบบทวิภาคี โดยรวมและรายด้าน

ปัญหาในการฝึกอาชีพ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับปัญหา
ด้านคุณลักษณะของนักศึกษา	3.42	0.57	ปานกลาง
ด้านการแบ่งสรรงานในสถานประกอบการ	3.51	0.53	มาก
ด้านการนิเทศก์การฝึกอาชีพ	3.46	0.52	ปานกลาง
รวม	3.46	0.44	ปานกลาง

จากตาราง 5 แสดงว่า นักศึกษามีปัญหาการฝึกอาชีพโดยรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ปัญหาด้านคุณลักษณะของนักศึกษาและด้านการนิเทศก์การฝึกอาชีพอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.42$ และ $\bar{X} = 3.46$) ส่วนด้านการแบ่งสรรงานในสถานประกอบการนักศึกษามีปัญหาอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 3.51$)

ตาราง 6 ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของปัญหาการฝึกอาชีพของนักศึกษาระบบ
ทวิภาคี ด้านคุณลักษณะของนักศึกษาโดยรวม และรายชื่อ

ปัญหาในการฝึกอาชีพ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับปัญหา
ด้านคุณลักษณะของนักศึกษา			
1. การรับรู้ถึงความมั่นคงในอาชีพที่นักศึกษาได้ฝึกปฏิบัติในสถานประกอบการ	3.31	1.20	ปานกลาง
2. การยึดถือจิตสำนึกของความซื่อสัตย์ที่ต้องมีต่อองค์กรที่ฝึกปฏิบัติงาน	3.34	1.23	ปานกลาง
3. การทำงานเป็นทีมร่วมกับพนักงานคนอื่น ๆ ในสถานประกอบการ	3.48	0.97	ปานกลาง
4. งานที่นักศึกษาปฏิบัติในสถานประกอบการเหมาะสมกับระดับความรู้ และความสามารถของนักศึกษา	3.48	0.96	ปานกลาง
5. การริเริ่มใช้ความคิดด้วยตนเองในการพัฒนาและปรับปรุงการปฏิบัติงานในหน้าที่ความรับผิดชอบ	3.42	0.92	ปานกลาง
6. การได้ปฏิบัติงานในสถานประกอบการทำให้นักศึกษาเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง	3.48	0.98	ปานกลาง
7. การได้พบปะกับผู้ชำนาญการต่าง ๆ ในสถานประกอบการจะช่วยให้ นักศึกษามีความพร้อมต่อการประกอบอาชีพในอนาคตมากขึ้น	3.49	0.99	ปานกลาง
8. การเกิดปัญหาระหว่างฝึกอาชีพทำให้นักศึกษาเกิดความท้อแท้ หหมดกำลังใจ	3.34	0.98	ปานกลาง
9. ปริมาณงานที่มากทำให้รู้สึกกดดันสูงและรู้สึกท้อแท้ต่อการทำงานและการเรียน	3.32	0.92	ปานกลาง
10. ความมั่นใจต่อคุณภาพของงานที่ต้องปฏิบัติในปริมาณมาก ว่างานจะมีคุณภาพเท่าเทียมกัน	3.42	0.95	ปานกลาง
11. หากสนใจในตัวผู้อื่นจะทำให้สัมพันธ์ภาพและบรรยากาศในการทำงานเป็นไปด้วยความราบรื่นและไม่เกิดความตึงเครียด	3.48	0.96	ปานกลาง

ตาราง 6 (ต่อ) ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของปัญหาการฝึกอาชีพของนักศึกษาระบบ
ทวิภาคี ด้านคุณลักษณะของนักศึกษาโดยรวม และรายข้อ

12. นักศึกษายังไม่เข้าใจในบทบาทหน้าที่และ เป้าหมายของตนเองในการฝึกปฏิบัติงาน	3.36	0.96	ปานกลาง
13. นักศึกษามีความกระตือรือร้น ต่อการปฏิบัติ งานในหน้าที่และความรับผิดชอบ	3.52	0.96	มาก
รวม	3.42	0.57	ปานกลาง

จากตาราง 6 แสดงว่า นักศึกษามีปัญหาการฝึกอาชีพในสถานประกอบการ
ด้านคุณลักษณะโดยรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง ($\bar{X} = 3.42$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า
นักศึกษาส่วนใหญ่มีปัญหาอยู่ในระดับ ปานกลาง ยกเว้นข้อที่ 13 ซึ่งเป็นปัญหาที่เกี่ยวกับ
ความกระตือรือร้นต่อการปฏิบัติงานในหน้าที่และความรับผิดชอบนั้น พบว่า นักศึกษามีปัญหา
อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.52$)

ตาราง 7 ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของปัญหาการฝึกอาชีพของนักศึกษาระบบ
ทวิภาคี ด้านการแบ่งสรรงานในสถานประกอบการโดยรวม และรายข้อ

ปัญหาในการฝึกอาชีพ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
ด้านการแบ่งสรรงานในสถานประกอบการ			
14. ผู้ควบคุมงานถ่ายทอดความรู้และทักษะในงาน ได้ตรงกับแผนงานที่ทำ	3.50	0.94	ปานกลาง
15. ลักษณะของงานที่ฝึกในสถานประกอบการมี ความสอดคล้องกับสาขาวิชาที่เรียน	3.55	0.94	มาก
16. การมอบหมายหน้าที่ให้นักศึกษาของสถาน ประกอบการตรงตามที่หลักสูตรกำหนด	3.49	0.92	ปานกลาง
17. นักศึกษาได้นำเทคนิควิธีการที่ถูกต้องมาใช้ใน การฝึกอาชีพในสถานประกอบการ	3.58	0.98	มาก
18. นักศึกษาต้องมารับภาระงานแทนในกรณีที่ พนักงานในแผนกอื่น ๆ ลาออก	3.60	0.95	มาก
19. สถานประกอบการจัดแบ่งการฝึกงานตาม แผนกต่าง ๆ อย่างเหมาะสมเพื่อทำให้เกิด ความชำนาญและประสบการณ์ในแผนกอื่น ๆ	3.40	0.93	ปานกลาง

ตาราง 7(ต่อ) ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของปัญหาการฝึกอาชีพของนักศึกษาระบบ
ทวิภาคี ด้านการแบ่งสรรงานในสถานประกอบการโดยรวม และรายข้อ

20. ความรู้ความสามารถของผู้ควบคุมในแผนกที่ นักศึกษาฝึกอาชีพ	3.52	0.94	มาก
21. เมื่อเกิดปัญหาขณะปฏิบัติงาน นักศึกษา สามารถปรึกษากับผู้ควบคุมงานได้	3.43	0.97	ปานกลาง
22. การยกย่อง ชมเชย ถึงผลสำเร็จของงานที่ได้ ปฏิบัติร่วมกันในแผนกที่นักศึกษาฝึกอาชีพเกิด ขึ้นอย่างเสมอภาคและเหมาะสม	3.52	0.90	มาก
23. หน้าที่การงานที่นักศึกษาฝึกอาชีพมีความ สำคัญอยู่ในระดับใกล้เคียงกับหน้าที่ของ พนักงานประจำในสถานประกอบการ	3.51	0.94	มาก
24. ปริมาณของงานในแผนกและส่วนงานที่นัก ศึกษาฝึกอาชีพมีเข้ามาอย่างสม่ำเสมอ	3.65	0.93	มาก
25. นักศึกษาได้เรียนรู้เทคนิควิธีการทำงานใหม่ ๆ อย่างต่อเนื่องและสอดคล้องกับสภาพแวดล้อม ในปัจจุบัน	3.52	0.94	มาก
26. เมื่อเกิดความผิดพลาดขึ้นในการปฏิบัติงาน นักศึกษาและพนักงานประจำขององค์กรจะได้ รับผลกระทบเท่าเทียมกัน	3.54	0.88	มาก
27. ภาระงานที่นักศึกษาปฏิบัติอยู่ ได้มีการชี้แจง และระบุความรับผิดชอบอย่างชัดเจนนับตั้งแต่ เริ่มเข้าฝึกอาชีพในสถานประกอบการแล้ว	3.35	0.91	ปานกลาง
28. ลูกจ้าง/ผู้ให้บริการ ให้ความเชื่อถือเสมือนว่านัก ศึกษาเป็นพนักงานประจำขององค์กร	3.54	0.90	มาก
29. งานที่นักศึกษาฝึกปฏิบัติอยู่ ตรงตามเนื้อหาที่ เรียนในสาขาวิชาเอกของนักศึกษา	3.44	0.96	ปานกลาง
รวม	3.51	0.53	มาก

จากตาราง 7 แสดงว่า นักศึกษามีปัญหาการฝึกอาชีพในสถานประกอบการด้านการแบ่งสรรงานในสถานประกอบการโดยรวมอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 3.51$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับ มาก ยกเว้นข้อที่ 14, 16, 19, 21, 27 ซึ่งเป็นปัญหาที่เกี่ยวกับการถ่ายทอดความรู้และทักษะของผู้ควบคุมงาน การมอบหมายงานให้สอดคล้องกับสาขาวิชาที่นักศึกษาเรียน การจัดแบ่งช่วงเวลาการฝึกงานในแผนกต่าง ๆ การได้รับคำปรึกษาที่เกี่ยวกับการทำงานจากผู้ควบคุมงาน และการได้รับคำชี้แจงความรับผิดชอบต่องานที่นักศึกษาฝึกปฏิบัติ ซึ่งปัญหาด้านต่าง ๆ เหล่านี้ พบว่า อยู่ในระดับ ปานกลาง

ตาราง 8 ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของปัญหาการฝึกอาชีพของนักศึกษาระบบทวิภาคี ด้านการการนิเทศก์การฝึกอาชีพโดยรวม และรายข้อ

ปัญหาในการฝึกอาชีพ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
ด้านการนิเทศก์การฝึกอาชีพ			
30. อาจารย์นิเทศก์ติดตามการฝึกอาชีพของนักศึกษาที่สถานประกอบการเป็นระยะ ๆ ตามความเหมาะสม	3.55	0.95	มาก
31. การนิเทศก์จากอาจารย์ทุกครั้งมีผลต่อคุณภาพของงานที่นักศึกษาปฏิบัติอยู่	3.51	0.91	มาก
32. อาจารย์นิเทศก์รับทราบปัญหาและอุปสรรคของ นักศึกษาและช่วยแก้ไขให้เหมาะสม	3.41	0.95	ปานกลาง
33. คำแนะนำและข้อตำหนิต่าง ๆ ของอาจารย์นิเทศก์ส่งผลให้ประสิทธิภาพการฝึกอาชีพของนักศึกษาดีขึ้น	3.47	0.94	ปานกลาง
34. การประเมินผลจากการนิเทศก์แต่ละครั้งมีความเหมาะสมและตรงกับสภาพความเป็นจริงของการฝึกอาชีพ	3.46	0.91	ปานกลาง
35. ข้อชี้แนะและคำแนะนำของอาจารย์นิเทศก์ปรับ เปลี่ยนไปตามสภาพปัญหาที่นักศึกษาพบในการฝึกอาชีพ	3.46	0.93	ปานกลาง
36. การเยี่ยมเยียนของอาจารย์นิเทศก์แต่ละครั้งทำให้นักศึกษาเกิดความสบายใจและลดความเครียดจากการฝึกอาชีพได้	3.45	1.01	ปานกลาง

ตาราง 8(ต่อ) ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของปัญหาการฝึกอาชีพของนักศึกษาระบบ
ทวิภาคี ด้านการการนิเทศก์การฝึกอาชีพโดยรวม และรายข้อ

37. ผู้ที่จะรับทราบถึงปัญหาของการฝึกอาชีพใน สถานประกอบการที่นักศึกษาเป็นคนสุดท้าย คืออาจารย์นิเทศก์	3.41	1.01	ปานกลาง
38. ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในระหว่างที่นักศึกษา ฝึกอาชีพมีมากกว่าคำแนะนำและแนวทางแก้ไข ที่ได้รับจากอาจารย์นิเทศก์	3.48	1.00	ปานกลาง
39. นักศึกษาจะนำปัญหาและอุปสรรคที่เกิด ระหว่างการฝึกอาชีพมาติดทบทวนและหาทาง ออกด้วยตนเองเสมอ	3.40	0.90	ปานกลาง
40. การปรับเปลี่ยนอาจารย์นิเทศก์บ้างอาจจะทำ ให้ปัญหาของนักศึกษาได้รับมีทางแก้ไขที่ดีขึ้นได้	3.49	0.89	ปานกลาง
41. นักศึกษามีความสนิทสนมกับอาจารย์นิเทศก์ มากพอที่จะปรึกษาปัญหาทุก ๆ เรื่องได้	3.41	1.00	ปานกลาง
42. อาจารย์นิเทศก์สามารถอธิบายถึงข้อบกพร่อง และลักษณะการฝึกอาชีพของนักศึกษาได้ตรง กับสภาพความเป็นจริง	3.56	0.92	มาก
43. การได้รับการนิเทศก์จากอาจารย์ มีความ สำคัญ และจำเป็นต่อการฝึกอาชีพของนัก ศึกษา	3.47	1.01	ปานกลาง
44. มีการแจ้งถึงข่าวสาร และรายละเอียดต่าง ๆ ที่ เกี่ยวข้องกับการเรียนของนักศึกษาอยู่เสมอใน การนิเทศก์แต่ละครั้ง	3.39	1.04	ปานกลาง
รวม	3.46	0.52	ปานกลาง

จากตาราง 8 แสดงว่า นักศึกษามีปัญหาการฝึกอาชีพในสถานประกอบการด้าน
การนิเทศก์การฝึกอาชีพโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.46$) เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยเป็น
รายข้อ พบว่า นักศึกษามีปัญหาที่เกี่ยวกับอาจารย์นิเทศก์สามารถอธิบายถึงข้อบกพร่องและ
ลักษณะการฝึกอาชีพของนักศึกษาได้ตรงกับสภาพความเป็นจริงอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.56$)

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบปัญหาการฝึกอาชีพในสถานประกอบการของนักศึกษาระบบทวิภาคี สถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร ๑ ใน 3 ด้านโดยจำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประเภทวิชา ระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และประเภทของสถานประกอบการที่นักศึกษาเข้าฝึกอาชีพดังแสดงในตารางที่ 9 - 18

ตาราง 9 ผลการเปรียบเทียบปัญหาการฝึกอาชีพในสถานประกอบการของนักศึกษาระบบทวิภาคีสถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร ๑ โดยรวมและรายด้านจำแนกตามเพศ

ปัญหาการฝึกอาชีพ	เพศชาย			เพศหญิง			t	P
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ		
1. ด้านคุณภาพของนักศึกษา	3.34	0.58	ปานกลาง	0.43	0.57	ปานกลาง	-1.03	0.30
2. ด้านการแบ่งสรรงานในสถานประกอบการ	3.46	0.51	ปานกลาง	3.52	0.53	มาก	-0.78	0.43
3. ด้านการนิเทศก์การฝึกอาชีพ	3.39	0.55	ปานกลาง	3.47	0.51	ปานกลาง	-1.04	0.30
รวม	3.40	0.43	ปานกลาง	3.48	0.44	ปานกลาง	-1.17	0.24

จากตาราง 9 แสดงว่า นักศึกษาชายและนักศึกษาหญิง มีปัญหาการฝึกอาชีพในสถานประกอบการ ด้านคุณภาพของนักศึกษ ด้านการแบ่งสรรงานในสถานประกอบการ และด้านการนิเทศก์การฝึกอาชีพโดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ นั่นคือนักศึกษาชายและนักศึกษาหญิงมีปัญหาการฝึกอาชีพในสถานประกอบการใกล้เคียงกัน

ตาราง 10 ผลการเปรียบเทียบปัญหาการฝึกอาชีพในสถานประกอบการของนักศึกษาระบบ
ทวิภาคี สถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร ๑ โดยรวมและรายด้านจำแนกตามอายุ

ปัญหาการฝึกอาชีพ	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	P
1. ด้านคุณภาพของ นักศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	2	50.8	2.54	8.19	0.00
	ภายในกลุ่ม	288	89.18	0.31		
	รวม	290	94.26			
2. ด้านการแบ่งสรรงาน ในสถานประกอบการ	ระหว่างกลุ่ม	2	4.17	2.08	7.82	0.00
	ภายในกลุ่ม	288	76.75	0.27		
	รวม	290	80.91			
3. ด้านการนิเทศก์การ ฝึกอาชีพ	ระหว่างกลุ่ม	2	2.69	1.35	5.21	0.01
	ภายในกลุ่ม	288	74.46	0.26		
	รวม	290	77.15			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	2	3.87	1.94	10.86	0.00
	ภายในกลุ่ม	288	51.32	0.18		
	รวม	290	55.19			

** หมายถึง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 10 แสดงว่า นักศึกษาที่มีอายุต่างกันมีปัญหาการฝึกอาชีพในสถาน
ประกอบการโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เพื่อให้ทราบค่าเฉลี่ยคู่ใดบ้างที่มีความแตกต่างกัน จึงทำการทดสอบรายคู่ด้วยวิธีการ
ของเซฟเฟ่ ดังตารางที่ 11 - 14

ตาราง 11 ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ ด้านวุฒิภาวะของนักศึกษา ด้วยวิธีการของเซฟเฟ้ จำแนกตามอายุ

อายุ	ค่าเฉลี่ย	อายุระหว่าง 15-18 ปี	อายุระหว่าง 19-21 ปี	อายุ 22 ปีขึ้นไป
15 – 18 ปี	3.41		.11	0.25 *
19 – 21 ปี	3.53			0.37 **
22 ปีขึ้นไป	3.16			

* หมายถึง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** หมายถึง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 11 แสดงว่า นักศึกษาที่มีอายุ 15 -18 ปี มีปัญหาการฝึกอาชีพด้านวุฒิภาวะของนักศึกษา มากกว่า นักศึกษาที่มีอายุ 22 ปีขึ้นไป แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักศึกษาที่มีอายุ 19 - 21 ปี มีปัญหาการฝึกอาชีพ มากกว่า นักศึกษาที่มีอายุ 22 ปีขึ้นไป แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตาราง 12 ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ ด้านการแบ่งสรรงานในสถานประกอบการ ด้วยวิธีการของเซฟเฟ้ จำแนกตามอายุ

อายุ	ค่าเฉลี่ย	อายุระหว่าง 15-18 ปี	อายุระหว่าง 19-21 ปี	อายุ 22 ปีขึ้นไป
15 – 18 ปี	3.48		-0.14	0.18 *
19 – 21 ปี	3.62			0.32 **
22 ปีขึ้นไป	3.30			

* หมายถึง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** หมายถึง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 12 แสดงว่า นักศึกษาที่มีอายุ 15 -18 ปี มีปัญหาการฝึกอาชีพด้านการแบ่งสรรงานในสถานประกอบการ มากกว่า นักศึกษาที่มีอายุ 22 ปีขึ้นไป แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักศึกษาที่มีอายุ 19 - 21 ปี มีปัญหาการฝึกอาชีพ มากกว่า นักศึกษาที่มีอายุ 22 ปีขึ้นไป แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตาราง 13 ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ ด้านการนิเทศก์การฝึกอาชีพ ด้วยวิธีการของเซฟเฟ่ จำแนกตามอายุ

อายุ	ค่าเฉลี่ย	อายุระหว่าง 15-18 ปี	อายุระหว่าง 19-21 ปี	อายุ 22 ปีขึ้นไป
15 – 18 ปี	3.47		-0.06	0.20
19 – 21 ปี	3.53			0.26 **
22 ปีขึ้นไป	3.27			

** หมายถึง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 13 แสดงว่า นักศึกษาที่มีอายุ 15 -18 ปี มีปัญหาการฝึกอาชีพด้านวุฒิภาวะของนักศึกษา มากกว่า นักศึกษาที่มีอายุ 22 ปีขึ้นไป แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ นักศึกษาที่มีอายุ 19 - 21 ปี มีปัญหาการฝึกอาชีพ มากกว่า นักศึกษาที่มีอายุ 22 ปีขึ้นไป แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตาราง 14 ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ รวมทุกด้าน ด้วยวิธีการของเซฟเฟ่ จำแนกตามอายุ

รวม	ค่าเฉลี่ย	อายุระหว่าง 15-18 ปี	อายุระหว่าง 19-21 ปี	อายุ 22 ปีขึ้นไป
15 – 18 ปี	3.45		-0.11	0.21 **
19 – 21 ปี	3.56			0.32 **
22 ปีขึ้นไป	3.24			

** หมายถึง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 14 แสดงว่า นักศึกษาที่มีอายุ 15 -18 ปี มีปัญหาการฝึกอาชีพโดยรวมทุกด้าน มากกว่า นักศึกษาที่มีอายุ 22 ปีขึ้นไป แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นักศึกษาที่มีอายุ 19 - 21 ปี มีปัญหาการฝึกอาชีพ มากกว่า นักศึกษาที่มีอายุ 22 ปีขึ้นไป แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตาราง 15 ผลการเปรียบเทียบปัญหาการฝึกอาชีพในสถานประกอบการของนักศึกษาระบบ
ทวิภาคี สถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร ๑ โดยรวมและรายด้านจำแนกตาม
ระดับการศึกษา

ปัญหาการฝึกอาชีพ	ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.)			ประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นสูง (ปวส.)			t	P
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ		
1. ด้านคุณภาพของ นักศึกษา	3.42	0.45	ปานกลาง	3.42	0.70	ปานกลาง	-0.02	0.98
2. ด้านการแบ่งสรรงาน ในสถานประกอบการ	3.51	0.37	มาก	3.51	0.68	มาก	-0.80	0.94
3. ด้านการนิเทศก์การ ฝึกอาชีพ	3.47	0.37	ปานกลาง	3.44	0.65	ปานกลาง	0.46	0.65
รวม	3.47	0.26	ปานกลาง	3.46	0.59	ปานกลาง	0.14	0.89

** หมายถึง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 15 แสดงว่า นักศึกษาระดับ ปวช. และนักศึกษาระดับ ปวส. มีปัญหาการฝึกอาชีพในสถานประกอบการ ด้านคุณภาพของนักศึกษา ด้านการแบ่งสรรงานในสถานประกอบการ และด้านการนิเทศก์การฝึกอาชีพโดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ นั่นคือ นักศึกษาระดับ ปวช. และนักศึกษาระดับ ปวส. มีปัญหาการฝึกอาชีพในสถานประกอบการใกล้เคียงกัน

ตาราง 16 ผลการเปรียบเทียบปัญหาการฝึกอาชีพในสถานประกอบการของนักศึกษาระบบ
ทวิภาคี สถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร ๑ โดยรวมและรายด้านจำแนกตาม
ประเภทวิชา

ปัญหาการฝึกอาชีพ	การจัดการธุรกิจค้าปลีก			อุตสาหกรรม การท่องเที่ยว			t	P
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ		
1. ด้านคุณภาพะของ นักศึกษา	3.33	0.59	ปานกลาง	3.53	0.53	มาก	-3.03 **	0.00
2. ด้านการแบ่งสรรงาน ในสถานประกอบการ	3.44	0.52	ปานกลาง	3.59	0.52	มาก	-2.51 **	.01
3. ด้านการนิเทศก์การ ฝึกอาชีพ	3.37	0.50	ปานกลาง	3.56	0.51	มาก	-3.27 **	0.00
รวม	3.38	0.44	ปานกลาง	3.56	0.42	มาก	-3.65 **	0.00

** หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 16 แสดงว่า นักศึกษาวิชาเอกการจัดการธุรกิจค้าปลีกและนักศึกษา
วิชาเอกอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว มีปัญหาการฝึกอาชีพในสถานประกอบการ ด้านคุณภาพะของ
นักศึกษาด้านการแบ่งสรรงานในสถานประกอบการ และด้านการนิเทศก์การฝึกอาชีพโดยรวม
และรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นั่นคือ นักศึกษาวิชาเอกการจัด
การธุรกิจค้าปลีก และนักศึกษาวิชาเอกอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมีปัญหาการฝึกอาชีพแตกต่าง
กันในทุกด้าน

ตาราง 17 ผลการเปรียบเทียบปัญหาการฝึกอาชีพในสถานประกอบการของนักศึกษาระบบ
ทวิภาคี สถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร ๑ โดยรวมและรายด้านจำแนกตาม
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ปัญหาการฝึกอาชีพ	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	P
1. ด้านคุณภาพของ นักศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	2	0.02	.01	0.04	0.96
	ภายในกลุ่ม	288	94.23	0.33		
	รวม	290	94.26			
2. ด้านการแบ่งสรรงาน ในสถานประกอบการ	ระหว่างกลุ่ม	2	0.08	0.04	0.15	0.86
	ภายในกลุ่ม	288	80.82	0.28		
	รวม	290	80.91			
3. ด้านการนิเทศก์การฝึก อาชีพ	ระหว่างกลุ่ม	2	0.24	0.12	0.45	0.64
	ภายในกลุ่ม	288	76.91	0.27		
	รวม	290	77.15			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	2	0.02	0.07	0.00	0.99
	ภายในกลุ่ม	288	55.19	0.19		
	รวม	290	55.19			

จากตาราง 17 แสดงว่า นักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน มีปัญหา
การฝึกอาชีพในสถานประกอบการโดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ
ทั้งในด้านคุณภาพของนักศึกษา ด้านการแบ่งสรรงานในสถานประกอบการ และด้านการนิเทศก์
การฝึกอาชีพ กล่าวคือ นักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน มีปัญหาการฝึกอาชีพใกล้
เคียงกัน

ตาราง 18 ผลการเปรียบเทียบปัญหาการฝึกอาชีพในสถานประกอบการของนักศึกษาระบบ
ทวิภาคี สถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร ๑ โดยรวมและรายด้านจำแนกตาม
ประเภทของสถานประกอบการที่นักศึกษาเข้าฝึกอาชีพ

ปัญหาการฝึกอาชีพ	กลุ่มธุรกิจค้าปลีก			กลุ่มอุตสาหกรรม การท่องเที่ยว			T	P
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ		
1. ด้านคุณภาพของ นักศึกษา	3.32	0.59	ปานกลาง	3.52	0.53	มาก	-3.03 **	0.00
2. ด้านการแบ่งสรรงาน ในสถานประกอบการ	3.44	0.52	ปานกลาง	3.59	0.52	มาก	-2.51 **	.01
3. ด้านการนิเทศก์การ ฝึกอาชีพ	3.37	0.50	ปานกลาง	3.56	0.51	มาก	-3.27 **	0.00
รวม	3.38	0.44	ปานกลาง	3.56	0.42	มาก	-3.65 **	0.00

** หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 18 แสดงว่า นักศึกษาที่ฝึกอาชีพกับสถานประกอบการกลุ่มธุรกิจค้าปลีกและนักศึกษาที่ฝึกอาชีพกับสถานประกอบการกลุ่มอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมีปัญหาการฝึกอาชีพในสถานประกอบการ ด้านคุณภาพของนักศึกษา ด้านการแบ่งสรรงานในสถานประกอบการ และด้านการนิเทศก์การฝึกอาชีพโดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตาราง 19 แสดงข้อคิดเห็นเพิ่มเติมของนักศึกษาระบบทวิภาคี สถาบันการอาชีวศึกษา

กรุงเทพมหานคร ๑ วิทยาเขตคลองสามวา ใน 3 ด้าน คือด้านวุฒิภาวะของนักศึกษา ด้าน
การแบ่งสรรงานในสถานประกอบการ และด้านการนิเทศก์การฝึกอาชีพ

3. ปัญหาและอุปสรรคด้านการนิเทศก์การฝึกอาชีพ	
3.1 อาจารย์มานิเทศก์แต่ละครั้งใช้เวลาน้อยเกินไป บางครั้งมาในขณะที่งานกำลังยุ่ง จึงไม่มีเวลารับคำปรึกษาจากอาจารย์ได้	16
3.2 การนิเทศน์แต่ละครั้งอาจารย์จะไปติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของสถานประกอบการเป็น ส่วนใหญ่ ส่วนนักศึกษาจะได้พูดคุยกับอาจารย์ภายหลังจากนั้น ทำให้เวลาของการ ปรึกษาปัญหาต่าง ๆ น้อยลงไป	9
3.3 ไม่กล้าพูดถึงปัญหาที่แท้จริงให้อาจารย์ฟัง	6
3.4 มีการเปลี่ยนอาจารย์นิเทศก์ทำให้ไม่สามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นแบบต่อเนื่อง และ อาจารย์ที่มาใหม่ก็ไม่ทราบปัญหาเดิมของนักศึกษาด้วย	5
3.5 สถานประกอบการไม่เคยชี้แจงว่าอาจารย์มานิเทศก์เรื่องอะไรบ้าง และต้องปฏิบัติ ตัวอย่างไรหลังจากการนิเทศแต่ละครั้ง	3

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ต้องการข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการฝึกอาชีพในสถานประกอบการของนักศึกษาระบบทวิภาคี สถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร ๑ วิทยาเขตคลองสามวา ด้านวุฒิภาวะของนักศึกษา ด้านการแบ่งสรรงานในสถานประกอบการ ด้านการนิเทศก์การฝึกอาชีพ เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ประกอบการพัฒนาปรับปรุงรูปแบบและกระบวนการฝึกอาชีพของนักศึกษาให้สอดคล้องและตรงตามวัตถุประสงค์การฝึกอาชีพ และรวมถึงการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการของทั้งนักศึกษา สถาบันการศึกษาและสถานประกอบการต่อไป

จุดมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาการฝึกอาชีพในสถานประกอบการของนักศึกษาระบบทวิภาคี สถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร ๑ วิทยาเขตคลองสามวา ด้านวุฒิภาวะของนักศึกษา ด้านการนิเทศก์การฝึกอาชีพ ด้านการแบ่งสรรงานในสถานประกอบการ
2. เพื่อเปรียบเทียบปัญหาการฝึกอาชีพในสถานประกอบการ ของนักศึกษาระบบทวิภาคี สถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร ๑ วิทยาเขตคลองสามวา โดยจำแนกตาม เพศ อายุ ระดับชั้น ประเภทวิชา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และสถานประกอบการ

ความสำคัญของการวิจัย

ผลของการวิจัยในครั้งนี้จะทำให้ทราบถึงสภาพปัญหาการฝึกอาชีพในสถานประกอบการของนักศึกษาระบบทวิภาคี สถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร ๑ วิทยาเขตคลองสามวา ด้านวุฒิภาวะของนักศึกษา ด้านการแบ่งสรรงานในสถานประกอบการ ด้านการนิเทศก์การฝึกอาชีพ และสามารถนำเอาผลที่ได้นี้มาประกอบการพิจารณาการจัดการฝึกปฏิบัติงานในสถานประกอบการต่าง ๆ ตลอดจนการจัดหลักสูตร รูปแบบการเรียนการสอนให้เหมาะสมและสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของวิทยาลัยฯ และกรมอาชีวศึกษาต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาถึงปัญหาในการฝึกอาชีพในสถานประกอบการของนักศึกษาระบบทวิภาคี สถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร ๑ วิทยาเขตคลองสามวา ประจำปีการศึกษา 2545 หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพและประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง จำแนกตามรูปแบบของปัญหา 3 ด้าน คือ ปัญหาด้านวุฒิภาวะของนักศึกษา ปัญหาด้านการนิเทศก์การฝึกอาชีพ และปัญหาด้านการแบ่งสรรงานในสถานประกอบการ โดยมีขอบเขตการศึกษาดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

1. ประชากร

ประชากรของการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ระบบทวิภาคีทุกชั้นปี ของสถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร ๑ วิทยาเขตคลองสามวา จำนวน 291 คน โดยแยกเป็นดังนี้

1.1 ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) จำนวน 161 คน แบ่งตาม

2 ประเภทวิชาคือ

ประเภทวิชาธุรกิจค้าปลีก จำนวน 103 คน

ประเภทวิชาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว จำนวน 58 คน

1.2 ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) จำนวน 130 คน แบ่งตาม

2 ประเภทวิชาคือ

ประเภทวิชาการจัดการธุรกิจค้าปลีก จำนวน 74 คน

ประเภทวิชาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว จำนวน 56 คน

2. ประชากรเป้าหมาย

ประชากรเป้าหมายของการวิจัยในครั้งนี้ได้แก่ นักศึกษาระบบทวิภาคีระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ระบบทวิภาคีทุกชั้นปี ของสถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร ๑ วิทยาเขตคลองสามวา จำนวน 291 คน ซึ่งเป็นประชากรทั้งหมด

สมมติฐานของการวิจัย

1. นักศึกษาที่มีเพศต่างกันมีปัญหาในการฝึกอาชีพในสถานประกอบการโดยรวมและรายด้าน แตกต่างกัน

2. นักศึกษาที่มีอายุต่างกัน มีปัญหาในการฝึกอาชีพในสถานประกอบการโดยรวมและรายด้าน แตกต่างกัน

3. นักศึกษาที่ศึกษาอยู่ระดับชั้นต่างกันมีปัญหาในการฝึกอาชีพในสถานประกอบการโดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน

4. นักศึกษาที่ศึกษาอยู่ในประเภทวิชาต่างกัน มีปัญหาในการฝึกอาชีพในสถานประกอบการโดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน

5. นักศึกษาที่มีระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน มีปัญหาในการฝึกอาชีพในสถานประกอบการโดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ได้ทำการเก็บข้อมูลที่ต้องการจะศึกษาศึกษากับกลุ่มประชากรตัวอย่างที่เป็นนักศึกษาระบบทวิภาคี ทั้งระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) สถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร ๑ วิทยาเขตคลองสามวา โดยใช้แบบสอบถามจำนวนทั้งสิ้น 291ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 แบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมามีความสมบูรณ์ทุกฉบับ โดยผ่านการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามปัญหาในการฝึกอาชีพในสถานประกอบการแบบมาตราส่วนประเมินค่าชนิด 5 ตัวเลือก ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อศึกษาปัญหาการฝึกอาชีพในสถานประกอบการของนักศึกษาระบบทวิภาคี แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ ระดับชั้น ประเภทวิชา และประเภทของสถานประกอบการ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดจากการฝึกอาชีพในสถานประกอบการของนักศึกษาต่าง ๆ รวม 3 ด้านได้แก่ ปัญหาด้านวุฒิภาวะของนักศึกษา ปัญหาด้านการนิเทศก์การฝึกอาชีพ และปัญหาด้านการแบ่งสรรงานในสถานประกอบการ จำนวนทั้งสิ้น 34 ข้อ มีลักษณะเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยกำหนดเกณฑ์การแปลความหมายค่าระดับคะแนนจากแบบสอบถามที่ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกตอบเป็น 5 ระดับได้แก่

5 คะแนน	หมายถึง	นักศึกษามีปัญหามากที่สุด
4 คะแนน	หมายถึง	นักศึกษามีปัญหามาก
3 คะแนน	หมายถึง	นักศึกษามีปัญหาปานกลาง
2 คะแนน	หมายถึง	นักศึกษามีปัญหาน้อย
1 คะแนน	หมายถึง	นักศึกษามีปัญหาน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด เพื่อทราบปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการฝึกอาชีพในสถานประกอบการของนักศึกษา

แบบสอบถามทั้งฉบับผู้วิจัยได้นำไปทดสอบค่าความเชื่อมั่นด้วยวิธีการสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ฟิลา (α -Coeffecent) ของ Cronbach ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.98

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกระทำการประมวลข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC+ (Statistical Package for the Social Sciences for Windows/Personal Computer) โดยดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการหาค่าร้อยละ
2. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการฝึกอาชีพในสถานประกอบการของนักศึกษาระบบทวิภาคี โดยหาค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานโดยแบ่งออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 1.00 – 1.50	หมายถึง	ปัญหาน้อยที่สุด
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 1.51 – 2.50	หมายถึง	ปัญหาน้อย
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 2.51 – 3.50	หมายถึง	ปัญหাপานกลาง
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.51 – 4.50	หมายถึง	ปัญหามาก
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 4.51 – 5.00	หมายถึง	ปัญหามากที่สุด
3. เปรียบเทียบปัญหาการฝึกอาชีพในสถานประกอบการของนักศึกษาระบบทวิภาคี ระหว่าง 2 ตัวแปรโดยใช้สถิติ t-test และเปรียบเทียบปัญหาการฝึกอาชีพในสถานประกอบการระหว่างตัวแปร 2 ตัวแปรขึ้นไปโดยใช้สถิติวิเคราะห์ความแปรปรวน One-Way Analysis of Variance ในกรณีที่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะใช้การเปรียบเทียบพหุคูณ โดยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe's test)
4. สรุปปัญหาและอุปสรรคในการฝึกอาชีพในสถานประกอบการของนักศึกษาระบบทวิภาคี จากแบบสอบถามปลายเปิด วิเคราะห์ค่าในรูปความถี่

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาปัญหาการฝึกอาชีพในสถานประกอบการของนักศึกษาระบบทวิภาคี สถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร ๑ วิทยาเขตคลองสามวา ด้านวุฒิภาวะของนักศึกษา ด้านการแบ่งสรรงานในสถานประกอบการ และด้านการนิเทศก์การฝึกอาชีพ สรุปได้ดังนี้

1. นักศึกษาระบบทวิภาคี สถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร ๑ วิทยาเขตคลองสามวา มีปัญหาการฝึกอาชีพโดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับ ปานกลาง

ด้านวุฒิภาวะของนักศึกษา

นักศึกษามีปัญหาการฝึกอาชีพในสถานประกอบการด้านวุฒิภาวะโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.42$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นข้อที่ 13 ซึ่งเป็นปัญหาที่เกี่ยวกับความกระตือรือร้นต่อการปฏิบัติงานในหน้าที่และความรับผิดชอบนั้น พบว่า นักศึกษามีปัญหาอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.52$)

ด้านการแบ่งสรรงานในสถานประกอบการ

นักศึกษามีปัญหาการฝึกอาชีพในสถานประกอบการด้านการแบ่งสรรงานในสถานประกอบการโดยรวมอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 3.51$) เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยเป็นรายข้อ พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับ มาก ยกเว้นข้อที่ 14, 16, 19, 21, 27 ซึ่งเป็นปัญหาที่เกี่ยวกับการถ่ายทอดความรู้และทักษะของผู้ควบคุมงาน การมอบหมายงานให้สอดคล้องกับสาขาวิชาที่นักศึกษาเรียน การจัดแบ่งช่วงเวลาการฝึกงานในแผนกต่าง ๆ การได้รับคำปรึกษาที่เกี่ยวกับการทำงานจากผู้ควบคุมงาน และการได้รับคำชี้แจงความรับผิดชอบงานที่นักศึกษาฝึกปฏิบัติซึ่งปัญหาด้านต่าง ๆ เหล่านี้ พบว่า อยู่ในระดับ ปานกลาง

ด้านการนิเทศก์การฝึกอาชีพ

นักศึกษามีปัญหาการฝึกอาชีพในสถานประกอบการด้านการนิเทศก์การฝึกอาชีพโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.46$) เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยเป็นรายข้อ พบว่า นักศึกษามีปัญหาที่เกี่ยวกับอาจารย์นิเทศก์สามารถอธิบายถึงข้อบกพร่องและลักษณะการฝึกอาชีพของนักศึกษาได้ตรงกับสภาพความเป็นจริงอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.56$)

2. ผลการเปรียบเทียบปัญหาการฝึกอาชีพในสถานประกอบการของนักศึกษาระบบทวิภาคี สถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร ๑ วิทยาเขตคลองสามวา ด้านคุณลักษณะของนักศึกษา ด้านการแบ่งสรรงานในสถานประกอบการ และด้านการนิเทศก์การฝึกอาชีพรายด้าน และรวมทุกด้าน จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับชั้น ประเภทวิชา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และสถานประกอบการที่นักศึกษาเข้าฝึกอาชีพ ปรากฏผลดังนี้

2.1 นักศึกษาชายและนักศึกษาหญิง มีปัญหาการฝึกอาชีพในสถานประกอบการด้านคุณลักษณะของนักศึกษา ด้านการแบ่งสรรงานในสถานประกอบการ และด้านการนิเทศก์การฝึกอาชีพโดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ นั่นคือ นักศึกษาชายและนักศึกษาหญิงมีปัญหาการฝึกอาชีพในสถานประกอบการใกล้เคียงกัน

2.2 นักศึกษาที่มีอายุต่างกัน มีปัญหาการฝึกอาชีพในสถานประกอบการโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.3 นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) มีปัญหาการฝึกอาชีพในสถานประกอบการ ด้านคุณลักษณะของนักศึกษา ด้านการแบ่งสรรงานในสถานประกอบการ และด้านการนิเทศก์การฝึกอาชีพโดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ นั่นคือ นักศึกษาระดับ ปวช. และนักศึกษาระดับ ปวส. มีปัญหาการฝึกอาชีพในสถานประกอบการใกล้เคียงกัน

2.4 นักศึกษาวิชาเอกการจัดการธุรกิจค้าปลีกและนักศึกษาวิชาเอกอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมีปัญหาการฝึกอาชีพในสถานประกอบการ ด้านคุณลักษณะของนักศึกษา ด้านการแบ่งสรรงานในสถานประกอบการ และด้านการนิเทศก์การฝึกอาชีพโดยรวม และ

รายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นั่นคือ นักศึกษาวิชาเอกการจัดการธุรกิจค้าปลีก และนักศึกษาวิชาเอกอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมีปัญหาการฝึกอาชีพแตกต่างกันในทุกด้าน

2.5 นักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน มีปัญหาการฝึกอาชีพในสถานประกอบการโดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งในด้านวุฒิภาวะของนักศึกษา ด้านการแบ่งสรรงานในสถานประกอบการ และด้านการนิเทศก์การฝึกอาชีพ กล่าวคือ นักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน มีปัญหาการฝึกอาชีพใกล้เคียงกัน

นักศึกษาที่ฝึกอาชีพกับสถานประกอบการการกลุ่มธุรกิจค้าปลีกและนักศึกษาที่ฝึกอาชีพกับสถานประกอบการกลุ่มอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมีปัญหาการฝึกอาชีพในสถานประกอบการด้านวุฒิภาวะของนักศึกษา ด้านการแบ่งสรรงานในสถานประกอบการ และด้านการนิเทศก์การฝึกอาชีพโดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากคำถามปลายเปิดมีผู้เสนอปัญหาและอุปสรรคในการฝึกอาชีพของนักศึกษาระบบทวิภาคี จำนวน 57 คน คิดเป็นร้อยละ 19.59 เรียงตามลำดับความถี่ได้ดังนี้

1. ปัญหาและอุปสรรคด้านวุฒิภาวะของนักศึกษา ข้อที่พบความถี่มากที่สุดคือ การถูกมอบหมายภาระงานในปริมาณที่มากเกินไป ทำให้นักศึกษารู้สึกท้อแท้และเกิดความเครียด นอกจากนี้สถานประกอบการบางแห่งยังไม่ให้ความสำคัญกับการแสดงความคิดเห็นของนักศึกษาในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการฝึกงานในแผนกต่าง ๆ ด้วยเนื่องจากเห็นว่านักศึกษายังขาดคุณสมบัติด้านวุฒิอีกด้วย

2. ปัญหาและอุปสรรคด้านการแบ่งสรรงานในสถานประกอบการ ข้อที่พบความถี่มากที่สุดคือ ภาระงานในหน้าที่ความรับผิดชอบมีมากเกินไปโดยงานส่วนใหญ่เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับทักษะการปฏิบัติขั้นพื้นฐานและไม่สามารถนำทฤษฎีที่ศึกษาจากสถานศึกษามาประยุกต์ใช้ได้อย่างเต็มที่ นอกจากนี้แล้วสถานประกอบการบางแห่งยังไม่สามารถจัดสรรช่วงเวลาของวันปฏิบัติงานและช่วงเวลาของวันหยุดให้กับนักศึกษาได้อย่างเหมาะสม

3. ปัญหาด้านการนิเทศก์การฝึกอาชีพ ข้อที่พบความถี่มากที่สุดคือ ระยะเวลาของการนิเทศก์แต่ละครั้งมีน้อย นักศึกษาไม่สามารถขอคำปรึกษาและคำแนะนำจากอาจารย์นิเทศก์ได้เท่าที่ควร นอกจากนี้สถานประกอบการบางแห่งยังกำหนดให้ต้องมีบุคลากรของสถานประกอบการอยู่ร่วมด้วยในทุกครั้งที่มีการนิเทศก์ทำให้นักศึกษาไม่กล้าปรึกษากับอาจารย์นิเทศก์ได้ตามที่ต้องการ

การอภิปรายผล

จากการศึกษาปัญหาการฝึกอาชีพในสถานประกอบการของนักศึกษาระบบทวิภาคี สถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร ๑ วิทยาเขตคลองสามวา มีประเด็นสำคัญที่จะนำมาอภิปรายผลได้ดังต่อไปนี้

1. ผลจากการศึกษาปัญหาการฝึกอาชีพในสถานประกอบการของนักศึกษาระบบทวิภาคี สถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร ๑ วิทยาเขตคลองสามวา สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1.1 ด้านวุฒิภาวะของนักศึกษา นักศึกษามีปัญหาการฝึกอาชีพโดยรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง และพบว่า นักศึกษาประเภทวิชาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมีปัญหาต่อนักศึกษาประเภทวิชาการจัดการธุรกิจค้าปลีก ทั้งนี้เนื่องจากการขาดความกระตือรือร้นและความสนใจที่จะเรียนรู้ และเห็นว่าอาชีพที่กำลังฝึกปฏิบัติงานอยู่ไม่มีความมั่นคงเพียงพอ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นริศ ประมวลสุข (2544 : 20) ที่ศึกษาปัญหาการฝึกงานของนักเรียนหลักสูตรอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี วิทยาลัยพัฒนการชนบุรี พบว่า วุฒิภาวะของนักเรียนระบบทวิภาคีไม่พร้อมที่จะเข้าสู่การฝึกอาชีพในสถานประกอบการเนื่องจากมีอายุน้อย ขาดความรับผิดชอบ ขาดวินัยและความอดทน นอกจากนี้ยังพบว่านักศึกษามีความรู้สึกลำบากเกี่ยวกับปริมาณของงานที่ต้องปฏิบัติ เนื่องจากสถานประกอบการยังมิได้เล็งเห็นว่านักศึกษายังมีวุฒิภาวะไม่เหมาะสมกับลักษณะงานในบางประเภท จึงมอบหมายงานให้นักศึกษาปฏิบัติในปริมาณที่เกินระดับความรับผิดชอบในวัยที่นักศึกษาพึงมี ทำให้นักศึกษารู้สึกกดดันจากการที่ต้องใช้ความอดทนปฏิบัติงานดังกล่าว และส่งผลกระทบต่อคุณภาพของงานในที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สงกรานต์ โพธิ์ภิรมย์ (2545 : 63) ที่ศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการศึกษาระบบทวิภาคี แผนกวิชาช่างยนต์ วิทยาลัยเทคนิคราชบุรี พบว่า นักศึกษามีสุขภาพไม่แข็งแรง อ่อนเพลีย และเกิดความเครียดจากการรับผิดชอบภาระงานมากเกินไป นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของเสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ และคณะ (2535:78) ที่ทำการศึกษางานองค์ประกอบของวุฒิภาวะของบุคคลที่จำเป็นและส่งผลต่อความสำเร็จในการประกอบอาชีพของผู้สำเร็จการศึกษาจากระบบอาชีวศึกษา พบว่า ความอดทนของนักศึกษา เป็นคุณสมบัติหนึ่งในองค์ประกอบหลักของวุฒิภาวะที่ส่งผลต่อความสำเร็จในอาชีพ ซึ่งหากนักศึกษาไม่สามารถอดทนต่อสภาพแวดล้อมของสถานที่ฝึกงานได้ก็จะมีแนวโน้มสูงที่นักศึกษาจะไม่สำเร็จตามหลักสูตรของการศึกษา และยังสอดคล้องกับทัศนะขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ (International Labor, Organization, 1973 :136) ที่ระบุว่า ความอดทน และพยายามจากภายในเป็นองค์ประกอบหนึ่งของความสำเร็จ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับทัศนะของ เคลก และ แบร์โรว์ (1984:3) ซึ่งกล่าวว่าความมุ่งมั่นในผลลัพธ์ ความผูกพันกับงานที่ทำ และการทำงานหนัก เป็นองค์ประกอบที่จะส่งผลให้บุคคลประสบความสำเร็จ ซึ่งหากผู้ปฏิบัติงาน ไม่สามารถสร้างองค์ประกอบดังกล่าวให้เกิดขึ้นอย่างมั่นคงได้ อาจทำให้บุคคลไม่ประสบความสำเร็จได้ตามเป้าหมาย

1.2 ด้านการแบ่งสรรงานในสถานประกอบการ นักศึกษามีปัญหาการฝึกอาชีพโดยรวมอยู่ในระดับ มาก และพบว่านักศึกษาหญิง ประเภทวิชาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ทั้งระดับ ปวช. และระดับ ปวส. มีปัญหามากกว่านักศึกษาประเภทวิชาการจัดการธุรกิจค้าปลีก โดยปัญหาส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับปริมาณของงานที่นักศึกษาต้องรับผิดชอบทั้งภาระงานของตนเองและรับผิดชอบแทนพนักงานประจำของสถานประกอบการด้วยในกรณีที่พนักงานของสถานประกอบการไม่สามารถปฏิบัติงานได้ไม่ว่าในกรณีใด นอกจากนี้ลักษณะของงานบางประเภทที่สถานประกอบการแบ่งสรรให้ฝึกปฏิบัติก็ยังไม่สอดคล้องกับสาขาวิชาที่เรียน รวมทั้งนักศึกษาไม่ได้รับการชี้แจงอย่างชัดเจนจากสถานประกอบการให้ทราบล่วงหน้าเกี่ยวกับหน้าที่ความรับผิดชอบและรายละเอียดของงานที่นักศึกษาต้องฝึกปฏิบัติตั้งแต่เริ่มแรกของการเข้าฝึกอาชีพ ซึ่งสอดคล้องกับ งานวิจัยของ เสน่ห์ ศรีวิสัย (2545 : 57) ที่ศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาระบบทวิภาคีของวิทยาลัยอาชีวศึกษา จังหวัดราชบุรี พบว่า นักศึกษามีปัญหาเกี่ยวกับการกำหนดระยะเวลาการฝึกงานของสถานประกอบการ รวมไปถึงการฝึกภาคปฏิบัติไม่เป็นไปตามแผนการฝึกที่จัดทำร่วมกับวิทยาลัยอยู่ในระดับ มาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุพัฒน์ ศรีสมฤทธิ์ (2545 : 78-95) ที่ทำการศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียน และผู้สอนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพในวิทยาลัยเทคนิคสมุทรสงคราม ที่มีต่อการเรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี พบว่า นักศึกษามีความพอใจในลักษณะงานที่ฝึกในสถานประกอบการรวมทั้งผลตอบแทนที่ได้รับอยู่ในระดับ น้อย นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับการรวบรวมปัญหาของกองวิทยาลัยอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2541 : 31) ที่ได้ทำการรวบรวมปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการจัดการศึกษาระบบทวิภาคีด้านการแบ่งสรรงาน พบว่า สถานประกอบการให้นักศึกษาฝึกอาชีพในผลัดกลางคืนและบางครั้งยังต้องทำงานเกินเวลาที่กำหนด ทำให้นักศึกษาไม่สามารถแบ่งสรรเวลาได้ตามแผนการศึกษาที่สถานศึกษากำหนดไว้ล่วงหน้า และยังทำให้สถานประกอบการเป็นผู้ได้รับประโยชน์จากการฝึกอาชีพของนักศึกษาแต่เพียงฝ่ายเดียว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วรวิทย์ ศรีตระกูล (2540 : 72-78) ที่ได้ศึกษาความคิดเห็นของสถานประกอบการที่เข้าร่วมจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีภาคตะวันออกเชิงเหิน พบว่าสถานประกอบการให้ความเห็นว่าได้รับประโยชน์จากการฝึกอาชีพในระดับปฏิบัติการของนักศึกษาระบบทวิภาคีในระดับ มากที่สุด

3. ด้านการนิเทศก์การฝึกอาชีพ นักศึกษามีปัญหาการฝึกอาชีพโดยรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง เนื่องจากการนิเทศก์ของอาจารย์แต่ละครั้งทำให้นักศึกษาเกิดความสบายใจ และสามารถลดความเครียดจากการฝึกอาชีพได้ นอกจากนี้นักศึกษายังสามารถขอคำปรึกษาและแนวทางแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างการฝึกอาชีพ รวมไปถึงระดับคุณภาพของงานที่นักศึกษาปฏิบัติอยู่ จากอาจารย์นิเทศก์ได้ เนื่องจากอาจารย์นิเทศก์จะรับทราบปัญหาอุปสรรคของนักศึกษาและช่วยแก้ไขให้เหมาะสมโดยไม่ปล่อยให้ นักศึกษาติดทบทวนและหาทางออกด้วยตนเองเพียงลำพัง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กมล สุวรรณรงค์ (2530:126) ที่ศึกษาประสิทธิภาพของการจัดส่งนักศึกษาออกฝึกอาชีพในสถานประกอบการ พบว่า ด้านที่เกี่ยวข้องกับสถานประกอบการนั้น สถานประกอบการเห็นควรให้ครู-อาจารย์ ไปตรวจเยี่ยมนิเทศและติดตาม

ผลอย่างสม่ำเสมอ และควรเน้นเรื่องการให้คำปรึกษา การอบรมและควรมีการนิเทศพิเศษแก่นักศึกษาด้วย ซึ่งในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเรื่องดังกล่าว ผู้วิจัยพบว่า นักศึกษามีปัญหาในข้อที่เกี่ยวกับความไม่เหมาะสมของระยะเวลาการนิเทศแต่ละครั้ง รวมทั้งการอธิบายข้อบกพร่องของการฝึกอาชีพและคุณภาพของงานตามลักษณะของการฝึกอาชีพจริงแก่อาจารย์นิเทศ ซึ่งเป็นไปได้ว่า นักศึกษาต้องการให้อาจารย์นิเทศติดตามการฝึกอาชีพของตนเป็นระยะ ๆ อย่างสม่ำเสมอ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุวัฒน์ ศรีสัมฤทธิ์ (2545 : 89) ที่ทำการศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนและผู้สอนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ ในวิทยาลัยเทคนิคสมุทรสงคราม ที่มีต่อการเรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี พบว่า ในด้านการนิเทศการฝึกงานนั้น ผู้เรียน ต้องการให้เกิดความสม่ำเสมอในการนิเทศและการติดตามการฝึกงานจากอาจารย์นิเทศ และสถานประกอบการ ควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นและเสนอแนะการปฏิบัติงานของตนกับอาจารย์นิเทศได้อย่างเต็มที่ เนื่องจากจะทำให้อาจารย์นิเทศได้สามารถรายงานผล ตลอดจนลักษณะการฝึกอาชีพของนักศึกษาต่อสถานศึกษาได้ตรงกับสภาพความเป็นจริงในทุกขณะ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุชาติา ดิษบรรจง (2540 : 94-98) ที่ศึกษาสภาพการฝึกงานของนักศึกษาประเภทวิชาบริหารธุรกิจ วิทยาลัยอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า การนิเทศแก่นักศึกษาของผู้บังคับบัญชาและผู้เกี่ยวข้องอย่างสม่ำเสมอจะสามารถทำให้การรวบรวมข้อมูลและการรายงานผลการฝึกงานของนักศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและตรงกับสภาพความเป็นจริง นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิมพร ฉายอรุณ (2544: 82) ที่ศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารสถานประกอบการที่มีต่อการรับนักศึกษาฝึกงานระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ชั้นปีที่ 3 แผนกวิชาพณิชยการ วิทยาลัยอาชีวศึกษาเพชรบุรี พบว่า ผู้บริหารสถานประกอบการมีความเห็นว่าสถานศึกษาควรมีการประสานงานกับสถานประกอบการล่วงหน้าทุกครั้งก่อนการตรวจเยี่ยม นักศึกษาฝึกงาน ในระดับเหมาะสมที่สุด

2. ผลการเปรียบเทียบปัญหาการฝึกอาชีพในสถานประกอบการของนักศึกษาระบบทวิภาคี สถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร ๑ วิทยาเขตคลองสามวา ด้านวุฒิภาวะของนักศึกษา ด้านการแบ่งสรรงานในสถานประกอบการ และด้านการนิเทศการฝึกอาชีพโดยรวมและรายด้าน ปรากฏผลดังนี้

2.1 นักศึกษาชายและนักศึกษาหญิง มีปัญหาการฝึกอาชีพในสถานประกอบการ ด้านวุฒิภาวะของนักศึกษา ด้านการแบ่งสรรงานในสถานประกอบการ และด้านการนิเทศการฝึกอาชีพโดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ นั่นคือ นักศึกษาชายและนักศึกษาหญิงมีปัญหาการฝึกอาชีพในสถานประกอบการใกล้เคียงกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานของการวิจัย ทั้งนี้เพราะลักษณะงานที่นักศึกษาชายและนักศึกษาหญิงฝึกปฏิบัติมีลักษณะเดียวกัน กล่าวคือ สถานประกอบการมิได้จัดสรรงานโดยใช้เกณฑ์ทางเพศเป็นตัวกำหนด ลักษณะของงานที่นักศึกษาต้องฝึกปฏิบัติ อีกทั้งรูปแบบของการฝึกอาชีพยังมีการผลัดเปลี่ยนการฝึกอาชีพไปยังแผนกต่าง ๆ ทำให้สภาพแวดล้อมที่นักศึกษาพบคล้ายคลึงกันทั้งนักศึกษา

ชายและนักศึกษาหญิง นอกจากนี้แล้วนักศึกษายังต้องปรับพฤติกรรมและบุคลิกภาพที่เกี่ยวกับการฝึกอาชีพในสถานประกอบการภายใต้สภาวะแวดล้อมเดียวกันให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ทั้งนักศึกษาชายและนักศึกษาหญิง ซึ่งสอดคล้องกับทัศนะของ บัลทัส (Rita K. Baltus. Footnot 14, 162-268) ที่กล่าวว่าความรับผิดชอบต่อนหน้าที่การงาน ความอดทน อดกลั้น และความสามารถในการปรับและพัฒนาบุคลิกภาพของบุคคล จะทำให้บุคคลสามารถมีความสัมพันธ์กันได้อย่างดีถึงแม้ว่าบุคคลเหล่านั้นจะมีความแตกต่างกันทางด้าน เพศ วัย ภูมิหลัง ศาสนา อาชีพ และอื่น ๆ อีกก็ตาม

2.2 นักศึกษาที่มีอายุต่างกัน มีปัญหาการฝึกอาชีพในสถานประกอบการ ด้านบุคลิกภาพของนักศึกษา ด้านการแบ่งสรรงานในสถานประกอบการ และด้านการนิเทศก์การฝึกอาชีพ โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เป็นเพราะว่าตามสภาพของการฝึกอาชีพแล้วนักศึกษาดำเนินปฏิบัติงานที่คล้ายคลึงกันถึงแม้ว่าจะมีความแตกต่างกันทางด้านอายุก็ตาม ซึ่งความแตกต่างทางด้านอายุนี้ส่งผลโดยตรงต่อประสบการณ์ ความคิด พฤติกรรม ค่านิยม ความรอบคอบในการปฏิบัติงาน และบุคลิกภาพทางอาชีพแตกต่างกันไปด้วย ทำให้นักศึกษาที่มีอายุแตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ ภายใต้สถานการณ์เดียวกันแตกต่างกันดังกล่าว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วีระยา สุทธยาคม (2541: 81) ที่วิจัยความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับบุคลิกภาพทางอาชีพของนักเรียนระดับ ประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาเขตพณิชยการพระนคร สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล พบว่า ค่านิยมในการทำงาน ความคิด พฤติกรรม มีน้ำหนักความสำคัญที่ส่งผลต่อบุคลิกภาพทางอาชีพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.3 นักศึกษาที่อยู่ในระดับชั้นต่างกัน มีปัญหาการฝึกอาชีพในสถานประกอบการ ด้านบุคลิกภาพของนักศึกษา ด้านการแบ่งสรรงานในสถานประกอบการ และด้านการนิเทศก์การฝึกอาชีพ โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ นั่นคือ นักศึกษาระดับ ปวช. และนักศึกษาระดับ ปวส. มีปัญหาการฝึกอาชีพในสถานประกอบการใกล้เคียงกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ เป็นเพราะว่าความรับผิดชอบที่นักศึกษาต้องมีการฝึกอาชีพในสถานประกอบการนั้น มีเท่าเทียมกันไม่ว่าจะเป็นนักศึกษาในระดับชั้นใดก็ตาม และสถานประกอบการได้มีการจัดแบ่งการฝึกอาชีพโดยใช้เกณฑ์ระดับชั้นอย่างชัดเจน ในบางแผนกจึงมีทั้งนักศึกษาระดับ ปวช. และนักศึกษาระดับ ปวส. ปฏิบัติงานในหน้าที่เดียวกันทำให้สภาพของปัญหาที่นักศึกษาพบเป็นไปในทิศทางและสภาพแวดล้อมเดียวกันตามไปด้วย ซึ่งหากปัญหาที่เกิดขึ้นกับนักศึกษาไม่ได้รับการแก้ไขอย่างถูกต้องและเหมาะสมก็จะเป็นผลเสียต่อระบบการจัดส่งนักศึกษาเข้าฝึกอาชีพในระยะยาว

2.4 นักศึกษาที่ศึกษาอยู่ในประเภทวิชาต่างกัน มีปัญหาการฝึกอาชีพในสถานประกอบการด้านบุคลิกภาพของนักศึกษา ด้านการแบ่งสรรงานในสถานประกอบการ และด้านการนิเทศก์การฝึกอาชีพ โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นั่นคือ นักศึกษาวิชาเอกการจัดการธุรกิจค้าปลีก และนักศึกษาวิชาเอกอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว

เที่ยวมีปัญหาการฝึกอาชีพแตกต่างกันในทุกด้าน ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ เป็นเพราะว่านักศึกษาเข้าฝึกอาชีพในสถานประกอบการที่แตกต่างกันไปตามลักษณะของการดำเนินงาน ทำให้สภาพแวดล้อมในสถานประกอบการแตกต่างกันไปด้วย และส่งผลให้นักศึกษาพบกับปัญหาในการฝึกอาชีพแตกต่างกันออกไปตามลักษณะเฉพาะของสถานประกอบการทั้ง 2 กลุ่ม

2.5 นักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน มีปัญหาการฝึกอาชีพในสถานประกอบการโดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งในด้านภาวะของนักศึกษา ด้านการแบ่งสรรงานในสถานประกอบการ และด้านการนิเทศก์การฝึกอาชีพซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ กล่าวคือ นักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน มีปัญหาการฝึกอาชีพใกล้เคียงกันทั้งนี้เพราะว่าการฝึกอาชีพในสถานประกอบการของนักศึกษานั้นเป็นไปในลักษณะเดียวกันไม่ว่านักศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระดับใดก็ตาม อีกทั้งสถานประกอบการมิได้มีการกำหนดเกณฑ์การมอบหมายและแบ่งสรรงานโดยใช้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นตัวกำหนดอย่างเป็นแบบแผน เพียงแต่ให้ความสำคัญในระดับทักษะปฏิบัติการว่านักศึกษาสามารถปฏิบัติหน้าที่ที่ตนมอบหมายได้หรือไม่เท่านั้น ทำให้นักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ปานกลาง และต่ำ พบกับสภาพปัญหาเหมือน ๆ กัน

2.6 นักศึกษาที่ฝึกอาชีพกับสถานประกอบการการกลุ่มธุรกิจค้าปลีกและนักศึกษาที่ฝึกอาชีพกับสถานประกอบการกลุ่มอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมีปัญหาการฝึกอาชีพในสถานประกอบการ ด้านภาวะของนักศึกษา ด้านการแบ่งสรรงานในสถานประกอบการ และด้านการนิเทศก์การฝึกอาชีพโดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ เป็นเพราะว่าสถานประกอบการทั้ง 2 กลุ่ม กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ และมาตรฐานการประเมินผลการฝึกอาชีพแตกต่างกันไปตามลักษณะของสถานประกอบการเอง อีกผู้ควบคุมการฝึกงานในสถานประกอบการทั้ง 2 กลุ่มก็มีลักษณะเฉพาะที่แตกต่างกันด้วย โดยสถานประกอบการกลุ่มธุรกิจค้าปลีกจะมีผู้ควบคุมการฝึกอาชีพที่อยู่ในสายงานธุรกิจการค้า ส่วนสถานประกอบการกลุ่มอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจะมีผู้ควบคุมการฝึกอาชีพที่อยู่ในสายงานธุรกิจการให้บริการ โรงแรม และมัคคุเทศน์เป็นส่วนใหญ่ ทำให้นักศึกษาพบปัญหาในการฝึกอาชีพที่แตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ด้านการแบ่งสรรงานในสถานประกอบการ เป็นปัญหาการฝึกอาชีพที่พบว่าอยู่ในระดับ มาก ของการวิจัยในครั้งนี้ สถานศึกษาควรมีการแจ้งข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการเรียนและการฝึกอาชีพทั้งหมดให้ผู้ที่จะสมัครเข้าเรียนระบบทวิภาคีทราบ และควรให้นักศึกษาทราบถึงหน้าที่ความรับผิดชอบที่นักศึกษาพึงมีในการเข้ารับการฝึกอาชีพเพื่อให้นักศึกษาได้ตัดสินใจสมัครเข้าเรียนด้วยข้อมูลที่ถูกต้อง สถานศึกษาและสถานประกอบการควรมีการทบทวนถึงสภาพ

ของปัญหาที่เกิดขึ้นและแก้ไขตามสภาพความเป็นจริง การแบ่งสรรงานให้แก่ศึกษานั้นสถานประกอบการควรคำนึงถึงความเหมาะสมระหว่างความรับผิดชอบที่นักศึกษาพึงมีกับปริมาณและภาระของงานที่สถานประกอบการจัดสรรให้นักศึกษาปฏิบัติ นอกจากนี้ยังควรให้ความสำคัญกับความสอดคล้องระหว่างงานที่มอบหมายกับสาขาวิชาที่นักศึกษาเรียนและควรมีความชัดเจนเกี่ยวกับเงื่อนไขด้านเวลาของการปฏิบัติงานของนักศึกษาอย่างเหมาะสมและยุติธรรม การมอบหมายงานควรกระทำโดยผู้ที่สถานประกอบการแต่งตั้งและแจ้งแก่นักศึกษาแล้วเท่านั้น ทั้งนี้เพื่อป้องกันการเอารัดเอาเปรียบ การให้ปฏิบัติงานนอกเหนือจากหน้าที่ความรับผิดชอบโดยที่สถานประกอบการและตัวนักศึกษาเองไม่ทราบ ประการสุดท้ายสถานประกอบการควรจัดสวัสดิการและผลตอบแทนจากการทำงานที่เหมาะสมและยุติธรรมกับทั้งสองฝ่าย ให้นักศึกษาด้วย

2. ด้านวุฒิภาวะของนักศึกษา สถานศึกษาและสถานประกอบการควรให้ความสำคัญกับระดับขั้นทางวุฒิภาวะของนักศึกษา เนื่องจากมีความสอดคล้องและส่งผลต่อพฤติกรรมทางความคิด การกระทำ ความรับผิดชอบ และคุณภาพการปฏิบัติงานของนักศึกษาโดยตรง สถานศึกษาควรมีบทบาทในการทำความเข้าใจกับสถานประกอบการเพื่อให้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับภาวะทางอารมณ์และระดับขั้นวุฒิภาวะในวัยของนักศึกษา นอกจากนี้หากนักศึกษาประสบปัญหาในระหว่างการฝึกอาชีพก็ควรเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้แสดงความคิดเห็นได้อย่างยุติธรรมด้วย

ในด้านของศึกษานั้น ควรมีการเตรียมความพร้อมและทำความเข้าใจเกี่ยวกับการเรียนระบบทวิภาคีนับตั้งแต่ก่อนการสมัครเข้าเรียน และก่อนการเข้ารับการฝึกอาชีพในสถานประกอบการ นักศึกษาควรมีการปรับพฤติกรรมบางอย่างและฝึกตนให้เหมาะสมกับสังคมของการทำงานในระหว่างเข้ารับการฝึกอาชีพ โดยเฉพาะพฤติกรรมบางประเภทที่จะก่อให้เกิดปัญหากับตัวนักศึกษาในระหว่างการฝึกอาชีพได้ เช่น การตรงต่อเวลา การทำความเข้าใจเกี่ยวกับธรรมชาติของปัญหาที่จะต้องพบในสถานประกอบการอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เพื่อปรับตัวและเตรียมความพร้อมให้กับตนเอง

3. ด้านการนิเทศการฝึกอาชีพ สถานศึกษาควรมีแนวทางและวิธีการตลอดจนกระบวนการนิเทศที่ชัดเจนและควรแจ้งให้สถานประกอบการรับทราบ ถึงวิธีการและกระบวนการนิเทศที่ยึดผลประโยชน์ของนักศึกษาเป็นหลัก นอกจากนี้สถานศึกษายังควรให้ความสำคัญกับการทำความเข้าใจกับอาจารย์นิเทศก่อนการนิเทศในทุกภาคเรียนในเรื่องที่เกี่ยวกับ ลักษณะเฉพาะของสถานประกอบการต่าง ๆ กระบวนการ แบบแผน และความสำคัญของการนิเทศที่ต้องปฏิบัติเพื่อให้การนิเทศแต่ละครั้งเป็นมาตรฐานเดียวกัน และสามารถประเมินผลเชิงคุณภาพได้อย่างถูกต้องแม่นยำ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษาระบบทวิภาคีในทัศนะของสถานประกอบการ สถานศึกษา และผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรระบบทวิภาคี
2. ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการเรียนการสอนและการฝึกอาชีพที่พึงประสงค์ของสถานประกอบการที่ร่วมจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี
3. ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความคาดหวังของผู้สมัครเข้าเรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงานโครงการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี กรมอาชีวศึกษา. (2538). *สรุปผลการจัดการ เรียนการสอนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี*. กรุงเทพมหานคร. กมล สุวรรณณรงค์. (2530). *ประสิทธิภาพของการจัดส่งนักศึกษาออกไปฝึกงานในสถานประกอบการ*. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- กฤตินี มณีสวรรณ. (2531). *วุฒิภาวะและความพึงพอใจในงานกับผลผลิตภาพ : ศึกษาเฉพาะกรณีพนักงานรายวัน บริษัท เนชั่นแนล เซมิคอนดักเตอร์ (กรุงเทพ) จำกัด*. วิทยานิพนธ์ สด. บ. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ชูศรี วงศ์รัตน์. (2541). *เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย*. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : เทพเนรมิตการพิมพ์.
- บริหารธุรกิจและการท่องเที่ยวกรุงเทพ, วิทยาลัย. (2543). *คู่มือนักศึกษา*. กรุงเทพฯ : แผนกวิชาการพิมพ์ วิทยาลัยเทคนิคมีนบุรี.
- นิลวรรณ อมรปิยะพงศ์. (2544). *ปัญหาการเรียนของนักเรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี สาขาธุรกิจค้าปลีกวิทยาลัยอาชีวศึกษานครปฐม*. สารนิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- นวลละอ อทองกระจ่าง. (2544). *การพัฒนาคู่มือนิเทศก์การฝึกอาชีพ นักเรียน นักศึกษา คณะบริหารธุรกิจ สำหรับสถานประกอบการ*. วิทยานิพนธ์ ศษ. ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2535). *การวิจัยเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- พิตร ทองชั้น. (2525). *วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์*. กรุงเทพฯ : สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พิมพ์ร ญาอรุณ (2544). *ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานประกอบการที่มีต่อการรับนักศึกษาฝึกงานระบบ ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ชั้นปีที่ 3 แผนกวิชาพาณิชยการ วิทยาลัยอาชีวศึกษาเพชรบุรี*. สารนิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2530). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ. ศ. 2525*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2538). *เทคนิควิจัยทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- วิฑูรย์ สิมะโชติ. (2538). *ทฤษฎีและเทคนิคปฏิบัติสำหรับหัวหน้างาน*. กรุงเทพฯ : ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- วินัย ศรีธรรมยศ. (2539). *จิตวิทยาทั่วไป*. กรุงเทพฯ : ศูนย์รวมหนังสือกรุงเทพ.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. (2539). *องค์การและการจัดการ*. กรุงเทพฯ : พัฒนาการศึกษา.

- สงกรานต์ โพธิ์ภิรมย์. (2545). *การศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการศึกษาระบบทวิภาคี แผนกวิชาช่างยนต์ วิทยาลัยเทคนิคราชบุรี*. สารนิพนธ์ กศ.ม. . กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สิริกาญจน์ ปรีชาหาญ. (2546). *ศึกษาความร่วมมือของสถานศึกษากับสถานประกอบการในการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม วิทยาลัยเทคนิคในสถาบันการอาชีวศึกษา ภาคกลาง 1*. สารนิพนธ์ กศ.ม. . กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุโข มีอินทร์เกิด. (2530). *แนวทางปฏิบัติงานและแนวอาชีพการจัดหา*. กรุงเทพฯ : หน่วยศึกษานิเทศก์. กรมอาชีวศึกษา.
- สุพัฒน์ ศรีสัมฤทธิ์. (2545). *ความพึงพอใจของผู้เรียน และ ผู้สอนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพในวิทยาลัยเทคนิคสมุทรสงครามที่มีต่อการเรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี*. สารนิพนธ์ กศ.ม. . กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุภาพ วาดเขียน. (2525). *เครื่องมือวิจัยทางสังคมศาสตร์ ลักษณะที่ดี ชนิด และวิธีหาคุณภาพ*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- เสนห์ ศรีวิสัย. (2545). *ความคิดเห็นของนักศึกษาช่างอุตสาหกรรมที่มีผลต่อการศึกษาระบบทวิภาคี หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ ในวิทยาลัยอาชีวศึกษา จังหวัดราชบุรี*. สารนิพนธ์ กศ.ม. . กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สงัด อุทรานนท์. (2529). *การนิเทศก์การศึกษา : หลักการทฤษฎีและปฏิบัติ*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มิตรสยาม.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2535). *ประสิทธิภาพของการอาชีวศึกษา : การจัดฝึกภาคปฏิบัติให้นักศึกษามีความสามารถในการทำงานสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน*. กรุงเทพฯ : สำนักนายกรัฐมนตรี.
- _____. (2537). *อาชีวศึกษาทวิภาคีของประเทศสหพันธ์รัฐเยอรมัน*. กรุงเทพฯ : สำนักนายกรัฐมนตรี.
- _____. (2542). *แนวทางการจัดการเรียนการสอนตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ. ศ. 2542*. กรุงเทพฯ : สำนักนายกรัฐมนตรี.
- _____. (2545). *แบบสำรวจผลการดำเนินการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี*. ถ่ายเอกสาร.
- สุชา จันท์เอม. (มปป.). *จิตวิทยาทั่วไป*. พิมพ์ครั้งที่ 4 . กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- สำอองค์ งามวิชา. (2541). *การวิจัยธุรกิจศึกษา*. กรุงเทพฯ : ภาควิชาบริหารธุรกิจ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ และคณะ. (2538). *การศึกษากับงานอาชีพ : ผลกระทบจากการจัดการศึกษาด้านอาชีพ*. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- สุวัฒน์ วัฒนวงศ์. (2542). *การวิจัยและประเมินผลการศึกษาผู้ใหญ่*. กรุงเทพฯ : โอเดียน
- สโตร์. เสนาะ ดิเยาว์. (2539). *การบริหารงานบุคคล*. พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สมบูรณ์ ชิดพงษ์. (มปป.). *การวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์*. มศว : อัดสำเนา.
 อุทัย หิรัญโต. (2515). *ศาสตร์และศิลป์ในการบริหารงาน*. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
 อาชีวศึกษา, กรม. (2541). *คู่มือการฝึกอาชีพ*. กรุงเทพฯ : กรมอาชีวศึกษา.
 อรรถนวิวัฒน์ สุนทรพงศ์และคณะ. (2516). *แนวทางการนิเทศก์การศึกษา*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อักษรบริการ.

Arnold Gesell. (1966). *An Introduction to Psychology*. Now York : Harcourt Brace
 Javanorich,

Cronbach, Lee J. (1976). *Course Improvement though Evaluation in Education*
Evaluation : Theory and Prattice. J.R. Ohio : 44 Worther, B.R. and Sanders.

_____. (1970). *Essential of Psychological Testing*. New York : Harper and Row.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถาม

เรื่อง ปัญหาการฝึกอาชีพในสถานประกอบการของนักศึกษาระบบทวิภาคี
สถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร ๑ วิทยาเขตคลองสามวา

ตอนที่ 1 แบบสำรวจข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง แบบสอบถามในส่วนนี้ถามข้อมูลส่วนตัวของนักศึกษา เมื่อนักศึกษาอ่านข้อความแล้วให้
ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ☐ หน้าข้อความที่เป็นจริงเกี่ยวกับตัวนักศึกษา

1. เพศ

☐ ชาย

☐ หญิง

2. อายุ

☐ 15 - 18 ปี

☐ 19 - 21 ปี

☐ 22 - 24 ปี

☐ 25 ปีขึ้นไป

3. ระดับการศึกษา

☐ ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.)

☐ ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.)

4. ประเภทวิชา

☐ การจัดการธุรกิจค้าปลีก

☐ อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว

5. ระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

☐ คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.00 – 2.00

☐ คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 2.01 – 3.00

☐ คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 3.01 – 4.00

6. ประเภทของสถานประกอบการที่นักศึกษาเข้าฝึกอาชีพ

☐ กลุ่มธุรกิจค้าปลีก

☐ กลุ่มอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว

ตอนที่ 2 แบบสอบถามปัญหาการฝึกอาชีพในสถานประกอบการของนักศึกษาระบบทวิภาคี
สถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร ๑ วิทยาเขตคลองสามวา 3 ด้าน คือ ด้านวุฒิภาวะและ
การปรับตัวของนักศึกษา ด้านการนิเทศการฝึกอาชีพ และด้านการแบ่งสรรงานในสถานประกอบการ

คำชี้แจง โปรดอ่านข้อความในแบบสอบถามแต่ละด้านให้เข้าใจแล้วพิจารณาแต่ละข้อคำถามที่ทำ
ให้นักเรียนคิดว่ามี ปัญหาการฝึกอาชีพในสถานประกอบการ มากน้อยเพียงใด โดยให้ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความเป็นจริง ดังนี้

ลำดับ	ข้อความ	ระดับปัญหา				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1.	ด้านวุฒิภาวะของนักศึกษา การรับรู้ถึงความมั่นคงในอาชีพที่นักศึกษาได้ ฝึกปฏิบัติในสถานประกอบการ					
2.	การยึดถือจิตสำนึกของความซื่อสัตย์ที่ต้องมี ต่อองค์กรที่ฝึกปฏิบัติงาน					
3.	การทำงานเป็นทีมร่วมกับพนักงานคนอื่น ๆ ในสถานประกอบการ					
4.	งานที่นักศึกษาปฏิบัติในสถานประกอบการ เหมาะสมกับระดับความรู้ และความสามารถ ของนักศึกษา					
5.	การริเริ่มใช้ความคิดด้วยตนเองในการพัฒนา และปรับปรุงการปฏิบัติงานในหน้าที่ความรับผิดชอบ					
6.	การได้ปฏิบัติงานในสถานประกอบการทำให้ นักศึกษาเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง					
7.	การได้พบปะกับผู้ชำนาญการต่าง ๆ ในสถาน ประกอบการจะช่วยให้ นักศึกษามีความพร้อม ต่อการประกอบอาชีพในอนาคตมากขึ้น					
8.	การเกิดปัญหาระหว่างฝึกอาชีพทำให้นัก ศึกษาเกิดความท้อแท้ หดท้อกำลังใจ					
9.	ปริมาณงานที่มากทำให้รู้สึกกดดันสูงและรู้สึก ท้อแท้ต่อการทำงานและการเรียน					
10.	ความมั่นใจต่อคุณภาพของงานที่ต้องปฏิบัติใน ปริมาณมาก ว่างานจะมีคุณภาพเท่าเทียมกัน					

11.	หากสนใจในตัวผู้อื่นจะทำให้สัมพันธ์ภาพและบรรยากาศในการทำงานเป็นไปด้วยความราบรื่นและไม่เกิดความตึงเครียด					
12.	นักศึกษายังไม่เข้าใจในบทบาทหน้าที่และเป้าหมายของตนเองในการฝึกปฏิบัติงาน					
13.	นักศึกษามีความกระตือรือร้น ต่อการปฏิบัติงานในหน้าที่และความรับผิดชอบ					
14.	ด้านการแบ่งสรรงานในสถานประกอบการ ผู้ควบคุมงานถ่ายทอดความรู้และทักษะในงานได้ตรงกับแผนงานที่ทำ					
15.	ลักษณะของงานที่ฝึกในสถานประกอบการมีความสอดคล้องกับสาขาวิชาที่เรียน					
16.	การมอบหมายหน้าที่ให้นักศึกษาของสถานประกอบการตรงตามที่หลักสูตรกำหนด					
17.	นักศึกษาได้นำเทคนิควิธีการที่ถูกต้องมาใช้ในการฝึกอาชีพในสถานประกอบการ					
18.	นักศึกษาต้องมารับภาระงานแทนในกรณีที่พนักงานในแผนกอื่น ๆ ลาออก					
19.	สถานประกอบการจัดแบ่งการฝึกงานตามแผนกต่าง ๆ อย่างเหมาะสมเพื่อทำให้เกิดความชำนาญและประสบการณ์ในแผนกอื่น ๆ					
20.	ความรู้ความสามารถของผู้ควบคุมในแผนกที่นักศึกษาฝึกอาชีพ					
21.	เมื่อเกิดปัญหาขณะปฏิบัติงาน นักศึกษาสามารถปรึกษากับผู้ควบคุมงานได้					
22.	การยกย่อง ชมเชย ถึงผลสำเร็จของงานที่ได้ปฏิบัติร่วมกันในแผนกที่นักศึกษาฝึกอาชีพเกิดขึ้นอย่างเสมอภาคและเหมาะสม					
23.	หน้าที่การงานที่นักศึกษาฝึกอาชีพมีความสำคัญอยู่ในระดับใกล้เคียงกับหน้าที่ของพนักงานประจำในสถานประกอบการ					
24.	ปริมาณของงานในแผนกและส่วนงานที่นักศึกษาฝึกอาชีพมีเข้ามาอย่างสม่ำเสมอ					
25.	นักศึกษาได้เรียนรู้เทคนิควิธีการทำงานใหม่ ๆ อย่างต่อเนื่องและสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมในปัจจุบัน					

26.	เมื่อเกิดความผิดพลาดขึ้นในการปฏิบัติงาน นักศึกษาและพนักงานประจำขององค์กรจะได้รับผลกระทบเท่าเทียมกัน					
27.	ภาระงานที่นักศึกษาปฏิบัติอยู่ ได้มีการชี้แจง และระบุนความรับผิดชอบอย่างชัดเจนนับตั้งแต่เริ่มเข้าฝึกอาชีพในสถานประกอบการแล้ว					
28.	ลูกค้า/ผู้ให้บริการ ให้ความเชื่อถือเสมือนว่านักศึกษาเป็นพนักงานประจำขององค์กร					
29.	งานที่นักศึกษาฝึกปฏิบัติอยู่ ตรงตามเนื้อหาที่เรียนในสาขาวิชาเอกของนักศึกษา					
30.	ด้านการนิเทศการฝึกอาชีพ อาจารย์นิเทศติดตามการฝึกอาชีพของนักศึกษาที่สถานประกอบการเป็นระยะ ๆ ตามความเหมาะสม					
31.	การนิเทศจากอาจารย์ทุกครั้งมีผลต่อคุณภาพของงานที่นักศึกษาปฏิบัติอยู่					
32.	อาจารย์นิเทศรับทราบปัญหาและอุปสรรคของนักศึกษาและช่วยแก้ไขให้เหมาะสม					
33.	คำแนะนำและข้อตำหนิต่าง ๆ ของอาจารย์นิเทศส่งผลให้ประสิทธิภาพการฝึกอาชีพของนักศึกษาดีขึ้น					
34.	การประเมินผลจากการนิเทศแต่ละครั้งมีความเหมาะสมและตรงกับสภาพความเป็นจริงของการฝึกอาชีพ					
35.	ข้อชี้แนะและคำแนะนำของอาจารย์นิเทศปรับเปลี่ยนไปตามสภาพปัญหาที่นักศึกษาพบในการฝึกอาชีพ					
36.	การเยี่ยมเยียนของอาจารย์นิเทศแต่ละครั้งทำให้นักศึกษาเกิดความสบายใจและลดความเครียดจากการฝึกอาชีพได้					
37.	ผู้ที่รับทราบถึงปัญหาของการฝึกอาชีพในสถานประกอบการที่นักศึกษาเป็นคนสุดท้ายคืออาจารย์นิเทศ					
38.	ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในระหว่างที่นักศึกษาฝึกอาชีพมีมากกว่าคำแนะนำและแนวทางแก้ไขที่ได้รับจากอาจารย์นิเทศ					

39.	นักศึกษาจะนำปัญหาและอุปสรรคที่เกิดระหว่างการฝึกอาชีพมาคิดทบทวนและหาทางออกด้วยตนเองเสมอ					
40.	การปรับเปลี่ยนอาจารย์นิเทศบ้างอาจจะทำให้ปัญหาของนักศึกษาได้รับมีทางแก้ไขที่ดีขึ้นได้					
41.	นักศึกษามีความสนิทสนมกับอาจารย์นิเทศมากพอที่จะปรึกษาปัญหาทุก ๆ เรื่องได้					
42.	อาจารย์นิเทศสามารถอธิบายถึงข้อบกพร่องและลักษณะการฝึกอาชีพของนักศึกษาได้ตรงกับสภาพความเป็นจริง					
43.	การได้รับการนิเทศจากอาจารย์ มีความสำคัญและจำเป็นต่อการฝึกอาชีพของนักศึกษา					
44.	มีการแจ้งถึงข่าวสาร และรายละเอียดต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนของนักศึกษาอยู่เสมอในการนิเทศแต่ละครั้ง					

ตอนที่ 3 ปัญหาทั่วไป

คำชี้แจง ในกรณีที่นักศึกษาเห็นว่าปัญหาที่เสนอในแบบสอบถามไม่ตรงกับความเห็นของนักศึกษา ขอให้นักศึกษาแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการฝึกอาชีพในสถานประกอบการอื่น ๆ ในแบบสอบถามต่อไปนี้

ก. ปัญหาและอุปสรรคด้านวุฒิภาวะ

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.

ข. ปัญหาและอุปสรรคด้านการแบ่งสรรงานในสถานประกอบการ

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.

ค. ปัญหาและอุปสรรคด้านการนิเทศการฝึกอาชีพ

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.

ภาคผนวก ข

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้การวิจัย

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

รองศาสตราจารย์สุภาพพรรณ ศิริแพทย์พิสุทธิ

อาจารย์ประจำภาควิชาบริหารธุรกิจ
คณะสังคมศาสตร์

อาจารย์สิฏฐากร ชูทรัพย์

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
อาจารย์ประจำภาควิชาบริหารธุรกิจ
คณะสังคมศาสตร์

อาจารย์นวลพิศ ลั่นกนกรัตน์

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
หัวหน้างานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี
อาจารย์ประจำคณะกรรมการตลาด
สถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร ๑
วิทยาเขตคลองสามวา

ภาคผนวก ค
หนังสือเชิญผู้เชี่ยวชาญ

ที่ ศธ 0519.12/๒๕๔1 .

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

4 มีนาคม 2547

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน ผู้อำนวยการวิทยาเขตคลองสามวา สถาบันการอาชีวศึกษา

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

เนื่องด้วย นายดำรง สีลา นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาธุรกิจศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำสารนิพนธ์ เรื่อง “ปัญหาการฝึกอาชีพในสถานประกอบการของนัศึกษาระบบทวิภาคี สถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร 1 วิทยาเขตคลองสามวา” โดยมี รองศาสตราจารย์ธำรงค์ อุดมไพจิตรกุล เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ อาจารย์นวลพิศ ลั่นกนกรัตน์ หัวหน้างานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบปัญหาการฝึกอาชีพในสถานประกอบการของนัศึกษาระบบทวิภาคี สถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร 1 วิทยาเขตคลองสามวา

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ข้าราชการในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสอบถามให้ นายดำรง สีลา และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์นภภรณ์ หะวานนท์)

รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ

รักษาราชการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-664-1000 ต่อ 5618, 5731

หมายเหตุ : ต้องการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ มือถือ 09-7985850

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ บัณฑิตวิทยาลัย มศว โทร. 5731, 5618

ที่ ศธ 0519.12/๒๕๔๖

วันที่ ๔ มีนาคม 2547

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน คณบดีคณะสังคมศาสตร์

 เนื่องด้วย นายดำรง สีลา นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาธุรกิจศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำสารนิพนธ์เรื่อง “ปัญหาการฝึกอาชีพในสถานประกอบการของนักศึกษาระบบทวิภาคี สถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร I วิทยาเขตคลองสามวา” โดยมี รองศาสตราจารย์ธีรพงศ์ อุดมไพจิตรกุล เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ รองศาสตราจารย์สุภาพรธรรม สิริแพทย์พิสุทธ์ และ อาจารย์สัญญากร ชูทรัพย์ เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสอบถามปัญหาการฝึกอาชีพในสถานประกอบการของนักศึกษาระบบทวิภาคี สถาบันการอาชีวศึกษา กรุงเทพมหานคร I วิทยาเขตคลองสามวา

 จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ข้าราชการในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสอบถามให้ นายดำรง สีลา และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้ด้วย

(รองศาสตราจารย์ธีรพงศ์ อุดมไพจิตรกุล)

รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ

รักษาราชการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ภาคผนวก ง
หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

ที่ ศธ 0519.12/๙๙41 .

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

4 มีนาคม 2547

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน ผู้อำนวยการวิทยาเขตคลองสามวา สถาบันการอาชีวศึกษา

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

เนื่องด้วย นายดำรง สีลา นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาธุรกิจศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำสารนิพนธ์ เรื่อง “ปัญหาการฝึกอาชีพในสถานประกอบการของนัศึกษาระบบทวิภาคี สถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร 1 วิทยาเขตคลองสามวา” โดยมี รองศาสตราจารย์ธำรงค์ อุดมไพจิตรกุล เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ อาจารย์นวลพิศ ลั่นกนกรัตน์ หัวหน้างานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสอบถามปัญหาการฝึกอาชีพในสถานประกอบการของนัศึกษาระบบทวิภาคี สถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร 1 วิทยาเขตคลองสามวา

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ข้าราชการในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสอบถามให้ นายดำรง สีลา และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ภรณ์ หะวานนท์)

รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ

รักษาราชการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-664-1000 ต่อ 5618, 5731

หมายเหตุ : ต้องการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ มือถือ 09-7985850

ภาคผนวก จ
เอกสารประกอบการปฐมนิเทศนักศึกษา ก่อนออกฝึกอาชีพ

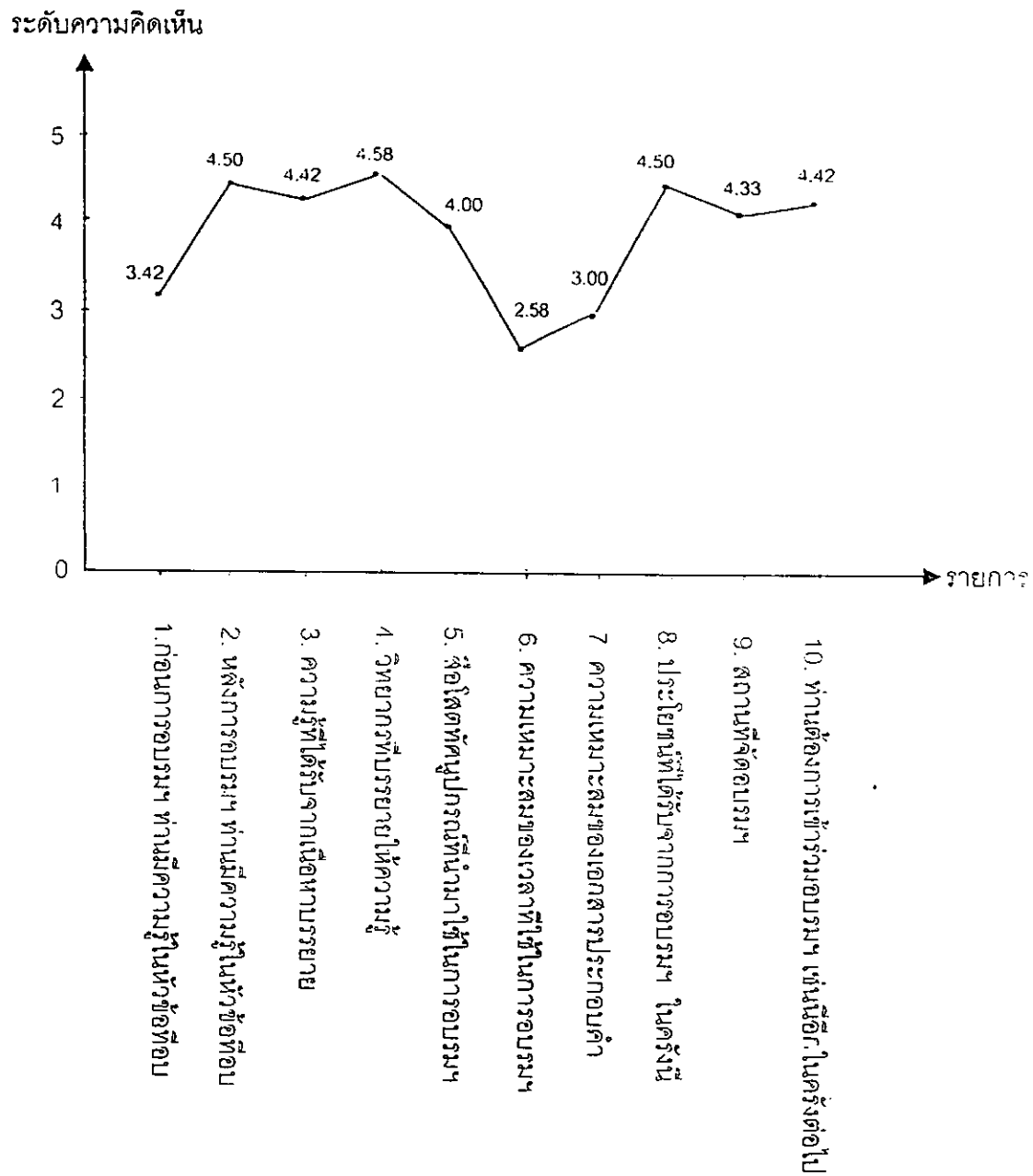
กำหนดการ การอบรมเชิงปฏิบัติการ “การพัฒนานุคลิกภาพ”
ประเภทวิชาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ระดับ ปวส. 1 (ระบบทวิภาคี)

วันอังคารที่ 19 สิงหาคม 2546

ณ ห้องประชุม AB 121 อาคารอำนวยการ วิทยาลัยบริหารธุรกิจและการท่องเที่ยวกรุงเทพ

เวลา 09.00 – 09.30 น.	ลงทะเบียนนักศึกษา ระดับ ปวส. 1 ประเภทวิชาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว สาขาวิชาธุรกิจโรงแรม และสาขาวิชาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว
เวลา 09.30 – 10.00 น.	ประธานกล่าวเปิด “การอบรมเชิงปฏิบัติการ การพัฒนานุคลิกภาพ” และบรรยายพิเศษ หัวข้อ “ทำไมต้องพัฒนานุคลิกภาพ”
เวลา 10.00 – 10.15 น.	พักรับประทานอาหารว่าง
เวลา 10.15 – 12.00 น.	สาธิตเทคนิคการแต่งหน้า โดย อาจารย์การวี หอมเทศ
เวลา 12.00 – 13.00 น.	พักรับประทานอาหารกลางวัน
เวลา 13.00 – 14.30 น.	บรรยายพิเศษ “การพัฒนานุคลิกภาพ” โดย รศ.ฉัตรวรรณ คั่นะรัตน์
เวลา 14.30 – 14.45 น.	พักรับประทานอาหารว่าง
เวลา 14.45 – 16.30 น.	Work Shop ของนักศึกษา โดย รศ.ฉัตรวรรณ คั่นะรัตน์
เวลา 16.30 น.	พิธีปิดการอบรมเชิงปฏิบัติการ “การพัฒนานุคลิกภาพ”

กราฟแสดงระดับความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมการอบรมที่มีต่อ "โครงการพัฒนาบุคลากร"
วันที่ 19 สิงหาคม 2546 ของอาจารย์ภารวี หอมเทศ (รอบเช้า)

การอบรมเชิงปฏิบัติการ "การพัฒนานุคลิกภาพ"

วันอังคารที่ 19 สิงหาคม 2546

การสาธิตเทคนิคการแต่งหน้า โดย อาจารย์ภาวิ หอมเทศ (รอบเช้า)

รายการ	$\bar{X}$
1. ก่อน การอบรมฯ ท่านมีความรู้ ในหัวข้อที่อบรมฯ	3.42
2. หลัง การอบรมฯ ท่านมีความรู้ ในหัวข้อที่อบรมฯ	4.50
3. ความรู้ที่ได้รับจากเนื้อหาบรรยาย	4.42
4. วิทยากรที่บรรยายให้ความรู้	4.58
5. สื่อโสตทัศนูปกรณ์ที่นำมาใช้ประกอบการบรรยาย	4.00
6. ความเหมาะสมของเวลาที่ใช้ในการอบรมฯ	2.58
7. ความเหมาะสมของเอกสารประกอบการบรรยาย	3.00
8. ประโยชน์ที่ได้รับจากการอบรมฯ ในครั้งนี้	4.50
9. สถานที่จัดอบรมฯ	4.33
10. ท่านต้องการเข้าร่วมอบรมฯ เช่นนี้อีกในครั้งต่อไป	4.42

จากผลการประเมินสรุปได้ว่า ก่อนการอบรมผู้เข้ารับการอบรมมีความรู้อยู่ในระดับปานกลาง (3.42) ส่วนหลังการอบรม ผู้เข้ารับการอบรมมีความรู้ในระดับมาก (4.50) มี 1 รายการที่ผลการประเมินอยู่ในระดับน้อย คือความเหมาะสมของเวลา (2.58) จำนวน 1 รายการที่ผลการประเมินอยู่ในระดับปานกลาง คือความเหมาะสมของเอกสารประกอบการบรรยาย (3.00)

มี 6 รายการอื่นที่ผลการประเมินอยู่ในระดับมากคือ

1. ความรู้ที่ได้รับจากเนื้อหาบรรยาย (4.42)
2. วิทยากรที่บรรยายให้ความรู้ (4.58)
3. สื่อโสตทัศนูปกรณ์ที่นำมาใช้ประกอบการบรรยาย (4.00)
4. ประโยชน์ที่ได้รับจากการอบรมในครั้งนี้ (4.50)
5. สถานที่จัดอบรม (4.33)
6. ความต้องการเข้าร่วมอบรมเช่นนี้อีกในครั้งต่อไป (4.42)

การอบรมเชิงปฏิบัติการ "การพัฒนานุคลิกภาพ"

วันอังคารที่ 19 สิงหาคม 2546

การบรรยายพิเศษ "การพัฒนานุคลิกภาพ" โดย รศ.ฉัตรวรรณ ตันนะรัตน์ (รอบบ่าย)

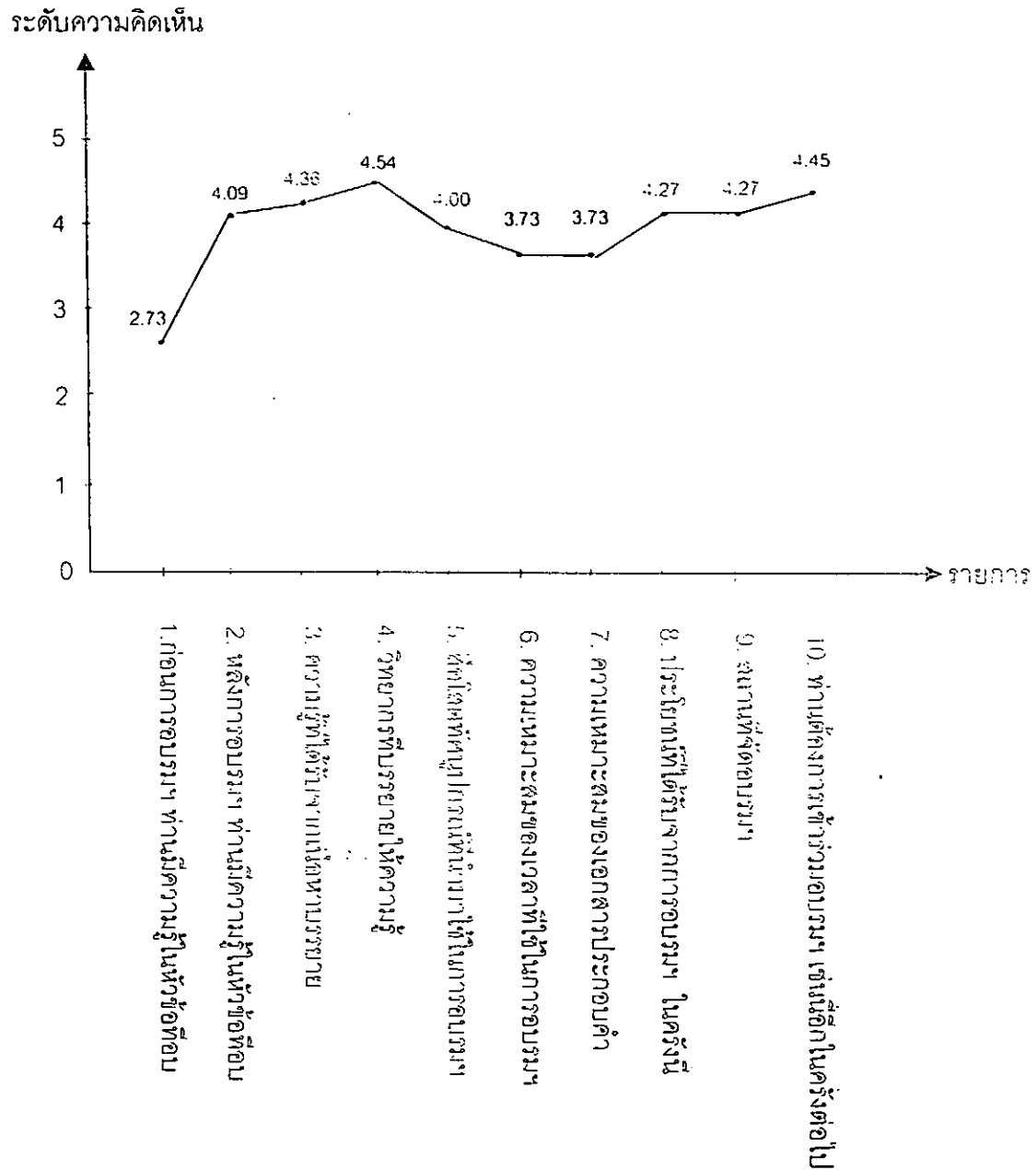
รายการ	$\bar{X}$
1. ก่อน การอบรมฯ ท่านมีความรู้ ในหัวข้อที่อบรมฯ	2.73
2. หลัง การอบรมฯ ท่านมีความรู้ ในหัวข้อที่อบรมฯ	4.09
3. ความรู้ที่ได้รับจากเนื้อหาบรรยาย	4.36
4. วิทยากรที่บรรยายให้ความรู้	4.54
5. สื่อโสตทัศนูปกรณ์ที่นำมาประกอบการบรรยาย	4.00
6. ความเหมาะสมของเวลาที่ใช้ในการอบรมฯ	3.73
7. ความเหมาะสมของเอกสารประกอบการบรรยาย	3.73
8. ประโยชน์ที่ได้รับจากการอบรมฯ ในครั้งนี้	4.27
9. สถานที่จัดอบรมฯ	4.27
10. ท่านต้องการเข้าร่วมอบรมฯ เช่นนี้อีกในครั้งต่อไป	4.45

จากผลการประเมินสรุปได้ว่า ก่อนการอบรมผู้เข้ารับการอบรมมีความรู้ในระดับ น้อย (2.73) ส่วนหลังการอบรม ผู้เข้ารับการอบรมมีความรู้ในระดับมาก (4.09) มี 2 รายการที่ผลการประเมินอยู่ในระดับปานกลางคือ (1) ความเหมาะสมของเวลาที่ใช้ในการอบรม (3.73) . (2) ความเหมาะสมของเอกสารประกอบการบรรยาย (3.73)

มี 6 รายการอื่นที่ผลการประเมินอยู่ในระดับมากคือ

1. ความรู้ที่ได้รับจากเนื้อหาบรรยาย (4.36)
2. วิทยากรที่บรรยายให้ความรู้ (4.54)
3. สื่อโสตทัศนูปกรณ์ที่นำมาประกอบการบรรยาย (4.00)
4. ประโยชน์ที่ได้รับจากการอบรมในครั้งนี้ (4.27)
5. สถานที่จัดอบรม (4.27)
6. ความต้องการเข้าร่วมอบรมเช่นนี้อีกในครั้งต่อไป (4.45)

กราฟแสดงระดับความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมการอบรมที่มีต่อ "โครงการพัฒนาบุคลากร"
วันที่ 19 สิงหาคม 2546 ของ รศ. จัตรวรุณ ตันนะรัตน์ (รอบบ่าย)

กำหนดการ การอบรมเชิงปฏิบัติการ “การพัฒนาบุคลากร”

ประเภทวิชาบริหารธุรกิจ ระดับ ปวส. 1 (ระบบทวิภาคี)

วันอังคารที่ 26 สิงหาคม 2546

ณ ห้องประชุม AB 121 อาคารอำนวยการ วิทยาลัยบริหารธุรกิจและการท่องเที่ยวกรุงเทพ

เวลา 09.00 – 09.30 น.	ลงทะเบียนนักเรียนระดับ ปวส. 1 ประเภทวิชาบริหารธุรกิจ สาขาวิชาธุรกิจค้าปลีก
เวลา 09.30 – 10.00 น.	ประธานกล่าวเปิด “การอบรมเชิงปฏิบัติการ การพัฒนาบุคลากร” และบรรยายพิเศษ หัวข้อ “ทำไมต้องพัฒนาบุคลากร”
เวลา 10.00 – 10.15 น.	พักรับประทานอาหารว่าง
เวลา 10.15 – 12.00 น.	สาธิตเทคนิคการแต่งหน้า โดย อาจารย์ภารวี หอมเทศ
เวลา 12.00 – 13.00 น.	พักรับประทานอาหารกลางวัน
เวลา 13.00 – 14.30 น.	บรรยายพิเศษ “การพัฒนาบุคลากร” โดย รศ.ถิตวรกุล ดันนะรัตน์
เวลา 14.30 – 14.45 น.	พักรับประทานอาหารว่าง
เวลา 14.45 – 16.30 น.	Work Shop ของนักศึกษา โดย รศ.ถิตวรกุล ดันนะรัตน์
เวลา 16.30 น.	พิธีปิดการอบรมเชิงปฏิบัติการ “การพัฒนาบุคลากร”

การอบรมเชิงปฏิบัติการ "การพัฒนานุคลิกภาพ"

วันอังคารที่ 26 สิงหาคม 2546

การบรรยายพิเศษ "การพัฒนานุคลิกภาพ" โดย รศ.ฉัตรวรรณ ตันนะรัตน์ (รอบเช้า)

รายการ	$\bar{X}$
1. ก่อน การอบรมฯ ท่านมีความรู้ ในหัวข้อที่อบรมฯ	3.53
2. หลัง การอบรมฯ ท่านมีความรู้ ในหัวข้อที่อบรมฯ	4.33
3. ความรู้ที่ได้รับจากเนื้อหาบรรยาย	4.40
4. วิทยากรที่บรรยายให้ความรู้	4.40
5. สื่อโสตทัศนูปกรณ์ที่นำมาใช้ประกอบการบรรยาย	3.80
6. ความเหมาะสมของเวลาที่ใช้ในการอบรมฯ	4.10
7. ความเหมาะสมของเอกสารประกอบการบรรยาย	4.17
8. ประโยชน์ที่ได้รับจากการอบรมฯ ในครั้งนี้	4.73
9. สถานที่จัดอบรมฯ	4.47
10. ท่านต้องการเข้าร่วมอบรมฯ เช่นนี้อีกในครั้งต่อไป	4.67

จากผลการประเมินสรุปได้ว่า ก่อนการอบรมผู้เข้ารับการอบรมมีความรู้อยู่ในระดับปานกลาง (3.53) ส่วนหลังการอบรม ผู้เข้ารับการอบรมมีความรู้ในระดับมาก (4.33) มี 1 รายการที่ผลการประเมินอยู่ในระดับปานกลางคือ สื่อโสตทัศนูปกรณ์ที่นำมาใช้ประกอบการบรรยาย (3.80)

มี 7 รายการอื่นที่ผลการประเมินอยู่ในระดับมากคือ

1. ความรู้ที่ได้รับจากเนื้อหาบรรยาย (4.40)
2. วิทยากรที่บรรยายให้ความรู้ (4.40)
3. ความเหมาะสมของเวลาที่ใช้ในการอบรม (4.10)
4. ความเหมาะสมของเอกสารประกอบการบรรยาย (4.17)
5. ประโยชน์ที่ได้รับจากการอบรมในครั้งนี้ (4.73)
6. สถานที่จัดอบรม (4.47)
7. ความต้องการเข้าร่วมอบรมเช่นนี้อีกในครั้งต่อไป (4.67)

การอบรมเชิงปฏิบัติการ "การพัฒนาศักยภาพ"

วันอังคารที่ 26 สิงหาคม 2546

การสาธิตเทคนิคการแต่งหน้า โดย อาจารย์ภารวี หอมเทศ (รอบบ่าย)

รายการ	$\bar{X}$
1. ก่อน การอบรมฯ ท่านมีความรู้ ในหัวข้อที่อบรมฯ	3.29
2. หลัง การอบรมฯ ท่านมีความรู้ ในหัวข้อที่อบรมฯ	4.39
3. ความรู้ที่ได้รับจากเนื้อหาบรรยาย	4.29
4. วิทยากรที่บรรยายให้ความรู้	4.43
5. สื่อโสตทัศนูปกรณ์ที่นำมาประกอบการบรรยาย	4.18
6. ความเหมาะสมของเวลาที่ใช้ในการอบรมฯ	4.36
7. ความเหมาะสมของเอกสารประกอบการบรรยาย	4.14
8. ประโยชน์ที่ได้รับจากการอบรมฯ ในครั้งนี้	4.50
9. สถานที่จัดอบรมฯ	4.64
10. ท่านต้องการเข้าร่วมอบรมฯ เช่นนี้อีกในครั้งต่อไป	4.64

จากผลการประเมินสรุปได้ว่า ก่อนการอบรมผู้เข้ารับการอบรมมีความรู้ในระดับปานกลาง (3.29) ส่วนหลังการอบรม ผู้เข้ารับการอบรมมีความรู้ในระดับมาก (4.39)

มี 8 รายการอื่นที่ผลการประเมินอยู่ในระดับมากคือ

1. ความรู้ที่ได้รับจากเนื้อหาบรรยาย (4.29)
2. วิทยากรที่บรรยายให้ความรู้ (4.43)
3. สื่อโสตทัศนูปกรณ์ที่นำมาประกอบการบรรยาย (4.18)
4. ความเหมาะสมของเวลาที่ใช้ในการอบรม (4.36)
5. ความเหมาะสมของเอกสารประกอบการบรรยาย (4.14)
6. ประโยชน์ที่ได้รับจากการอบรมในครั้งนี้ (4.50)
7. สถานที่จัดอบรม (4.64)
8. ความต้องการเข้าร่วมอบรมเช่นนี้อีกในครั้งต่อไป (4.64)

ช่วงบ่าย

สอนการพัฒนาบุคลิกภาพ โดย ร.ศ.จักรวรรณ์ ดันนะรัตน์
สิ่งที่ทำให้บุคลิกภาพดี คือ

1. ผม
 - ต้องเรียบทั้ง 2 ข้าง
 - อาจใช้โฟม เยล หรือสเปรย์ เพื่อทำให้ผมไม่ยุ่ง จัดทรง
 - ถ้าเป็นผมที่ซอยสั้นหลังจากนั้น 4 สัปดาห์ ต้องไปซอยใหม่
 - สำหรับคนคอสั้นไม่ควรไว้ผมยาวมากนักเพราะจะทำให้ดูเตี้ย
2. เสื้อผ้า
 - การใส่ชุด ควรติดกระดุมคอให้เรียบร้อย
 - ผูกเนคไทให้ติดกับคอเสื้อ
 - ไม่ควรเหน็บปากกาสีสันต่าง ๆ ไว้ที่กระเป๋าสีเสื้อ
 - กระโปรงไม่ควรสั้นมากนัก เนื้อเข้าเล็กน้อย
3. การนั่ง
 - นั่งให้สะโพกห่างจากพื้นกึ่ง พอสวมควร
 - นั่งหลังตรง หน้าเขื่อมองไปข้างหน้า
 - มือประสานกันไว้บนโต๊ะ ไม่มีการเท้าคาง
 - ให้ขาข้างใดข้างหนึ่งล้ำหน้าเล็กน้อย
4. การยืน
 - ให้เท้าซ้ายเป็นหลักเท้าขวาไขว้ไปข้างหลังเล็กน้อย
 - มือประสานกันไว้ข้างหน้า ระดับเอว
5. การไหว้
 - มือยกไว้ระดับอก นิ้วไม่กลางออก
 - ก้มหัวลงให้มุมจรดนิ้วชี้ ระหว่างไหว้ไม่ยกมือขึ้นมา
6. การเดิน
 - ก่อนเดินต้องตั้งต้นให้ดี ในจุดที่เรายืนระกะก่อน
 - หน้าตรงมองไปข้างหน้า
 - แขนทั้ง 2 ข้างแกว่งตามธรรมชาติ
 - หลังตรง ไม่งอ
 - ไม่เดินลากส้นเท้า
 - เดินด้วยความมั่นใจ
7. การยิ้ม
 - ควรยิ้มโดยใช้มุมปาก ไม่ให้เห็นฟัน
 - ไม่ควรทำหน้าบึ้ง
8. การหาา
 - ให้ก้มหน้าลง แล้วใช้มือปิดปากให้ริมฝีปากบนปิดริมฝีปากล่าง

สาระเนื้อหาเพิ่มเติม

- * ถ้อยคำทุกถ้อยคำที่ออกจากปาก อย่าทำให้คนอื่นเสียใจ เพียงเพื่อความ
สะใจของตนเอง เพราะจะทำให้เป็นนิสัย และสร้างบาปแก่ตนเอง
- คุณควรคบเพื่อนที่ดี
- คุณควรรู้จักวงจรชีวิตของตนเอง
- 1 ขวบ - 30 ปี เป็นช่วงการศึกษาค้นหาความรู้
- 30-50 ปี สร้างความมั่นคงให้แก่ชีวิต
- ให้ทุกก้าวชีวิตเดินไปอย่างภาคภูมิใจ
- เป็นลูกที่ดีของพ่อ แม่ เป็นเพื่อนที่ดีของเพื่อนๆ
- 3 คนแรกที่ต้องอดทน คือ พ่อ แม่ ครูอาจารย์เพื่อน
- สิ่งที่ไม่ควรกระทำต่อลูกค้า
 1. ไม่ควรทำ " จีบ " แบบไม่พอใจในเวลาทำงาน
 2. ไม่ควรเกาหัวแบบไม่พอใจหรือรำคาญ
 3. ไม่ควรถอนหายใจ
 4. อย่าพูดข้อนหรือพูดไม่น่าฟัง
 5. หักขี้มั่ว แฉมโศ
 6. ก่อนจะพูดอะไรให้คิดเสียก่อน และพยายามอดทน พยายามคิดว่าการ
ที่ลูกค้าหรือคนอื่นมาจุกจิกกับเรานั้น เท่ากับสอนเราให้รู้จักรอบคอบ
รู้จักอดทน
- ถ้าเราพบคนพยายามทำให้หลบหลีก ถ้าหลบหลีกไม่ได้ให้ถือว่าเราเจอคนที่
ไม่มีการศึกษา
- ถ้าพบคนที่มาว่าเราเท่ากับว่าวันนี้เขาได้มาทดสอบความอดทนกับเรา
- ถ้าเราพบคนเจ้าระเบียบ ก็จงคิดว่าเราโชคดี ทำให้เรามีวินัย
- พบคนอวดร่ำอวดรวย ก็จงคิดว่าชาติก่อนเขาทำบุญมาดี
- ถ้าเราทอดยให้มองคนที่ค้อยกว่าเรา
- พยายามทำปัจจุบันให้ดีที่สุด
- ถ้าไม่ทำตัวให้เป็นประโยชน์ ก็อย่าทำตัวให้คนอื่นเดือดร้อนและเป็น
อันตราย

- นมทำให้กระดูกใหญ่ ต้มอย่างน้อยวันละ 2 ถ้วย
- ห้ามทำวาทะเกี่ยวกับสุขภาพ
- น้องของคนไทยตรงกลางจะเร็ว
- บุคลิกภาพจะดีได้เราต้องเอาใจใส่
- ของใช้ในประเทศไทยค่อนข้างจะใช้สารเคมีมาก
- ให้ใช้ยาสระผมที่อ่อนแบบเบบี๋ เวลาสระให้ใช้น้อยๆ ห้ามเอาให้จี้
- กินน้ำเปล่าอย่างน้อยวันละ 8 แก้ว หรือกินแต่นม 6 แก้ว น้ำเปล่า 2 แก้ว
- ผู้หญิงที่อายุ 45 ปีขึ้นไปต้องกินนมมากๆ เพราะกระดูกจะบาง
- ถ้าคุณชอบโง่บ้างชีวิตจะมีความสุข

การแต่งกาย (ไม่ได้อยู่ในเครื่องแบบ)

ผู้ชาย ควรใส่เสื้อ สีเหลืองอ่อน สีอิฐ สีม่วงเข้ม เทาดำ สีแดงเลือดนก เขียวมะนาว สีน้ำ
ตาลเข้ม ฟ้ายา น้ำตาลอมม่วง

ไม่ควรใส่ สีเทา

ควรใส่กับกางเกงสีดำ

ผู้หญิง ควรใส่เสื้อ สีเหลืองทอง สีอิฐ สีโอรส ม่วงอ่อน ชมพูอมม่วง

เครื่องหนัง ไม่ควรเก็บไว้นาน ให้หมั่นนำออกมาใช้ เพราะจะทำให้ขึ้นรา หดตัว หรือขาดง่าย

สิ่งที่ไม่ควรทำสำหรับงานบริการ

1. ทำน้ำเสียง จีบ ๆ เป็นการแสดงความไม่พอใจ
2. การเกาหัว เป็นการแสดงความรำคาญ
3. เดินกระต๊อบเท้า เป็นการแสดงความก้าวร้าว
4. การถอนหายใจ เป็นการแสดงความเบื่อหน่าย
5. หน้าบึ้ง เป็นการแสดงที่ไม่สุภาพ
7. มือให้อยู่ในท่าที่ส่อรวม ไม่ควรชี้นิ้ว

ข้อคิด

1. ทุกอย่างที่เราทำให้คนอื่นมีความสุขเป็นสิ่งที่ดี และเราก็ได้บุญกุศล
 2. คนที่จู้จี้เขาให้บทเรียนเรา
-

รอบเช้า

(รศ.ฉัตรวรรณ ตันนะรัตน์)

การส่งเสริมบุคลิกภาพ

ผม

- คนที่มีหน้าผากกว้างให้ไว้ผมหน้าม้า หรือปล่อยผมนิดๆ
- ผมที่มีกระบังข้างหน้าทำให้หน้าสว่าง
- ทรงผมทำให้ใบหน้าเปลี่ยนแปลงไปได้ ดูเด็ก ดูสาว ดูผู้ใหญ่

ใบหน้า

- ใบหน้ากล้ำให้ใช้บัตรออนτισเตด
- คนหน้ามัน ได้แก่วอก เลี้ยงลูก ทำกับข้าว กระทบารดเมล์
- ใบหน้าไม่ควรปล่อยให้มัน

การหา

- เวลาจะหา ให้งัดหน้า รวบปาก เอามือปิด เวลาปิดห้ามอำมือหรือกำมือ
ให้นิ้วมือกันตอนปิดปาก

ปาก

- ควรจะยิ้มอยู่ตลอดเวลา ลักษณะปากเวลายิ้มเป็นพระจันทร์ครึ่งเสี้ยว
หงาย

ทำนัง

- ห้ามกันติดกับที่พึ่งเก้าอี้ให้ห่าง 1 คืบ ขาเวลานั่งห้ามนั่งแอ่นขาให้ขาชิด
ไม่มีช่องว่าง มือประสานแล้ววางไว้ที่ตักหลังให้ตรง

ทำยืน

- ให้ยืนหลังตรง ขาเท้าชิดไปข้างหลังไม่ให้มีช่องว่าง มือประสานกัน
หลวมๆไว้ตรงเอว หน้าตรง หลังตรง ไม่ยื่นงอตัว

การไหว้

- ไหว้หลังตรง ขาชิด ไม่มีช่องว่าง พนมมือไว้ที่ช่องหน้าอก ก้มให้หน้าจี้จรดมูก (ห้ามยกมือไปหาจมูก ให้ก้มลงให้มูกไปหานิ้วชี้)

ท่าเดิน

- มองไปข้างหน้าประมาณ 2-3 เมตร เวลายืนมี 5 จุดคือ เท้า 2 ไหล่ 2 หู 1 ตามองไปข้างหน้า ลำตัวตรง เวลาเดินไม่ให้ลากเท้า แกว่งแขนเล็กน้อย ยิ้มเล็กน้อย

อาหาร

- การกินอาหารและการออกกำลังกายจะทำให้สุขภาพดี บุคลิกดี
- ไฟเบอร์ เรียกว่า กากใยอาหาร
- ผักสีเขียวจะมี เบตาแคโรทีน ได้แก่ ฟักทอง ข้าวโพด มันเทศ แครอท
- กล้วยน้ำว้าจะดีกว่ากล้วยหอม
- คนไหนอ้วนอย่ากินกล้วยสุกมาก

การออกกำลังกาย

- ควรออกกำลังกาย 15 นาทีต่อวัน
- คนจีนชอบออกกำลังกาย

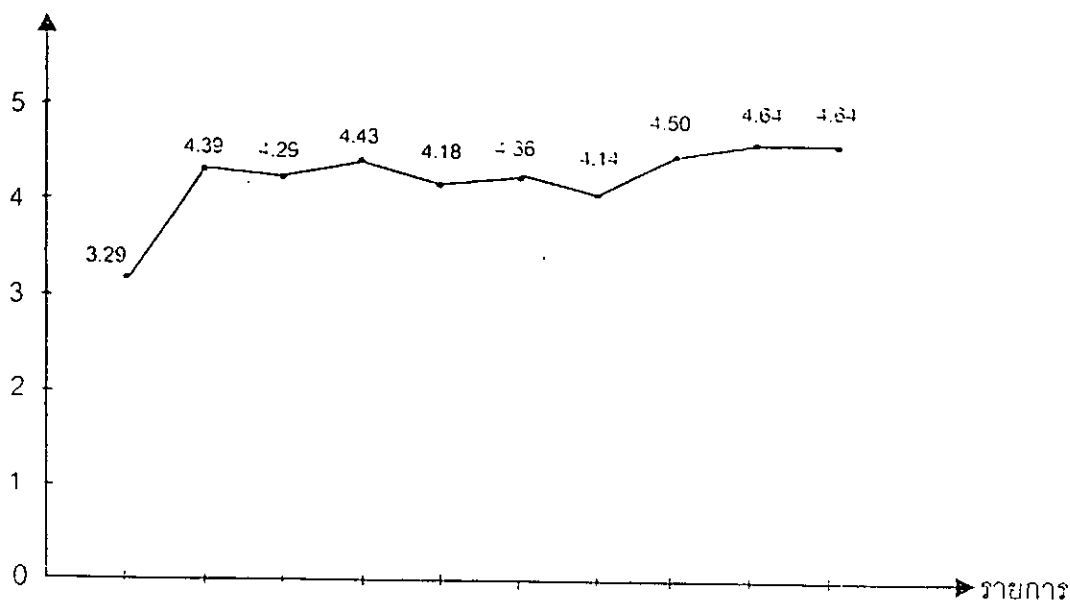
การพักผ่อน

- ควรนอนก่อนเที่ยงคืน จะเป็นคนฉลาด
- ควรนอนก่อน 4 ทุ่มครึ่ง จะดี

กราฟแสดงระดับความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมการอบรมที่มีต่อ "โครงการพัฒนาบุคลากรภาพ"

วันที่ 26 สิงหาคม 2546 ของอาจารย์ภาวิ หอมเทศ (รณบ่าย)

ระดับความคิดเห็น

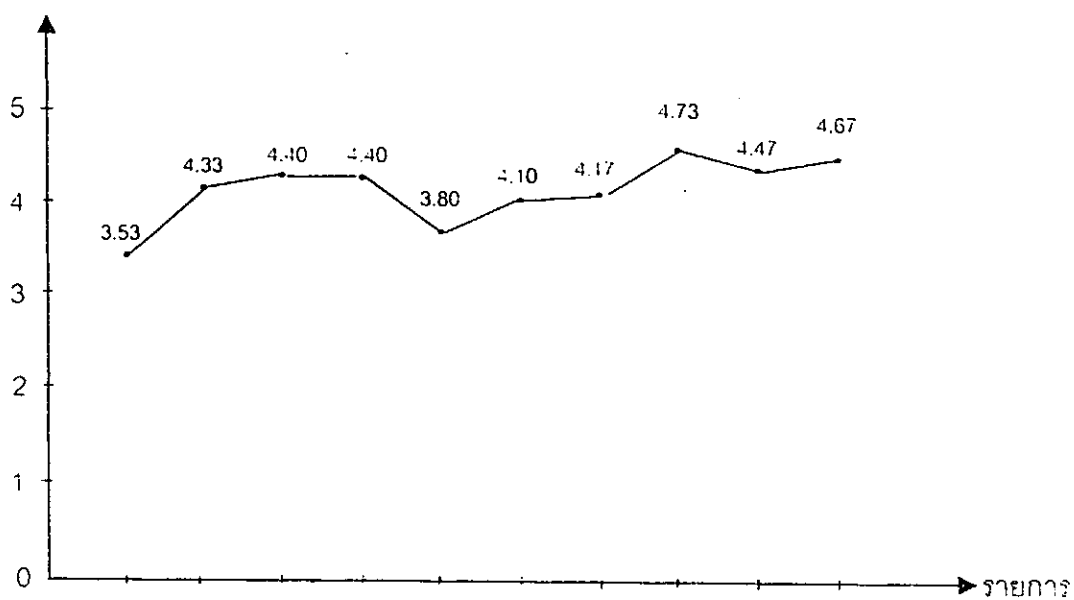

1. ก่อนการอบรมฯ ท่านมีความรู้ในหัวข้อที่อบ
2. หลังการอบรมฯ ท่านมีความรู้ในหัวข้อที่อบ
3. ความรู้ที่ได้รับจากเนื้อหาการบรรยาย
4. วิทยากรที่บรรยายให้ความรู้
5. สื่อโสตทัศนูปกรณ์ที่นำมาใช้ในการอบรมฯ
6. ความเหมาะสมของสถานที่ในการอบรมฯ
7. ความเหมาะสมของเอกสารประกอบคำ
8. ประโยชน์ที่ได้รับจากการอบรมฯ ในครั้งนี้
9. สถานที่จัดอบรมฯ
10. ท่านพึงพอใจเข้าร่วมอบรมฯ เช่นนี้อีกในครั้งต่อไป

กราฟแสดงระดับความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมการอบรมที่มีต่อ "โครงการพัฒนาบุคลากรภาพ"

วันที่ 26 สิงหาคม 2546 ของ รศ. จัตรวรุณ ดันนะรัตน์ (รอบเช้า)

ระดับความคิดเห็น

1. ก่อนการอบรมฯ ท่านมีความรู้ในหัวข้อที่อบ
2. หลังการอบรมฯ ท่านมีความรู้ในหัวข้อที่อบ
3. ความรู้ที่ได้รับจากเนื้อหาบรรยาย
4. วิทยากรที่บรรยายให้ความรู้
5. ห่อใส่คัทชูอุปกรณ์ที่นำมาใช้ในการอบรมฯ
6. ความเหมาะสมของเวลาที่ใช้ในการอบรมฯ
7. ความเหมาะสมของเอกสารประกอบการคำ
8. ประโยชน์ที่ได้รับจากการอบรมฯ ในครั้งนี้
9. สถานที่จัดอบรมฯ
10. ท่านต้องการเข้าร่วมอบรมฯ เช่นนี้อีกในครั้งต่อไป

ที่ ศธ ๐๖๐๗.๐๖/๒๔

วิทยาลัยบริหารธุรกิจและการท่องเที่ยวกรุงเทพ
๑๑ หมู่ ๖ ถนนเลียบคลองสอง
แขวงสามวาตะวันตก เขตคลองสามวา
กรุงเทพมหานคร ๑๐๕๑๐

๒๔ กรกฎาคม ๒๕๔๖

เรื่อง ขอเชิญวิทยากร

เรียน คณะบดีคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

สิ่งที่ส่งมาด้วย กำหนดการบรรยาย "การพัฒนาบุคลิกภาพ" จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วยวิทยาลัยบริหารธุรกิจและการท่องเที่ยวกรุงเทพ สถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร ๑ ได้ดำเนินการจัดการอบรมสัมมนาการพัฒนาบุคลิกภาพ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเน้นให้นักเรียน นักศึกษา ปฏิบัติจริง ๆ เกี่ยวกับการพัฒนาบุคลิกภาพทั้งด้านการแต่งกาย แต่งหน้า แต่งผม การพูด การเดิน การนั่ง การยืน ด้วยวัตถุประสงค์ดังกล่าว วิทยาลัยฯ มีความประสงค์ขอเรียนเชิญ รศ.ฉัตรวรรณ ถิ่นนะรักษ์ เป็นวิทยากรบรรยายพิเศษ "การพัฒนาบุคลิกภาพ" ในวันอังคารที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๔๖ และ วันอังคารที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๔๖ เวลา ๑๓.๐๐ น. ณ ห้องประชุม AB ๑๒๑ อาคารอำนวยการ วิทยาลัยบริหารธุรกิจและการท่องเที่ยวกรุงเทพ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและให้การสนับสนุนดำเนินการ จักขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(นายโสภณ กันภัย)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยบริหารธุรกิจและการท่องเที่ยวกรุงเทพ

ฝ่ายวิชาการ/งานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี

โทร. (๐๒) ๕๑๔ - ๓๑๗๒ - ๓ ต่อ ๑๑๑

โทรสาร. (๐๒) ๕๑๔ - ๐๘๐๕ ต่อ ๑๑๔

ร่าง.....

พิมพ์.....

ทาน.....

ที่ ศธ ๐๖๐๗.๐๖/ ๕๐๐

วิทยาลัยบริหารธุรกิจและการท่องเที่ยวกรุงเทพ

๑๑ หมู่ ๖ ถนนเลียบคลองสอง

แขวงสามวาตะวันตก เขตคลองสามวา

กรุงเทพมหานคร ๑๐๕๑๐

๐๕ สิงหาคม ๒๕๔๖

เรื่อง ขอเชิญวิทยากร

เรียน ผู้อำนวยการวิทยาลัยสารพัดช่างชลบุรี

สิ่งที่ส่งมาด้วย กำหนดการ “ การอบรมเชิงปฏิบัติการ การพัฒนานุคลิกภาพ ” จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วยวิทยาลัยบริหารธุรกิจและการท่องเที่ยวกรุงเทพ สถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร ๑ ได้ดำเนินการจัดการอบรมเชิงปฏิบัติการพัฒนานุคลิกภาพ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อนำให้นักเรียน นักศึกษา ปฏิบัติจริง ๆ เกี่ยวกับการพัฒนานุคลิกภาพทั้งด้านการแต่งกาย แต่งหน้า แต่งผม การพูด การเดิน การนั่ง การยืน ด้วยวัตถุประสงค์ดังกล่าว วิทยาลัยฯ มีความประสงค์ขอเรียนเชิญ อาจารย์ภาววิ หอมเทศ เป็นวิทยากรบรรยายพิเศษ “การสาธิตเทคนิคการแต่งหน้า” ในวันอังคารที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๔๖ และ วันอังคารที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๔๖ เวลา ๑๐.๐๐ - ๑๒.๐๐ น. ณ ห้องประชุม AB ๑๒๑ อาคารอำนวยการ วิทยาลัยบริหารธุรกิจและการท่องเที่ยวกรุงเทพ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้บุคลากรของท่านมาเป็นวิทยากรในวันและเวลาดังกล่าวจักขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(นายโสภณ กันภัย)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยบริหารธุรกิจและการท่องเที่ยวกรุงเทพ

ฝ่ายวิชาการ/งานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี

โทร. (๐๒) ๕๑๔ - ๓๑๗๒ - ๓ ต่อ ๑๑๑

โทรสาร. (๐๒) ๕๑๔ - ๐๘๐๕ ต่อ ๑๑๔

ร่าง.....

พิมพ์.....

ทาน.....

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ชื่อ ชื่อสกุล	นายดำรง สีลา
วัน เดือน ปีเกิด	14 สิงหาคม 2519
สถานที่เกิด	อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	99/275 ตำบลสุรศักดิ์ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี 20110 โทรศัพท์ 0-3877-4400
ตำแหน่งหน้าที่การงานในปัจจุบัน	พนักงานส่งอะไหล่ ฝ่ายอะไหล่อุตสาหกรรม (Parts-IND.) ส่วนควบคุมสต็อกและคลังอะไหล่
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	บริษัท บางกอกมอเตอร์เวย์คส์ จำกัด 54 หมู่ 2 ถนนบางนา-ตราด กม. 22 กิ่งอำเภอบางเสาธง จังหวัดสมุทรปราการ 10540

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2544 - 2547	ปริญญาโท การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม) วิชาเอกธุรกิจศึกษา
พ.ศ. 2541 - 2542	ปริญญาตรี บริหารธุรกิจบัณฑิต (บธ.บ) วิชาเอกการตลาด คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
พ.ศ. 2539 - 2540	ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) วิชาเอกการตลาด วิทยาลัยพัฒนวิชาการอินทราชัย
พ.ศ. 2537- 2538	เทียบเท่ามัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.6) กรมการศึกษานอกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร